

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2022

Bratislava | 2023

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2023

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov	4
Zoznam máp	5
Zoznam skratiek	6
Úvod.....	7
1 Definícia malých a stredných podnikov	9
2 Stav a vývoj početnosti MSP	12
2.1 Fyzické osoby – podnikatelia	22
2.2 Právnické osoby – podniky	27
2.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov.....	31
2.4 Rýchlorastúce spoločnosti	36
3 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov	39
3.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu.....	40
3.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA.....	45
4 Regionálne hľadisko podnikania MSP.....	49
5 Charakteristika zamestnanosti v MSP	55
6 Ekonomické ukazovatele MSP	64
6.1 Tržby vo vybraných odvetviach	65
6.2 Produktivita práce.....	70
6.3 Tvorba hrubého fixného kapitálu	71
7 Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR	73
7.1 Vývoz MSP	74
7.2 Dovoz MSP	76
8 High-tech ukazovatele MSP	79
8.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach	80
8.2 Vývoj tržieb, investícií a zamestnanosti MSP v high-tech odvetviach	84
9 Využívanie IKT v MSP	88
10 Inovačná aktivita MSP	93
Záver.....	97
Prílohy	100

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2022.....	13
Tab. č. 2: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia	16
Tab. č. 3: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ v roku 2020	19
Tab. č. 4: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy	31
Tab. č. 5: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2022	33
Tab. č. 6: Vývoj početnosti rýchlorastúcich podnikov na Slovensku 2016-2020.....	36
Tab. č. 7: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v rokoch 2019 a 2020	38
Tab. č. 8: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti	40
Tab. č. 9: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti	41
Tab. č. 10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2020.....	42
Tab. č. 11: Miera prežitia PO a FO podnikateľov podľa kohortného prístupu	42
Tab. č. 12: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR	45
Tab. č. 13: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	46
Tab. č. 14: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	47
Tab. č. 15: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR	47
Tab. č. 16: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	48
Tab. č. 17: Počet podnikateľských subjektov podľa krajov a právnej formy v roku 2022.....	50
Tab. č. 18: Indexy zamestnanosti vo vybraných odvetviach hospodárstva v roku 2021 a 2022	56
Tab. č. 19: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie	58
Tab. č. 20: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ v roku 2020.....	61
Tab. č. 21: Výška priemernej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2019-2022.....	62
Tab. č. 22: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)	66
Tab. č. 23: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur).....	67
Tab. č. 24: Tržby za vlastné výkony a tovar v službách (vrátane obchodu) podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur).....	68
Tab. č. 25: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb.....	82
Tab. č. 26: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022 .	100
Tab. č. 27: Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022	101
Tab. č. 28: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022.....	102
Tab. č. 29: Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022	103
Tab. č. 30: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE.....	104
Tab. č. 31: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE.....	105

Zoznam grafov

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2022	14
Graf č. 2: Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov	14
Graf č. 3: Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v SRZdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR a ÚPSVaR	15
Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2022	15
Graf č. 5: Medziročná zmena počtu MSP – PO a FO – podnikateľov podľa odvetví (2022)	16
Graf č. 6: Vývoj štruktúry MSP podľa odvetví v rokoch 2013 – 2022.....	17
Graf č. 7: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2022	18
Graf č. 8: Vlastnícka štruktúra MSP v roku 2022.....	18
Graf č. 9: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2020	20
Graf č. 10: Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2020.....	20
Graf č. 11: Porovnanie odvetvovej štruktúry MSP na Slovensku s EÚ v roku 2020	21
Graf č. 12: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2022.....	22
Graf č. 13: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1996-2022 v kategórii MSP.....	22
Graf č. 14: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 1996-2022	23
Graf č. 15: Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2022	24
Graf č. 16: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2022	24
Graf č. 17: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2013-2022	25
Graf č. 18: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2022	26
Graf č. 19: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2013 – 2022	27
Graf č. 20: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2022	28
Graf č. 21: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2013-2022	28

Graf č. 22: Vývoj početnosti MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2013-2022	29
Graf č. 23: Vývoj počtu žien FO - podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO – podnikateľov	32
Graf č. 24: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov	33
Graf č. 25: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2021-2020	34
Graf č. 26: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2021	35
Graf č. 27: Podiel rýchlorastúcich podnikov podľa zamestnanosti na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov podľa krajín v rokoch 2020 a 2016	37
Graf č. 28: Podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2020 (%).....	43
Graf č. 29: Podiel zaniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2020 (%).....	43
Graf č. 30: Miera prežitia PO a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku podľa krajín a odvetví v roku 2020 (%)	44
Graf č. 31: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2022)	46
Graf č. 32: Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR, 2013 – 2022.....	51
Graf č. 33: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajoch SR, 2013-2022.....	53
Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb v malých a stredných podnikoch.....	57
Graf č. 35: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie a právnych foriem	58
Graf č. 36: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022	59
Graf č. 37: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2022	59
Graf č. 38: Podiel MSP - PO na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach v roku 2022	60
Graf č. 39: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020	61
Graf č. 40: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2022	69
Graf č. 41: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020 Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Poznámka: v čase spracovania výstupu neboli dostupné zo strany Eurostatu dáta za EÚ-27 za rok 2019.....	69
Graf č. 42: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020 (v tis. Eur)	70
Graf č. 43: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2012 – 2021	71
Graf č. 44: Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií) v mil. Eur.....	72
Graf č. 45: Objem a štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2018-2022.....	74
Graf č. 46: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2022	75
Graf č. 47: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v roku 2020	76
Graf č. 48: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2020	76
Graf č. 49: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2018 – 2022.....	77
Graf č. 50: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2022	78
Graf č. 51: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov (v mil. Eur).....	78
Graf č. 52: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch	81
Graf č. 53: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100).....	81
Graf č. 54: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby	82
Graf č. 55: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti	83
Graf č. 56: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu na celkovom počte podnikateľských subjektov v priemysle, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020	83
Graf č. 57: Vývoj tržieb v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)	85
Graf č. 58: Vývoj hrubých investícií do hmotného majetku podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur).....	86
Graf č. 59: Vývoj zamestnanosti v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov	87
Graf č. 60: Podiel podnikov zamestnávajúcich IKT/IT špecialistov, 2017-2022	90
Graf č. 61: Podiel podnikov predávajúcich on-line, 2018-2022	91
Graf č. 62: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online, 2022 a 2013	91
Graf č. 63: Podiel MSP s inovačnou činnosťou v krajinách EÚ v období 2018-2020.....	94
Graf č. 64: Podiel podnikov s inovačnou činnosťou podľa odvetví a veľkostných kategórií	95
Graf č. 65: Intenzita inovácie podľa odvetví a veľkostných kategórií v období 2018-2020	96

Zoznam máp

Mapa č. 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP-PO podľa okresov v roku 2022.....	52
Mapa č. 2: Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov podľa okresov v roku 2022.....	53

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
HV	hospodársky výsledok
MSP	malé a stredné podniky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PO	právnická osoba
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania (MSP) na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja malého a stredného podnikania.

Dynamický rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty. Takmer 98 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov je aktívnych v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

Slovenské hospodárstvo zaznamenalo aj v roku 2022 pozitívny vývoj, dosiahnutý rast bol však podstatne nižší ako v roku 2021. Nižšia dynamika rastu slovenského hospodárstva sa premietla aj na aktivite malých a stredných podnikateľov. Početnosť aktívnych MSP sa zvýšila, ale tempo rastu bolo nižšie ako v predošlom roku. Po predchádzajúcom poklese došlo k oživeniu zamestnanosti MSP. Napriek nárastu zamestnanosti, počet zamestnaných osôb v sektore malých a stredných podnikov nedosiahol doteraz najvyššiu úroveň z roku 2019.

Konkurencieschopnosť slovenských podnikov je určovaná predovšetkým prostredím, v ktorom vyvíjajú svoje aktivity. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov. V materiáli je prezentované zhodnotenie stavu sektora malého a stredného podnikania v roku 2022 na základe štatistických informácií v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o malom a strednom podnikaní na Slovensku a v krajinách EÚ. Vyhodnotené sú štatistické údaje týkajúce sa malých a stredných podnikov v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií, odvetvového členenia a regionálnej príslušnosti. Význam malých a stredných podnikov v hospodárstve Slovenska je analyzovaný prostredníctvom hodnotenia postavenia malých a stredných podnikov na vybraných ekonomických ukazovateľoch, zamestnanosti a v zahranično-obchodnej oblasti.

Organizačná štruktúra sektora malých a stredných podnikov zahrňujúca počet podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, rodové a vekové zloženie sú podrobne vyhodnotené v kapitole 2. V kapitole 3 je vyhodnotená dynamika vývoja podnikateľských subjektov. V kapitole 4 sú analyzované regionálne aspekty vývoja MSP z hľadiska krajov a okresov SR. Nasledujúca časť (kapitola 5) je venovaná hodnoteniu vplyvu MSP na zamestnanosť. Postavenie MSP v ekonomike SR je analyzované v kapitole 6 prostredníctvom hodnotenia vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov MSP. Kapitola 7 sa zameriava na oblasť zahranično-obchodných aktivít MSP. V posledných tematických kapitolách (kapitola 8 až 10) je prezentovaný vývoj high-tech ukazovateľov, stav využívania informačných a komunikačných technológií a inovačná aktivita sektora MSP. Pre lepšiu ilustráciu jednotlivých ukazovateľov je publikácia doplnená o grafické a mapové objekty.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR)

a DataCentra. Zdrojom údajov za krajiny EÚ je Eurostat. Štatistické informácie uvedené v materiáli predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatisticko-analytických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vznik a zánik podnikateľských subjektov v SR, Analýza finančných ukazovateľov MSP).

A magnifying glass is positioned over a blue grid background. The letters 'MSP' are written in white, bold, sans-serif font across the middle of the grid.

MSP

1

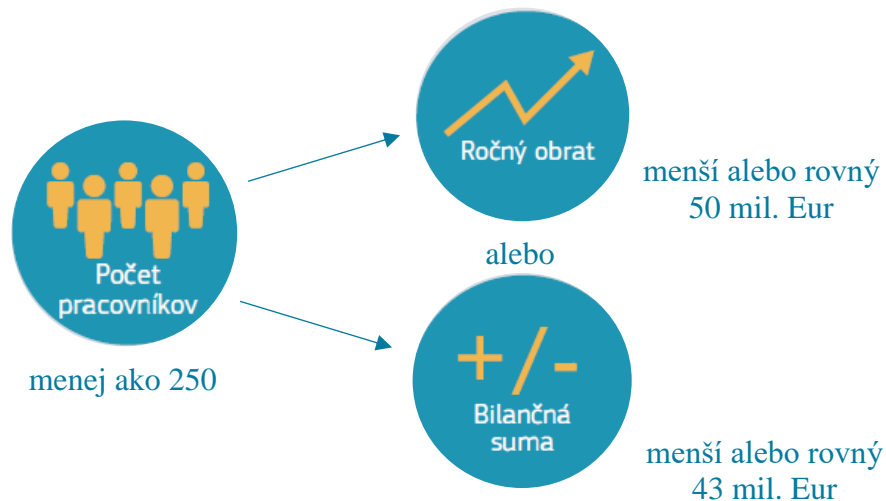
DEFINÍCIA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Európska komisia (EK) definuje podnik ako subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Určujúcim faktorom je pritom hospodárska činnosť, nie právna forma. Z tohto dôvodu možno podľa EK medzi podniky zaradiť samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, obchodné spoločnosti, partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Slovak Business Agency v tomto materiáli uplatňuje veľkostné kategórie podnikov vyplývajúce z odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii mikro, malých a stredných podnikov¹ a nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 prílohy I. Vychádzajúc z vyššie uvedených dokumentov sa pri definícii MSP posudzujú tieto tri kritériá:

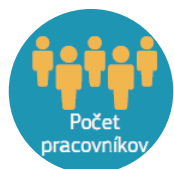
Najdôležitejším veľkostným kritériom, ktoré musí byť vždy splnené je kritérium zamestnanosti resp. počet pracovníkov. Kritérium počtu pracovníkov je však doplnené ďalšími dvoma finančnými kritériami, z ktorých musí podnik splňať aspoň jedno z nich. **Pri zaradení podniku medzi MSP** sa tak porovnáva jedna z nasledujúcich možných kombinácií hodnotenia: (1) počet pracovníkov a ročný obrat, alebo (2) počet pracovníkov a celková ročná bilančná suma.

Hodnotenie veľkostnej typológie podniku podľa odporúčania Európskej komisie umožňuje zachytiť skutočný rozsah, výkonnosť podniku a jeho postavenie v porovnaní s konkurenciou v rôznych oblastiach hospodárskej činnosti. V prípade, ak MSP nedodrží jedno z dvoch finančných kritérií (ročný obrat alebo celkovú ročnú bilančnú sumu), podnik si naďalej zachováva status MSP. K zmene postavenia podniku ako MSP, prípadne malého podniku alebo mikropodniku v rámci množiny MSP, dochádza až po prekročení veľkostných kritérií v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach.

¹ Kompletne znenie odporúčania Komisie 2003/361/ES o definícii MSP je dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>

Na základe tohto vymedzenia sa do skupiny malých a stredných podnikov zaraďujú podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb, a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur. Jednotlivé veľkostné kategórie malých a stredných podnikov sú určené podľa hraničných hodnôt vyššie uvedených kritérií, pričom rozlišujeme tri kategórie:

a/alebo

Mikropodnik	menej ako 10	nižší alebo rovný 2 mil. Eur	nižšia alebo rovná 2 mil. Eur
Malý podnik	menej ako 50	nižší alebo rovný 10 mil. Eur	nižšia alebo rovná 10 mil. Eur
Stredný podnik	menej ako 250	nižší alebo rovný 50 mil. Eur	nižšia alebo rovná 43 mil. Eur

Hraničné hodnoty sú určené na základe odporúčania Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP. Údaje o počte pracovníkov, obrate a celkovej ročnej bilančnej sume sa podľa odporúčania získavajú výlučne z účtovnej závierky podniku za posledné schválené účtovné obdobie a vypočítavajú sa na ročnom základe. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovná závierka ešte nebola schválená sa uplatňujú údaje získané čestným odhadom vykonaným v priebehu finančného roka. Hodnoty veľkostných kritérií a ich (ne)prekročenie sa sleduje v deň účtovnej závierky.

V tomto materiáli je pri všetkých ukazovateľoch uplatňované kritérium členenia podnikateľských subjektov do kategórie MSP – podľa počtu zamestnancov. Výnimku predstavujú len finančné ukazovatele (kapitola 6), pri ktorých je okrem kritéria počtu zamestnancov zohľadňovaná aj výška ročného obratu. V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, sú zaradené medzi malé podniky všetky subjekty s počtom zamestnancov 0 - 49. Uvedená kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

2

STAV A VÝVOJ POČETNOSTI MSP

Aj v roku 2022 sa podnikatelia na Slovensku museli vysporiadať s viacerými negatívnymi vplyvmi, ktoré významným spôsobom ovplyvňovali ich podnikateľské aktivity. V prvom rade to boli následky vojenského konfliktu na Ukrajine, ako aj vysoké ceny energetických a iných vstupov.

Počernosť malých a stredných podnikateľov sa zvýšila aj v roku 2022. **Počet malých a stredných podnikateľov sa zvýšil o 5,7 %**. Dosiahnutý rast bol nižší ako v roku 2021 (o 6,2 %). **Na konci roka 2022 bolo v Registri organizácií ŠÚ SR evidovaných 670 161 aktívnych MSP**. V medziročnom porovnaní sa počet malých a stredných podnikov zvýšil o 35 852 subjektov.

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov (zobrazené v tabuľke č. 1) **došlo k najvýraznejšiemu nárastu počtosti v skupine mikropodnikov s 0-9 zamestnancami, medziročne o 5,8 %, resp. o 35 677 subjektov**. V prípade ostatných veľkostných kategórií MSP neboli zaznamenané výraznejšie zmeny. Počet malých podnikov sa zvýšil len o 1,1 % a stredných podnikov o 0,8 %. Počet veľkých podnikov sa takmer nezmenil.

Podnikateľský sektor na Slovensku sa dlhodobo vyznačuje vysokým zastúpením mikropodnikov. **Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov v roku 2022 tvorili mikropodniky až 97,5 %**. V absolútnom vyjadrení to predstavuje 653 792 subjektov. Štruktúru podnikateľských subjektov ďalej doplnili **malé podniky s podielom 2,0 %** (v absolútnom vyjadrení 13 622) a **stredné podniky s najmenším zastúpením 0,4 %**, resp. 2 747 subjektov. Podiel veľkých podnikov na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov zostal zachovaný z predchádzajúcich rokov na úrovni 0,1 %, čo v absolútnom vyjadrení znamená 656 subjektov.

Tab. č. 1: Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2022

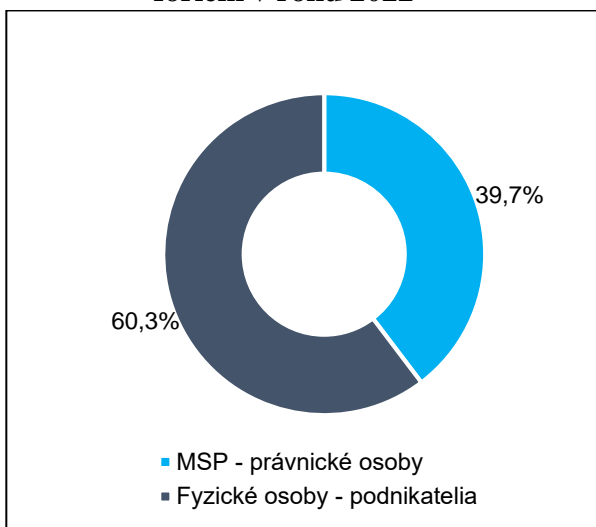
Veľkostné kategórie / právne formy	podniky	živnostníci	slobodné povolania	SHR	spolu		index 2022/2021
					abs.	v %	
Mikropodniky (0-9)	250 545	376 027	23 622	3 598	653 792	97,5%	↑ 105,8
Malé podniky (10-49)	12 665	934	13	10	13 622	2,0%	↑ 101,1
Stredné podniky (50-249)	2 719	28	0	0	2 747	0,4%	↑ 100,8
Veľké podniky (250 a viac)	654	2	0	0	656	0,1%	↑ 100,2
Spolu MSP (0-249)	265 929	376 989	23 635	3 608	670 161	99,9%	↑ 105,7
Spolu podnikateľské subjekty	266 583	376 991	23 635	3 608	670 817	100,0%	↑ 105,6

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované SBA

K medziročnému rastu počtu aktívnych MSP prispela aj zmena aktivity subjektov zapísaných v Registri organizácií ŠÚ SR. V roku 2022 pripadalo 73,4 % aktívnych podnikateľských subjektov na celkový počet aktívnych a neaktívnych subjektov v RO ŠÚ SR. K aktivácii pristupuje ŠÚ SR v prípade ak subjekty mali v posudzovanom období zamestnancov, tržby alebo realizovali investície.

V roku 2022 sa druhý rok po sebe zvýšil podiel fyzických osôb – podnikateľov (t. j. živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci – ďalej SHR) na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov.

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

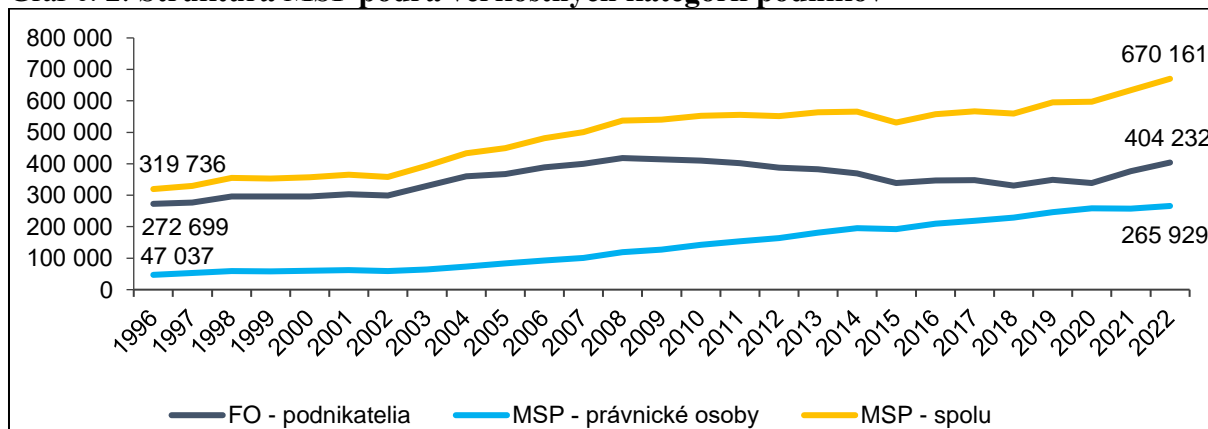
V štruktúre MSP podľa právnych foriem prevládajú fyzické osoby – podnikatelia s podielom 60,3 %. Zastúpenie MSP – právnických osôb sa v roku 2022 znížilo o 0,9 p. b. na 39,7 %.

Dlhodobý vývoj počtu MSP vyhodnocovaný podľa právnych foriem prezentuje graf č. 2. Od začiatku sledovaného obdobia sa početnosť oboch právnych foriem podnikania (FO – podnikatelia a MSP – právnické osoby) vyznačovala podobnými vývojovými tendenciami. **Zmena vo vývoji nastala po roku 2008, kedy sa zastavil rast početnosti FO – podnikateľov** a nastal trend poklesu. Od tohto obdobia až do roku 2015 **klesol počet FO – podnikateľov o jednu pätinu**. K poklesu prispelo najmä

opakované zvyšovanie vymeriavacieho základu pre SZČO, čo viedlo k zvyšovaniu odvodového zaťaženia. Po roku 2015 sa vývoj stabilizoval s výraznejším rastom práve v rokoch 2021 a 2022. Stav a vývoju početnosti MSP podnikajúcich ako FO – podnikatelia sa podrobnejšie venuje podkapitola 2.1.

V prípade podnikateľských subjektov podnikajúcich v právnej forme MSP – právnické osoby pokračoval vývoj početnosti v kontinuálnom raste aj po roku 2008. V dôsledku toho sa **počet MSP – právnických osôb medzi rokom 2008 a 2020 (doterajšie maximum) zdvojnásobil**. Presnejšie sa zvýšil o 116,6 %. V roku 2021 sa však počet MSP – právnických osôb prvýkrát za uplynulých 20 rokov nezvyšoval, keď si zachoval úroveň z roka 2020. Stagnácia počtu MSP – právnických osôb bola spôsobená hlavne hromadným výmazom firiem z obchodného registra, ktoré si nespĺnili povinnosť premeny základného imania zo slovenskej koruny na euro. V roku 2022 sa počet MSP – právnických osôb opätovne zvýšil (o 3,3 %). Podrobnejšie v podkapitole 2.2.

Graf č. 2: Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov

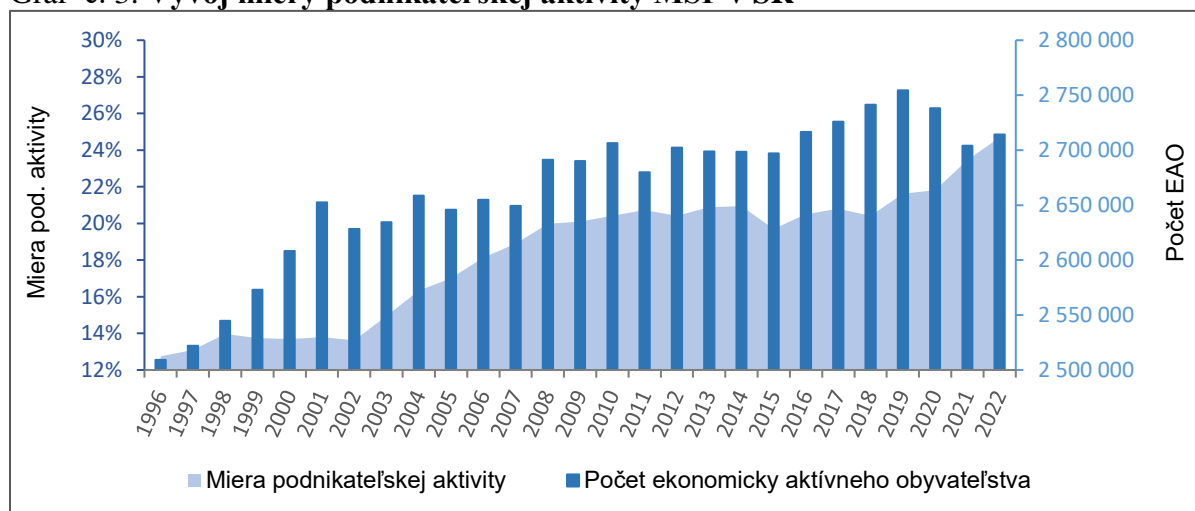

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Miera podnikateľskej aktivity MSP, ktorá vyjadruje koľko aktívnych malých a stredných podnikov pripadá na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO) v SR, sa zvýšila aj v roku

2022. Dosiahla úroveň 24,7 %. To znamená, že na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov na Slovensku pripadá približne 25 aktívnych MSP. Za zvýšením podnikateľskej aktivity stojí nárast počtu aktívnych MSP. Po stagnácii podnikateľskej aktivity, ktorá nastala po vypuknutí globálnej finančnej krízy, sa podiel aktívnych MSP na EAO takmer pravidelne zvyšuje od roku 2016.

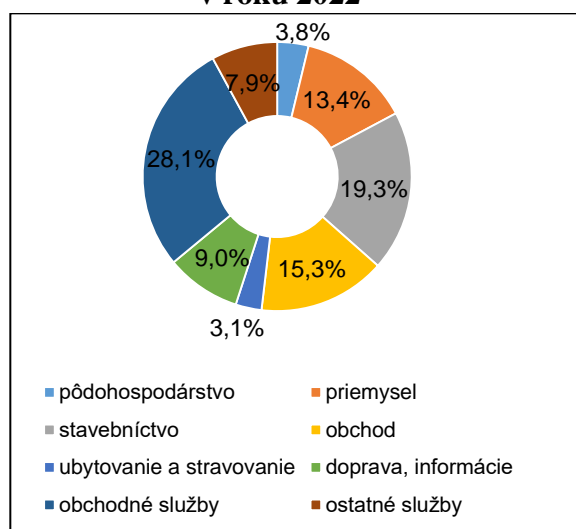
Graf č. 3: Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v SR

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR a ÚPSVaR

V odvetvovej štruktúre MSP na Slovensku majú **najväčšie zastúpenie firmy pôsobiace v obchodných službách** (sekcia SK NACE K až N). V roku 2022 tvorili 28,1 % všetkých aktívnych MSP. V absolútnom vyjadrení to predstavuje 188 048 subjektov. **Druhým najpočetnejším zastúpeným odvetvím je stavebníctvo**, kde pôsobí 19,3 %, resp. 129 490 aktívnych MSP. **Nasleduje obchod**, v ktorom vykonávalo svoju hlavnú činnosť podnikania 15,3 %, resp. 102 733 MSP. V odvetví priemyslu ku koncu roka 2022 podnikalo 90 128 MSP, čo predstavuje podiel na úrovni 13,4 %.

Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Nižšie zastúpenie (9,0 %; resp. 60 395) dosahujú MSP, ktoré pôsobili v sektore doprava, informačné a komunikačné činnosti – sekcia SK NACE H, J a tiež MSP vykonávajúce svoju hlavnú činnosť podnikania v ostatných službách – SK NACE P až S (7,9 %; resp. 53 218).

V odvetvovej štruktúre MSP má už dlhodobo najnižšie zastúpenie odvetvie pôdohospodárstva (3,8 %), spolu s odvetvím ubytovanie a stravovanie (3,1 %).

Z vyššie opísaného stavu vyplýva, že viac ako tri štvrtiny (76,1 %) malých a stredných podnikateľov na Slovensku vykonávalo v roku 2022 svoju hlavnú podnikateľskú činnosť v štyroch sektoroch: obchodné služby, stavebníctvo, obchod a priemysel.

Medziročný rast počtu MSP na Slovensku sa prejavil pozitívne vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva SR (tabuľka 2). Najvyššiu

dynamiku rastu vykazovalo odvetvie dopravy a informačných činností (o 8,7 %). V porovnaní s rokom 2021 sa výraznejšie zvýšil počet MSP aj v stavebníctve (o 7,8 %), v obchodných službách (o 7,0 %) a v priemysle o 5,8 %. Nižším rastom početnosti sa vyznačovali MSP v odvetviach ako ostatné služby (o 5,4 %), ubytovanie a stravovanie (o 3,0 %) a pôdohospodárstvo (o 2,4 %). Počet MSP sa takmer nezmenil v odvetví obchodu, dosiahol rast len 0,5 %.

Tab. č. 2: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia

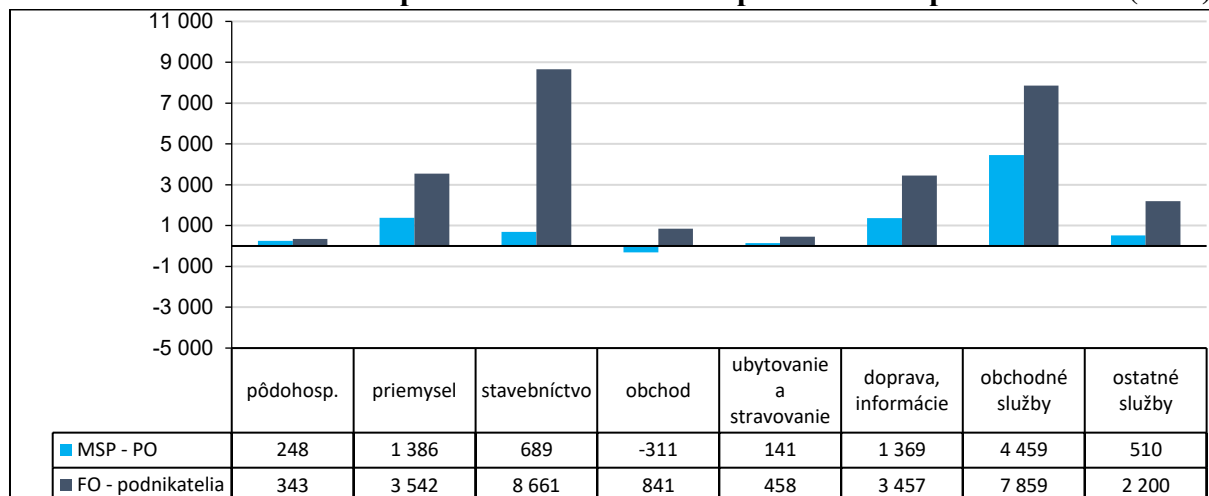
Odvetvie SK NACE	2021	2022	Medziročná zmena	
			Abs.	Index
pôdohospodárstvo	24 655	25 246	591	↑ 102,4
priemysel	85 200	90 128	4 928	↑ 105,8
stavebníctvo	120 140	129 490	9 350	↑ 107,8
obchod	102 203	102 733	530	↑ 100,5
ubytovanie a stravovanie	20 304	20 903	599	↑ 103,0
doprava, informácie	55 569	60 395	4 826	↑ 108,7
obchodné služby	175 730	188 048	12 318	↑ 107,0
ostatné služby	50 508	53 218	2 710	↑ 105,4
Spolu	634 309	670 161	35 852	↑ 105,7

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Údaje o medziročnej zmene početnosti MSP – právnických osôb a FO – podnikateľov podľa jednotlivých odvetví (graf č. 5) poukazujú na **rast počtu FO - podnikateľov vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva**. Ich počet najvýraznejšie vzrástol v absolútnom vyjadrení v stavebníctve (o 8 661), obchodných službách (o 7 859), priemysle (o 3 542) a doprave a informáciách (o 3 457). Najmenej aktívnych FO – podnikateľov pribudlo v ubytovaní a stravovaní – len 458 a v pôdohospodárstve ďalších 343.

Na medziročnom raste počtu MSP – právnických osôb na Slovensku sa podieľal najmä rast **aktívnych firiem v sektore obchodných služieb** (o 4 459), v priemysle (o 1 386) a v doprave a informačných činnostiach (o 1 369 subjektov). Pokles firiem bol zaznamenaný len v prípade obchodu (o 311).

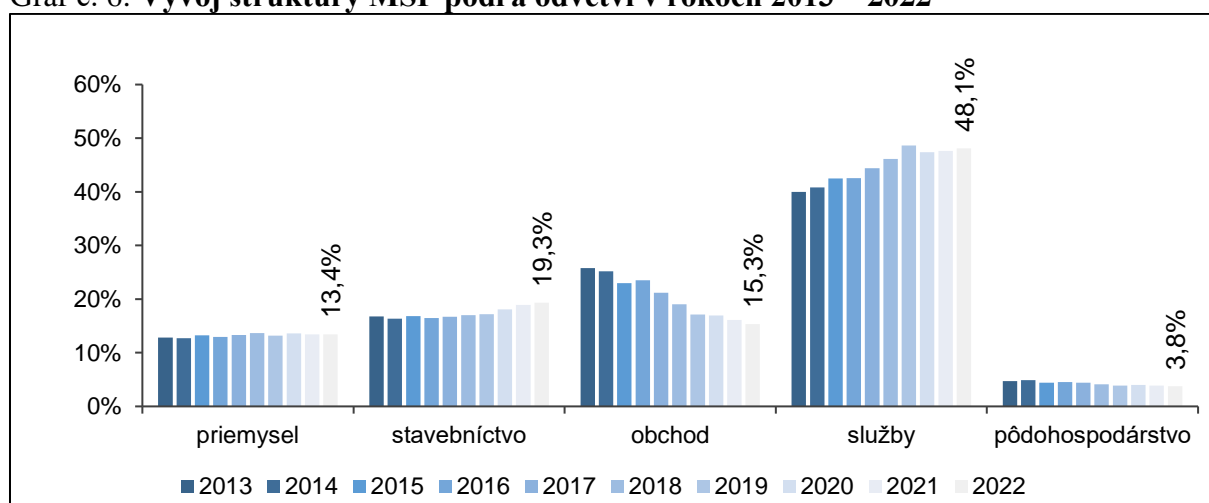
Graf č.5: Medziročná zmena počtu MSP – PO a FO – podnikateľov podľa odvetví (2022)

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z analýzy časových radov vyplýva, že vývoj štruktúry MSP podľa odvetví pokračoval aj v roku 2022 v súlade s dlhodobými vývojovými tendenciami. V časovom horizonte uplynulých desiatich rokov dochádza k najdynamickejším zmenám v zastúpení odvetví obchodu a služieb na celkovom počte MSP. **V odvetvovej štruktúre MSP sa postupne zvyšuje zastúpenie služieb.** Od roku 2013 sa podiel služieb zvýšil o 8,1 p. b., pričom v roku 2022 dosiahol nové maximum na úrovni 48,1 %. Za nárastom podielu odvetvia služieb stojí hlavne vysoká početnosť MSP v odvetví obchodných služieb. Naopak, ako už bolo spomenuté v predchádzajúcej časti, v prípade zastúpenia MSP v odvetví obchodu bol v roku 2021 preukázaný ďalší pokles. **Od roku 2013 sa tak podiel MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania v obchode znížil o 10,5 p. b.** Vývoj zastúpenia odvetvia priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva vykazuje v posledných rokoch stabilný charakter s miernym nárastom stavebníctva (o 2,3 p. b.) počas uplynulých piatich rokov. Naopak, zastúpenie pôdohospodárstva sa v rovnakom období mierne znížilo.

Graf č. 6: Vývoj štruktúry MSP podľa odvetví v rokoch 2013 – 2022

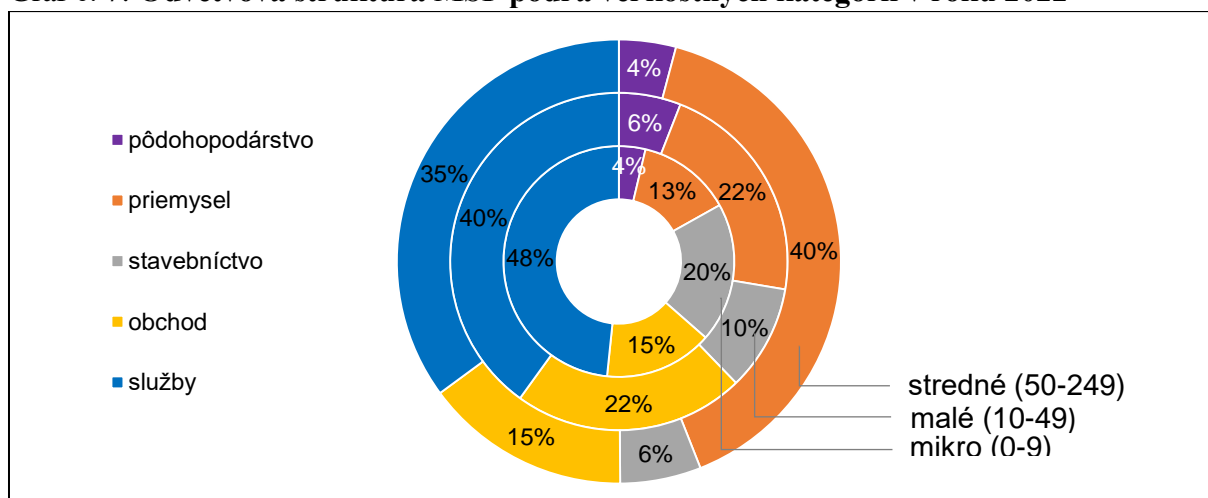

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podrobnejší pohľad na odvetvovú štruktúru MSP podľa veľkostných kategórií podnikov je znázornený na grafe č. 7. **Odvetvová štruktúra MSP je v rámci jednotlivých veľkostných kategórií značne diferencovaná.** Z výsledkov zároveň možno pozorovať základné charakteristiky:

- s rastúcou veľkostnou kategóriou podnikov sa zvyšuje zastúpenie odvetvia priemyslu (priemysel tvorí v prípade stredných podnikov s 50 až 249 zamestnancami až 40 %);
- s klesajúcou veľkostnou kategóriou MSP sa naopak, zvyšuje zastúpenie služieb a stavebníctva (podiel služieb medzi mikropodnikmi tvoril takmer polovicu – 48 %);
- zastúpenie pôdohospodárstva je približne rovnaké (4 % až 6 %) vo všetkých veľkostných kategóriách.

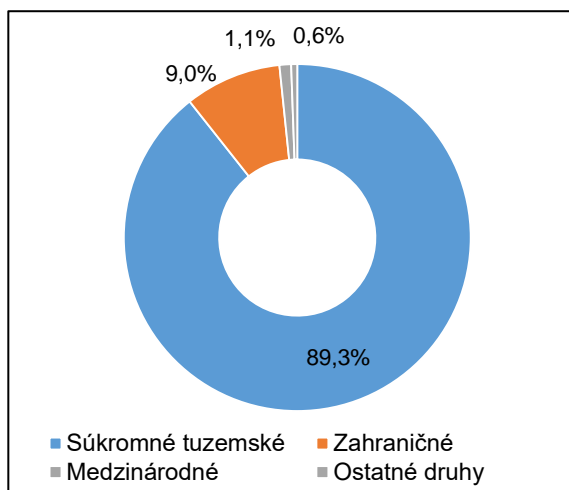
Graf č. 7: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z pohľadu vlastníckej štruktúry malých a stredných podnikov zastáva dominantné postavenie súkromné tuzemské vlastníctvo. Až takmer **90,0 % všetkých aktívnych MSP na Slovensku bolo v roku 2022 v súkromnom tuzemskom vlastníctve**. V absolútnom vyjadrení to činí 598 784 subjektov. Druhé najväčšie zastúpenie (9,0 %, resp. 60 358 subjektov) majú malé a stredné podniky so zahraničným vlastníctvom.

Graf č. 8: Vlastnícka štruktúra MSP v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Vo vlastníckej štruktúre dosahujú dlhodobo nižší podiel MSP s medzinárodným vlastníctvom, ktorý v roku 2021 dosiahol len 1,2 %, resp. 7 254 subjektov. Ostatné druhy vlastníctva (ako napr. družstevné, štátne, vlastníctvo územnej samosprávy, alebo vlastníctvo združení, politických strán a cirkví) tvoria spolu 0,6 %. Z časovej perspektívy vykazuje vlastnícka štruktúra MSP stabilné rozdelenie. Počas uplynulej dekády však kontinuálne **rastie zastúpenie zahraničného vlastníctva** malých a stredných podnikov, pričom len od roku 2018 o 3,9 p. b. V rovnakom období zároveň poklesol podiel MSP so súkromným tuzemským vlastníctvom o 3,8 p. b.

Porovnanie s krajinami EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora na Slovensku vykazuje vo svojich základných znkoch určitú mieru podobnosti s veľkostnou štruktúrou podnikov v celej EÚ. **Za typickú črtu Slovenska možno v tomto kontexte označiť vyššie zastúpenie mikropodnikov**, čo dokumentujú ukazovatele prezentované v nasledujúcej časti.

Základné porovnanie veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v Slovenskej republike a v krajinách EÚ – 27 sumarizuje tabuľka č. 3. Z údajov Eurostatu² vyplýva, že **z celkového počtu približne 23,3 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike EÚ – 27, tvorili malé a stredné podniky 99,8 %**. Zastúpenie mikropodnikov dosiahlo 93,5 %, malých podnikov 5,5 % a stredných podnikov 0,9 %. Podľa rovnakého zdroja na Slovensku pôsobilo v tom istom roku 517 924 podnikateľských subjektov, pričom MSP tvorili 99,9 %.

Tab. č. 3: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ v roku 2020

		Veľkostná kategória podniku					MSP	Spolu
		Mikro (0-9)	Malý (10-49)	Stredný (50-249)	Veľký (250 +)			
EÚ-27	Počet podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike	21 851 492	1 287 959	201 000	42 000	23 340 451	23 382 451	
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	93,5%	5,5%	0,9%	0,2%	99,8%	100,0%	
Slovensko	Počet podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike	505 049	10 496	2 379	573	517 924	518 497	
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	97,4%	2,0%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%	

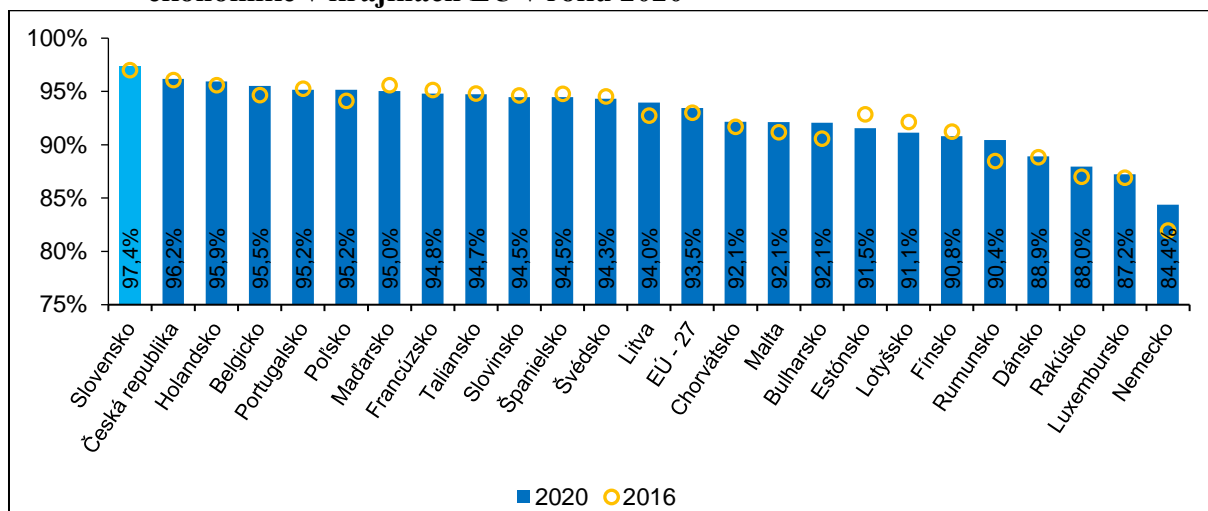
Zdroj: Eurostat. V údajoch sú započítané subjekty pôsobiace v odvetviach, ktoré pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95. V čase spracovania materiálu boli údaje aktualizované za rok 2020.

Významné postavenie kategórie mikropodnikov na Slovensku potvrdzuje ich podiel na úrovni 97,4 %. Uvedený podiel je o 3,9 p. b. vyšší ako v celej EÚ. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ, **Slovensko dosiahlo najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov** v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky. Vysoké zastúpenie mikropodnikov môže súvisieť s neochotou firiem zvyšovať počet pracovných miest z dôvodu reštriktívnych postupov prijímania nových zamestnancov a pretrvávajúceho vysokého odvodového zaťaženia. S tým súvisí aj vysoký počet živnostníkov, ktorých činnosť vykazujú znaky závislej práce.

Nadpriemerné zastúpenie mikropodnikov je typické aj v ostatných postsocialistických krajinách strednej Európy. Česká republika dosiahla druhé najvyššie zastúpenie firiem s 0 až 9 zamestnancami (96,2 %). Poľsko a Maďarsko sa medzi členskými krajinami EÚ umiestnili na šiestej, resp. siedmej priečke s podielom mikropodnikov na úrovni 95,2 %, resp. 95,0 %.

² Z dôvodu dostupnosti údajov, ktoré publikuje Eurostat, sú v tabuľke č. 3 prezentované najaktuálnejšie údaje za rok 2020. Tieto údaje vykazujú v porovnaní s údajmi ŠÚ SR určitý nesúlad, ktorý vyplýva z uplatnenia inej metodiky. Výsledky sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky.

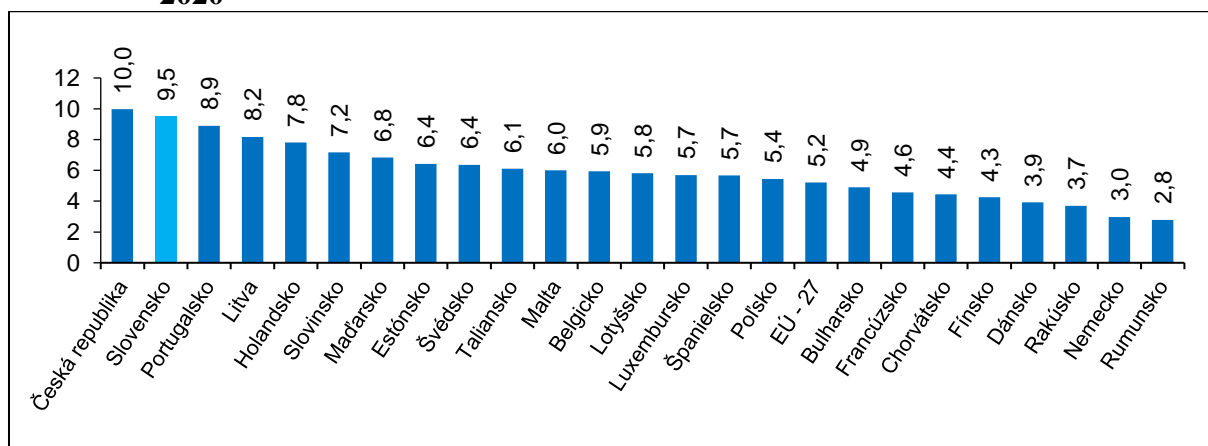
Graf č. 9: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Z údajov Eurostatu vyplýva, že v roku 2020 na Slovensku pripadalo takmer 10 malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov. V krajinách EÚ – 27 to bolo len 5,2. **Slovensko sa v uvedenom porovnaní dlhodobo umiestňuje medzi krajinami s najvyšším počtom malých a stredných podnikov k celkovému počtu obyvateľov.** Najvyšší pomer MSP na 100 obyvateľov bol evidovaný v Českej republike (10,0). Za Slovenskom nasleduje Portugalsko s deviatimi MSP na 100 obyvateľov. V prípade ďalších krajín už dochádza k výraznejším rozdielom. Na opačnej strane rebríčka porovnávaných krajín sa umiestnilo Rumunsko (2,8), Nemecko (3,0) a Rakúsko (3,7).

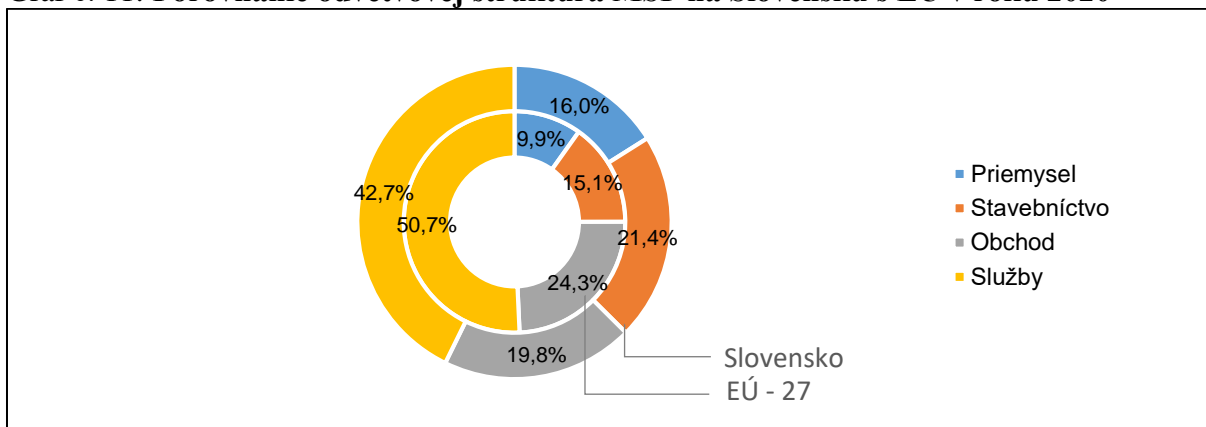
Graf č. 10: Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ značne líši. Rozdiely sú prezentované na grafe č. 11. Podľa údajov Eurostatu sú medzi MSP na Slovensku významnejšie zastúpené odvetvia ako priemysel a stavebníctvo. Rozdiel v porovnaní s priemerom EÚ sa v oboch prípadoch pohyboval približne na úrovni viac ako 6 p. b. Naopak, medzi MSP na Slovensku má nižšie zastúpenie odvetvie služieb (o 8,0 p. b.) a obchod (o 4,5 p. b.).

Graf č. 11: Porovnanie odvetvovej štruktúra MSP na Slovensku s EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

Početnosť malých a stredných podnikateľov sa zvýšila aj v roku 2022. Počet malých a stredných podnikateľov narástol o 5,7 % na 670 161 subjektov. Dosiahnutý rast bol však nižší ako v roku 2021 (o 6,2 %).

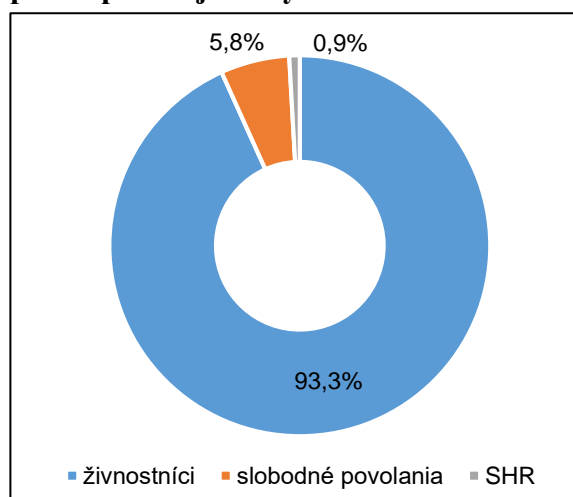
Najdynamickejšie rástol počet mikropodnikov, a to o 5,8 %, resp. o 35 677 subjektov. Vplyvom opätovného rastu početnosti MSP sa zvýšila aj miera podnikateľskej aktivity, ktorá dosiahla 24,7 %. Z uvedeného vyplýva, že na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov Slovenska pripadá približne 25 aktívnych MSP. Významnú pozíciu sektora MSP na Slovensku potvrdzujú medzinárodné porovnania. Podľa údajov Eurostatu, Slovensko dosahuje najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v EÚ. Zároveň, na 100 obyvateľov Slovenska pripadá 9,5 malých a stredných podnikov, čo je druhý najvyšší podiel v EÚ, hneď za Českou republikou.

V roku 2022 sa na Slovensku druhý krát po sebe zvýšil podiel fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov na 60,3 %. V odvetvovej štruktúre MSP dosahuje najväčšie zastúpenie (28,1 %) odvetvie obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Nasleduje stavebníctvo (19,3 %), obchod (15,3 %) a priemysel (13,4 %). Medziročný rast počtu MSP na Slovensku sa prejavil pozitívne vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva SR. Najvyššiu dynamiku rastu vykazovalo odvetvie dopravy a informačných činností (o 8,7 %). V porovnaní s rokom 2021 sa výraznejšie zvýšil počet MSP aj v stavebníctve (o 7,8 %), v obchodných službách (o 7,0 %) a v priemysle (o 5,8 %). Počet MSP sa takmer nezmenil v odvetví obchodu, dosiahol rast len 0,5 %.

2.1 Fyzické osoby – podnikatelia

Fyzické osoby – podnikatelia tvorili v roku 2022 viac ako polovicu (60,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. Medzi fyzické osoby – podnikateľov spadajú tri právne formy: živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci.

Graf č. 12: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

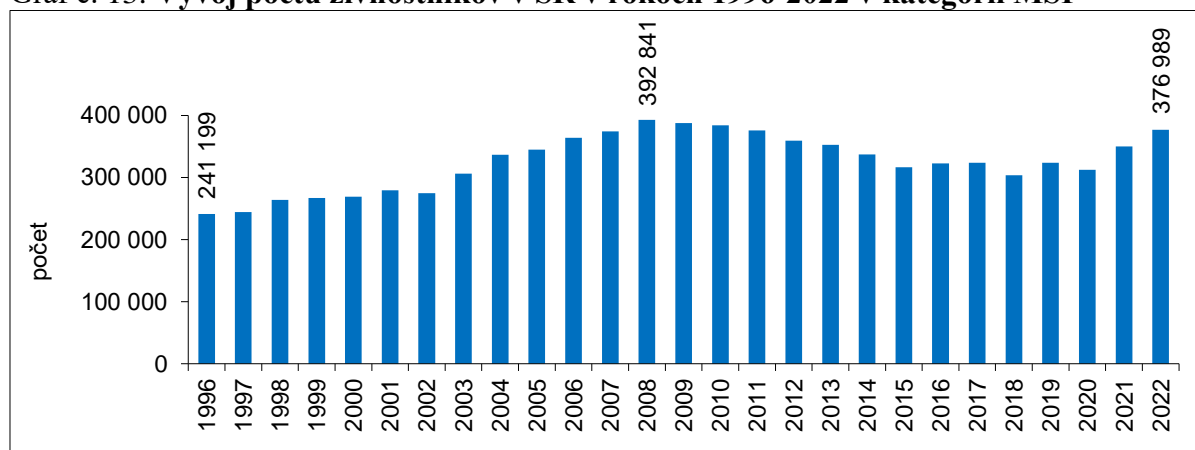
V skupine MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia dlhodobo **pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov**. V roku 2022 tvorili 93,3 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 376 989³.

Osoby podnikajúce formou slobodných povolaní tvorili 5,8 % (alebo v absolútnych hodnotách 23 635). Aj v roku 2022 boli najmenej zastúpenou právnou formou samostatne hospodáriaci roľníci (SHR) s podielom len 0,9 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov na Slovensku. Absolútny počet SHR dosiahol 3 608.

Za medziročným rastom fyzických osôb – podnikateľov stojí opätovné „oživenie“

živnostníkov. Ich počet sa zvýšil o 7,6 %. V prípade slobodných povolaní bol zaznamenaný medziročný rast o 3 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov poklesol o 2,1 %. K zvýšeniu počtu aktívnych živnostníkov prispelo najmä oživenie ekonomickej aktivity po viacerých vlnách pandémie Covid-19.

Graf č. 13: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1996-2022 v kategórii MSP

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Údaje prezentujú počet živnostníkov v kategórii MSP. V roku 2022 boli evidovaní dvaja živnostníci spadajúci medzi veľké podniky s 250 a viac zamestnancami.

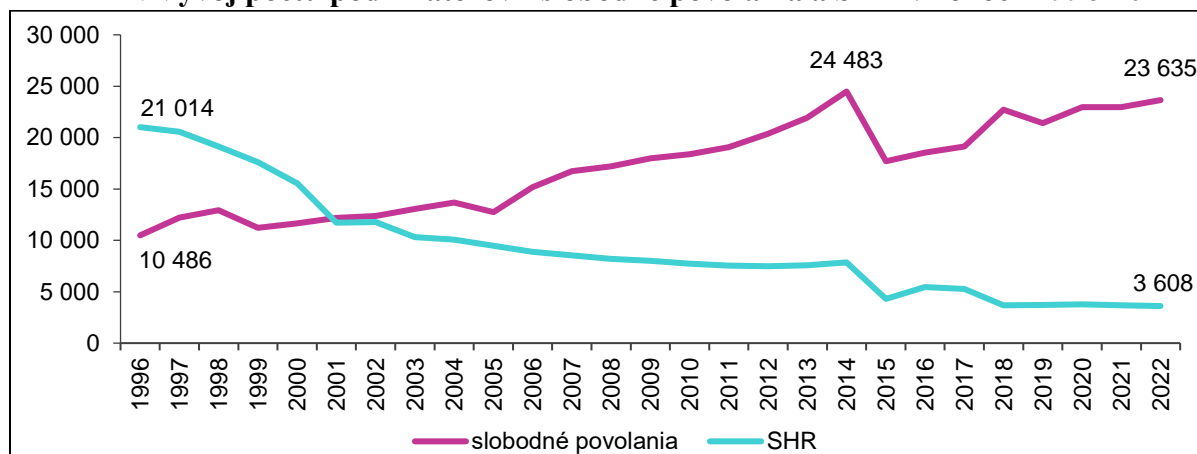
Slobodné povolanie možno charakterizovať ako špecifickú oblasť podnikania, pretože na výkon profesijných činností sa vyžaduje splnenie požiadaviek na vzdelanie, potrebnú prax,

³ Celkový počet živnostníkov zahŕňa aj „nepravých živnostníkov“, ktorých činnosť mala podobu závislej práce. Na konci roka 2022 ich bolo podľa VZPS ŠÚ SR približne 110,9 tisíc.

zloženie odborných skúšok, pri niektorých povolaniach aj členstvo v komore. Aj tento faktor je dôvodom **nižšieho zastúpenia MSP podnikajúcich v právnej forme slobodné povolanie**. Medziročne sa počet slobodných povolání zvýšil o 681 subjektov na 23 635. Pozitívnejšie sa vyvíja početnosť osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach z dlhodobého hľadiska. Od roku 2015 sa ich počet zvýšil o jednu tretinu (o 33,6 %).

Graf č. 14 prezentuje odlišný vývoj početnosti ďalšej právnej formy – samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR). Podobne ako v predchádzajúcich troch rokoch, ani **v roku 2022 sa počet podnikateľov podnikajúcich v tejto právnej forme výraznejšie nezmenil**. Medziročne sa ich počet znížil o 76 subjektov na 3 608. Vzhľadom na prudký medziročný pokles počtu SHR v roku 2018 (o 30,0 %) môže vývoj z uplynulých troch rokov indikovať stabilizáciu počtu SHR na Slovensku. No vzhľadom na dlhodobý trend poklesu početnosti SHR a nedostatočnej podpory malých farmárov, možno v budúcnosti na Slovensku očakávať ich ďalšie znižovanie. Len od roku 2010 sa počet aktívnych SHR znížil o viac ako polovicu.

Graf č. 14: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 1996-2022

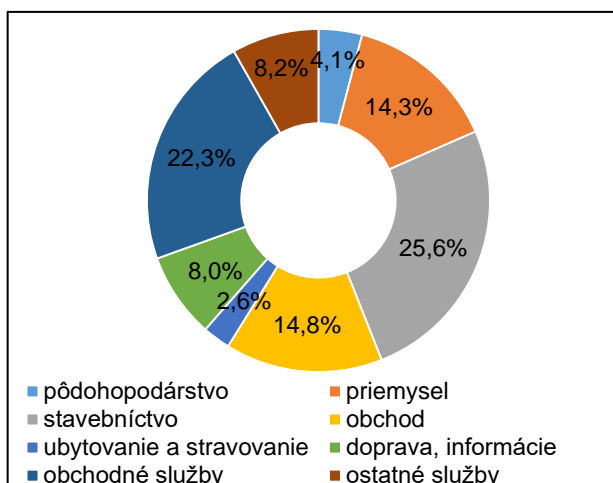
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (404 232) bolo podľa počtu zamestnancov až 99,8 % v kategórii mikropodnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,2 % v kategórii malých podnikateľov (10-49). Kategória mikro podnikateľov bola zároveň dominantne zastúpená vo všetkých vyššie uvedených právnych formách v rámci FO – podnikateľov.

Odvetvová štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

V štruktúre fyzických osôb – podnikateľov podľa odvetví tvoria dôležitú časť štyri sektory. **Jedna štvrtina (25,6 %; resp. 103 390) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti stavebníctva.**

Graf č. 15: **Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2022**

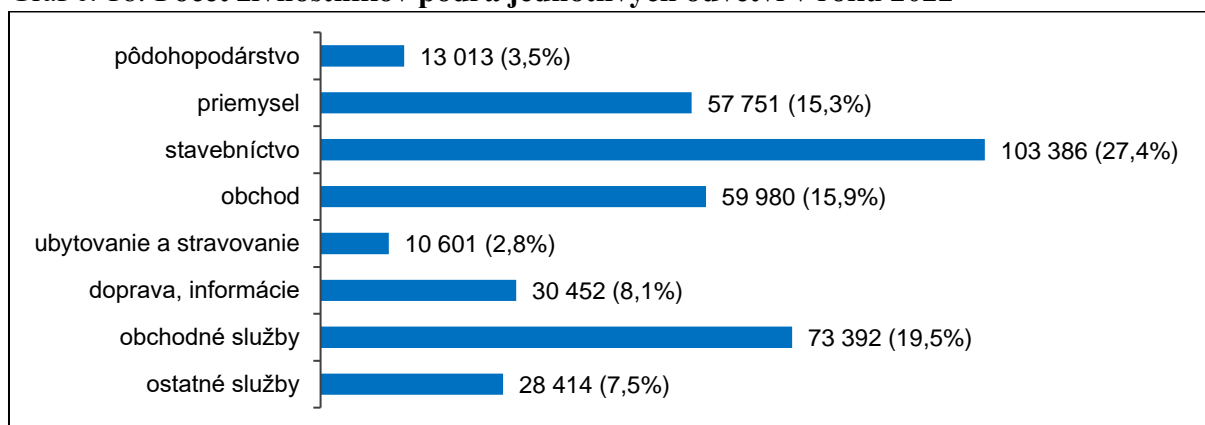

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) len 8,2 % (33 171) zo všetkých FO – podnikateľov. V doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 8,1 % (32 515), v pôdohospodárstve 3,5 % (16 624) a v ubytovaní a stravovaní to bolo 2,8 % (10 601).

Odvetvová štruktúra živnostníkov kopíruje štruktúru všetkých FO – podnikateľov. **Ešte významnejšiu pozíciu zaujíma stavebníctvo s podielom 27,4 %**. Takmer každý piaty živnostník v roku 2022 podnikal v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N) – 19,5 %. Významnejšie zastúpenie dosahovalo aj odvetvie obchodu s 15,9 % a priemysel s 15,3 %. S výraznejším odstupom nasledujú živnostníci podnikajúci v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 8,1 % a v odvetví ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) s podielom 7,5 %. Najnižšie zastúpenie dosahovali odvetvia pôdohospodárstvo s 3,5 % a ubytovanie a stravovanie s podielom 2,8 %.

Graf č. 16: **Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2022**

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

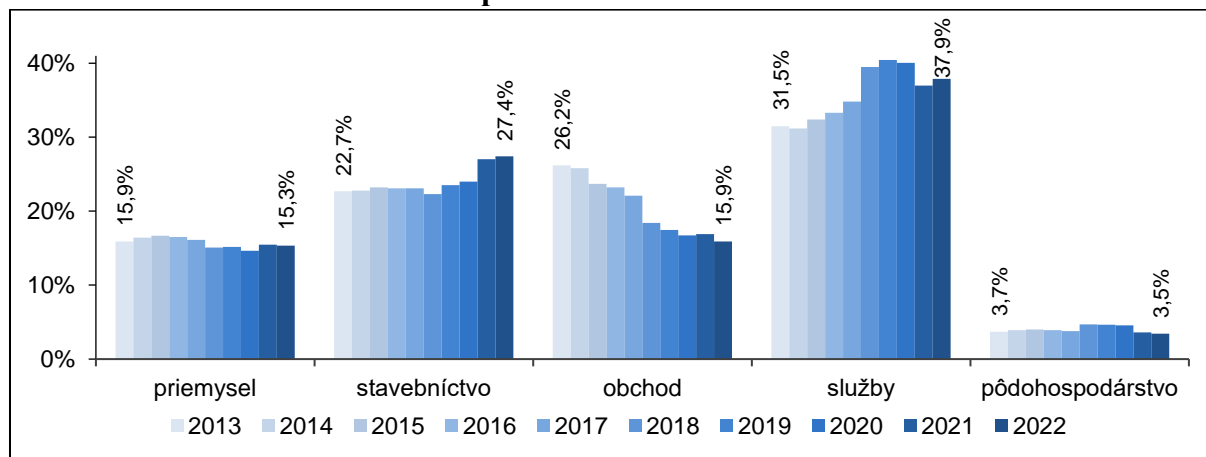
Medziročný nárast početnosti živnostníkov bol zaznamenaný vo všetkých hlavných odvetviach. V relatívnom vyjadrení sa to **najvýraznejšie prejavilo v sektore obchodných služieb** (o 11,9 %), **doprave a informačných činnostiach** (rast o 11,6 %) a v stavebníctve (o 11,1 %). Najnižšiu dynamiku rastu vykazovali živnostníci s hlavnou činnosťou podnikania v obchode, medziročne o 1,5 %.

Viac ako jedna pätina (22,3 %, resp. 90 094) FO – podnikateľov pôsobilo v odvetví obchodných služieb. Tretím najpočetnejšie zastúpeným odvetvím bol v roku 2022 obchod, kde pôsobilo 14,8 % (60 018) fyzických osôb - podnikateľov. Skupinu najpočetnejšie zastúpených odvetví uzatvára s podielom 14,3 % (57 819) priemysel. V uvedených odvetviach vykonávalo svoju hlavnú činnosť podnikania viac ako tri štvrtiny (78,1 %) všetkých aktívnych fyzických osôb – podnikateľov na Slovensku.

Záujem FO – podnikateľov o podnikanie v ostatných odvetviach je podstatne nižší. Na konci roka 2022 podnikalo v sektore

Pohľad na vývoj odvetvovej štruktúry živnostníkov počas uplynulých desiatich rokov prezentuje graf č. 17. Na základe analýzy dlhších časových radov možno sledovať **tri základné vývojové tendencie v štruktúre živnostníkov** podľa sledovaných odvetví. **Medzi živnostníkmi sa zvyšuje zastúpenie služieb** (započítané: ubytovanie a stravovanie, doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby). Výnimku predstavuje rok 2021 s poklesom zastúpenia služieb na úkor nárastu stavebníctva. Práve **podiel stavebníctva sa medzi živnostníkmi zvyšuje už štvrtý rok**. Naopak, v štruktúre živnostníkov dochádza každoročne, s výnimkou roka 2021, k znižovaniu zastúpenia obchodu. **Zastúpenie odvetví priemyslu a pôdohospodárstva možno charakterizovať ako stabilné bez významnejších zmien.**

Graf č. 17: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2013-2022

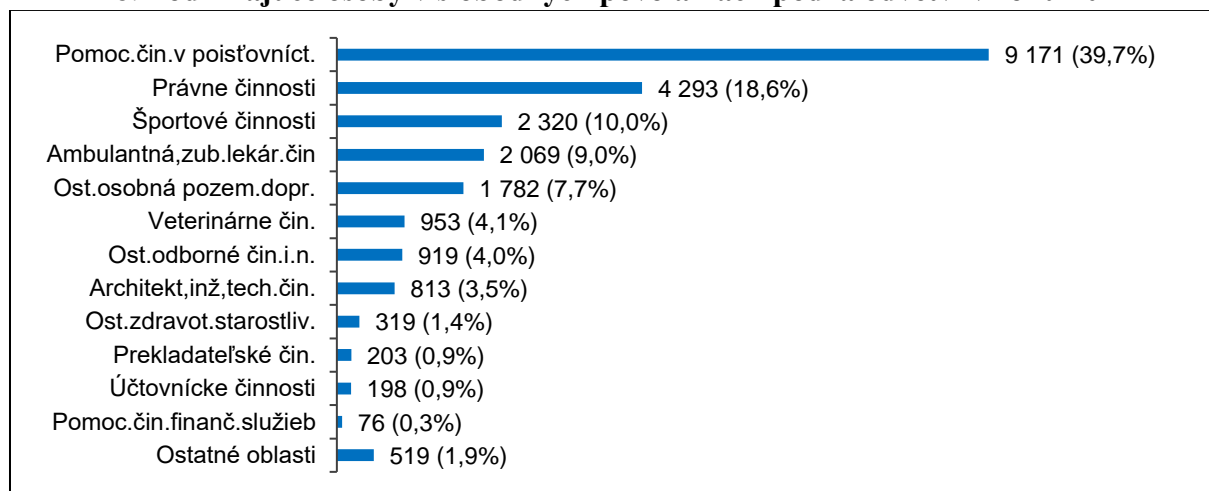
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach v roku 2022 pôsobili **štyria z desiatich (39,7 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení**, kde sú zastúpené najmä činnosti poisťovacích agentov a maklérov. Dôležitú oblasť predstavujú aj **právne služby**, v ktorých pôsobí takmer jedna pätina podnikateľov podnikajúcich v právnej forme slobodné povolania (18,6 %). Desatina slobodných povolanií pôsobí v oblasti športových činností. Takmer desatina (9,0) % vykonáva **ambulantnú a zubnú lekársku činnosť**.

S podielom nad úrovňou 7,0 % si udržiava stabilné postavenie odvetvie ostatnej pozemnej dopravy (7,7 % v roku 2022). Zastúpenie ďalších oblastí nepresiahlo úroveň piatich percent. Patria sem napríklad: architektonické a inžinierske činnosti; veterinárne činnosti; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti; účtovnícke činnosti; alebo pomocné činnosti finančných služieb okrem poisťovania a dôchodkového zabezpečenia.

Počet slobodných povolání sa medziročne najviac zvýšil v športových (o 522 subjektov) a veterinárnych činnostiach (o 160 subjektov).

Graf č.18: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Fyzické osoby – podnikatelia tvorili v roku 2022 takmer dve tretiny (60,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. MSP podnikajúce na základe právnej formy ako fyzické osoby – podnikatelia sú tvorené prevažne živnostníkmi. V roku 2022 tvorili 93,3 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 376 989. Podiel osôb podnikajúcich ako slobodné povolania predstavoval 5,8 % a SHR 0,9 %.

Za medziročným rastom FO – podnikateľov stoja predovšetkým živnostníci, ktorých početnosť sa zvýšila o 7,6 %. Najvýznamnejším odvetvím pre FO – podnikateľov bolo stavebníctvo s podielom 25,6 % a obchodné služby s 22,3 %. Medziročný nárast početnosti živnostníkov bol zaznamenaný vo všetkých hlavných odvetviach. V relatívnom vyjadrení sa to najvýraznejšie prejavilo v sektore obchodných služieb (o 11,9 %), doprave a informačných činnostiach (rast o 11,6 %) a v stavebníctve (o 11,1 %).

2.2 Právnické osoby – podniky

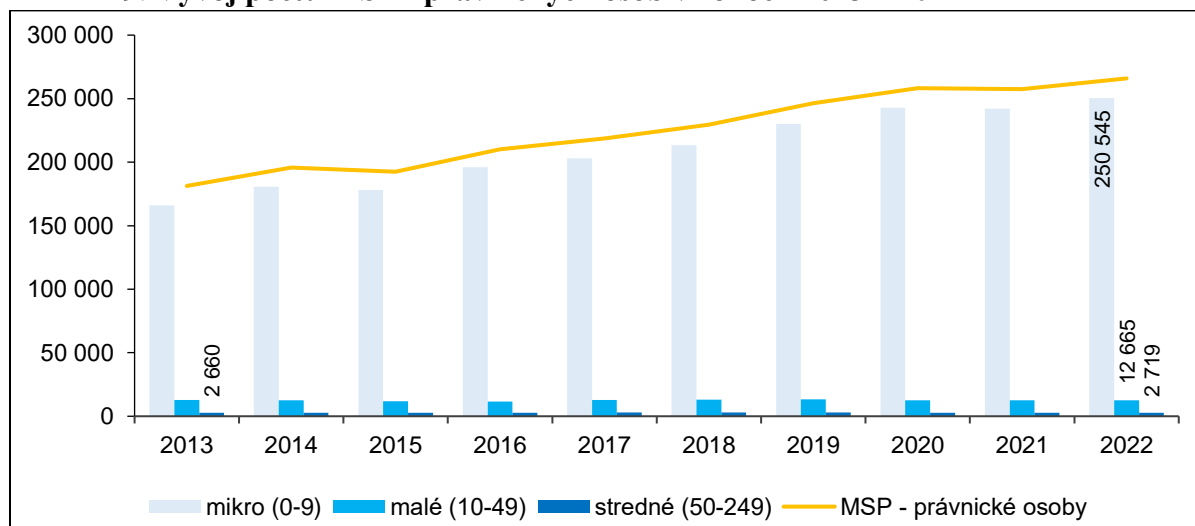
Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR vyplýva, že k 31. decembru 2022 bolo na Slovensku evidovaných spolu 305 976 aktívnych právnických osôb (podniky a neziskové inštitúcie). Z uvedeného počtu bolo 266 583 podnikov.

V štruktúre podnikov – právnických osôb podľa veľkostných kategórií majú dlhodobu dominantnú postavenie mikropodnikov s 0 až 9 zamestnancami (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov). V roku 2022 tvorili až 94,0 % z celkového počtu aktívnych podnikov. Podiel malých podnikov (10 až 49 zamestnancov) predstavoval 4,8 % a v prípade stredných podnikov (50 až 249 zamestnancov) to bolo len 1,0 %. Veľké podniky s 250 a viac zamestnancami tvorili najmenší podiel o veľkosti 0,2 %. **Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,8 % z celkového počtu podnikov – právnických osôb, resp. 265 929 v absolútnom vyjadrení.**

Počas uplynulej dekády sa počet evidovaných aktívnych malých a stredných podnikov- právnických osôb na Slovensku zvyšoval. Ich vývoj od roku 2013 je zachytený na grafe č 19. V roku 2022 sa v medziročnom porovnaní po predchádzajúcom poklese zvýšil počet MSP – právnických osôb o 3,3 %, resp. o 8 491 subjektov.

Rastúci počet podnikateľských subjektov bol zaznamenaný vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Najvýznamnejší rast počtu subjektov dosiahli mikropodniky (o 3,4 %). Početnosť malých (10 - 49) a stredných (50 – 249) podnikov sa zvýšila zhodne o 1,2 %. Počet veľkých podnikov s 250 a viac zamestnancami sa medziročne takmer nezmenil. Vzrástol len o dva subjekty na 654 subjektov.

Graf č. 19: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2013 – 2022

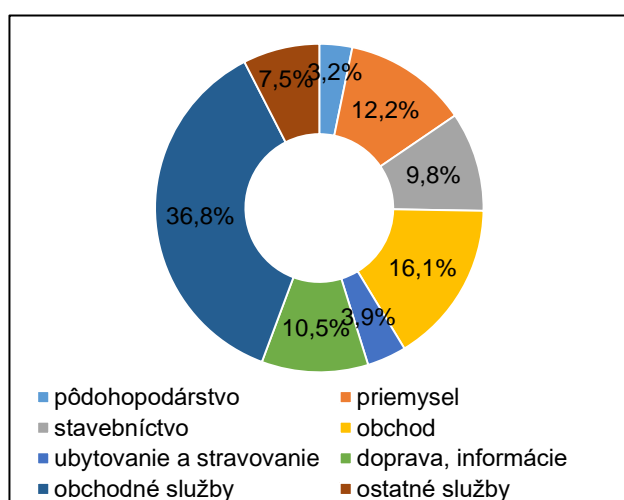

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Podľa klasifikácie SK NACE je najviac zastúpeným odvetvím obchodné služby (podľa klasifikácie SK NACE – sekcia K až N). V roku 2022 pôsobilo v danom odvetví 98 036 podnikov, čo predstavuje podiel viac ako jednu tretinu (36,8 %). Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím so 16,1 %, resp. 42 814 podnikmi je obchod. Nasledujú ďalšie odvetvia, ako: priemysel (12,2 %; 32 629), doprava, informačné a komunikačné činnosti (10,5 %; 27 969) a stavebníctvo (9,8 %; 26 110). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo spolu 20 094 podnikov, čo predstavuje 7,5 %. Najmenej právnických osôb podnikalo v pôdohospodárstve (3,2 %; resp. 8 623) a v odvetví ubytovanie a stravovanie (3,9 %; resp. 10 308).

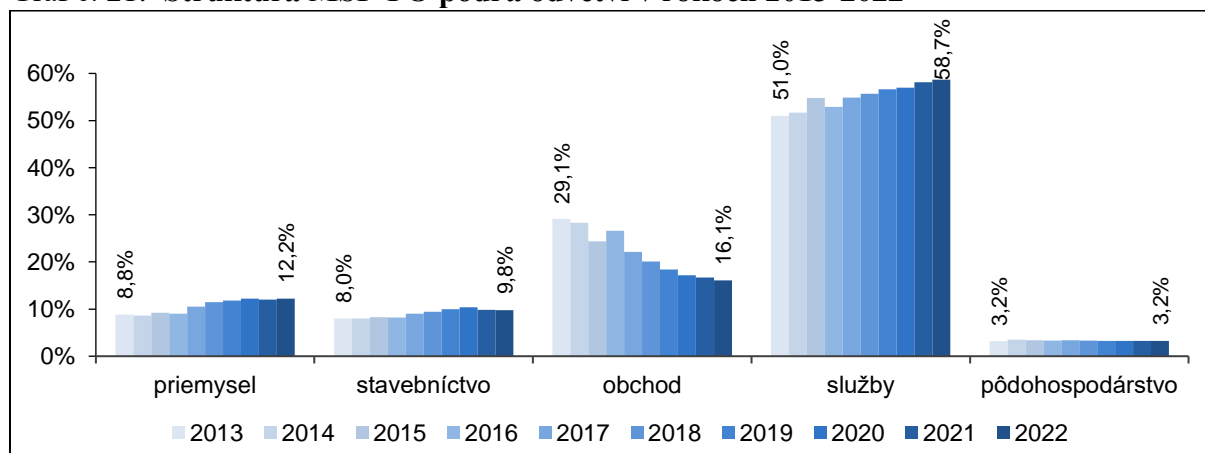
Graf č. 20: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

č. 21) možno zjednodušene prezentovať prostredníctvom troch základných charakteristík: 1) rastúce zastúpenie odvetvia služieb; 2) postupný pokles zastúpenia obchodu; 3) menej dynamický vývoj v odvetviach stavebníctvo a priemysel a stabilná pozícia pôdohospodárstva.

Graf č. 21: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Početnosť firiem registrovaných ako MSP – právnických osôb sa v medziročnom porovnaní zvýšila takmer vo všetkých hlavných odvetviach, s výnimkou obchodu. Z údajov vyplýva, že najdynamickejšie narástol počet MSP – právnických osôb v doprave, informačných a komunikačných činnostiach a priemysle (zhodne o 5,5 %). Nasledovali obchodné služby (rast o 4,9 %) a pôdohospodárstvo (3,0 %). Jediným odvetvím, v ktorom došlo k poklesu početnosti subjektov (o 0,5 %) bol obchod.

Vývoj odvetvovej štruktúry MSP – právnických osôb počas uplynulých desiatich rokov (znázornený na grafe

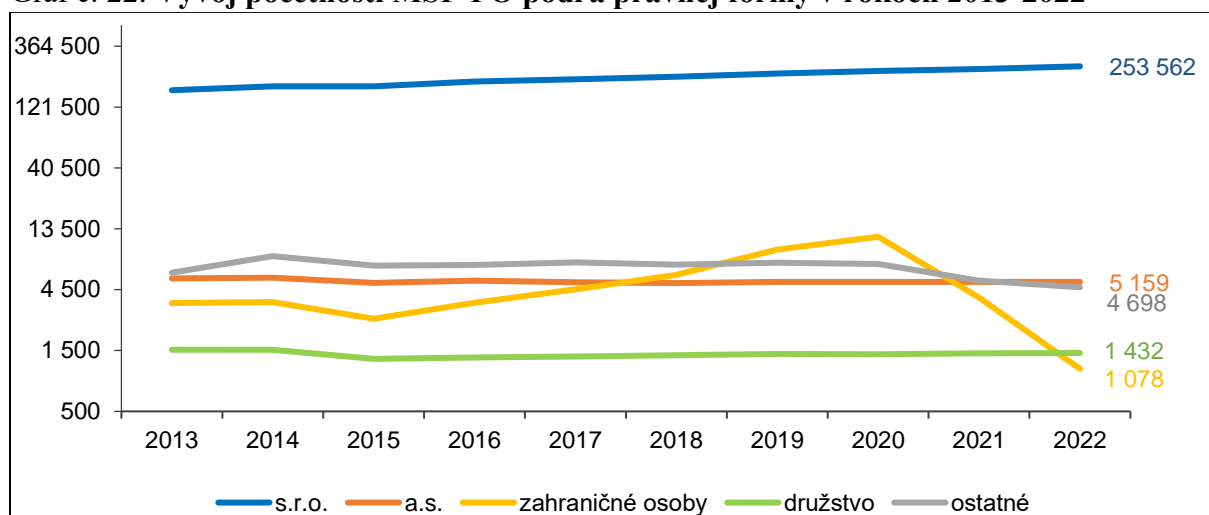
Štruktúra malých a stredných podnikov - právnických osôb podľa právnej formy a druhu vlastníctva

Z pohľadu jednotlivých právnych foriem MSP – právnických osôb, sú dlhodobo **v najväčšej miere zastúpené spoločnosti s ručením obmedzeným, v roku 2022 tvorili 95,3 %**. Druhú najpočetnejšiu skupinu zastupovali akciové spoločnosti. Ich podiel na celkovom počte MSP – právnických osôb však predstavoval len 1,9 %. Podnikateľskú činnosť v rámci právnej formy družstvo vykonávalo 0,5 % zo všetkých aktívnych MSP – právnických osôb. Podiel zahraničných osôb dosiahol 0,4 %. Ostatné právne formy patriace do skupiny MSP – právnické osoby spolu tvorili 1,8 %.

Za postupným zvyšovaním počtu aktívnych MSP – právnických osôb na Slovensku stáli v minulosti hlavne spoločnosti s ručením obmedzeným (s.r.o.). Ich vývoj od roku 2013 je zachytený na grafe č. 22. V prípade s.r.o. sa ich počet medzi rokom 2013 a 2022 zvýšil o 54,0 % na úroveň 253 562 subjektov. Uvedený stav znamená **najvyšší počet aktívnych spoločností s ručením obmedzeným v histórii Slovenska**.

V uplynulých rokoch sa dynamicky zvyšoval aj počet zahraničných osôb. Zmena nastala práve v roku 2021. **Hlavnou príčinou medziročného poklesu zahraničných osôb v posledných dvoch rokoch je hromadné vymazanie firiem z Obchodného registra (OR).**⁴

Graf č. 22: Vývoj početnosti MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Početnosť subjektov je zobrazená v logaritmickej mierke.

Medzi MSP – právnickými osobami na Slovensku majú jasnú prevahu subjekty v súkromnom tuzemskom vlastníctve. V roku 2022 tvorili 88,3 %. Vlastnícku štruktúru ďalej dopĺňajú podniky v zahraničnom vlastníctve s 7,6 %, medzinárodnom súkromnom vlastníctve s 2,7 % a v družstevnom vlastníctve s podielom 0,6 %.

⁴ Vymazanie firiem bolo zapríčinené prechodným ustanovením Obchodného zákonníka k úpravám účinným od 1. októbra 2021. Podľa neho registrové sudy v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR vymazali z OR osoby, ktoré sa doň už zapisovať nemali, podniky zahraničných fyzických osôb, osoby, ktoré do likvidácie vstúpili pred októbrom 2016, ale i osoby, ktoré si nesplnili povinnosť premeny základného imania zo slovenskej koruny na euro či podniky slovenských alebo zahraničných právnických osôb, ktoré do 30. septembra 2021 nepotvrdili svoje údaje zapísané v OR. Cieľom tohto procesu bolo vyčistenie OR od zapísaných osôb, ktoré svojou podstatou nemajú byť v obchodnom registri zapísané, ako aj od nečinných „mŕtvych“ spoločností, ktoré si dlhodobo neplnili svoje povinnosti.

V roku 2022 sa počet aktívnych malých a stredných podnikov – právnických osôb na Slovensku zvýšil o 3,3 % na 265 929 subjektov. Rastúci počet podnikateľských subjektov bol zaznamenaný vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Najvýznamnejší rast počtu subjektov dosiahli mikropodniky (o 3,4 %). Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,8 % z celkového počtu podnikov – právnických osôb.

Z pohľadu odvetvového zamerania sú najviac zastúpeným odvetvím obchodné služby. V roku 2022 pôsobilo v danom odvetví 98 036 podnikov, čo predstavuje podiel viac ako jednu tretinu (36,8 %). Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím so 16,1 %, resp. 42 814 podnikmi je obchod. Početnosť firiem registrovaných ako MSP – právnických osôb sa v medziročnom porovnaní zvýšila takmer vo všetkých hlavných odvetviach, s výnimkou obchodu. Najdynamickejšie narástol počet MSP – právnických osôb v doprave, informačných a komunikačných činnostiach a priemysle (zhodne o 5,5 %).

Medzi jednotlivými právnymi formami MSP – právnických osôb, sú dlhodobo v najväčšej miere zastúpené spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2022 tvorili 95,3 %. Druhú najpočetnejšiu skupinu zastupovali akciové spoločnosti s podielom 1,9 %. Vo vlastníckej štruktúre majú jasnú prevahu subjekty v súkromnom tuzemskom vlastníctve s podielom 88,3 %. Vlastnícku štruktúru ďalej dopĺňajú podniky v zahraničnom vlastníctve s 7,6 % a medzinárodnom súkromnom vlastníctve s 2,7 %.

2.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov

Rodové zloženie fyzických osôb - podnikateľov v SR

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovej počte obyvateľov. Vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrváva dominantné postavenie mužov.

Nevýrazné zastúpenie žien v slovenskom podnikateľskom sektore pretrvávalo aj v roku 2022. Vyplýva to zo spracovania údajov o rodovej a vekovej štruktúre fyzických osôb – podnikateľov. **Podiel žien sa v medziročnom porovnaní takmer nezmenil. Druhý rok po sebe mierne poklesol (o 0,1 p. b.), na úroveň 27,5 %.** V dlhodobom horizonte predchádzajúcich 10 rokov sa jedná o najnižšiu úroveň zastúpenia žien. Muži tvorili viac ako dvojtretinový podiel (72,5 %) na celkovej počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov.

V absolútnom vyjadrení sa počet žien fyzických osôb – podnikateľiek zvýšil o 7,0 tisíc na 111,1 tisíc (resp. o 6,7 %). Vplyvom výraznejšieho medziročného nárastu počtu podnikateľov mužského pohlavia (o 7,5 %) sa zastúpenie žien mierne znížilo.

Tab. č. 4: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	73,8%	75,8%	52,1%	72,5%
žena	26,2%	24,2%	47,9%	27,5%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

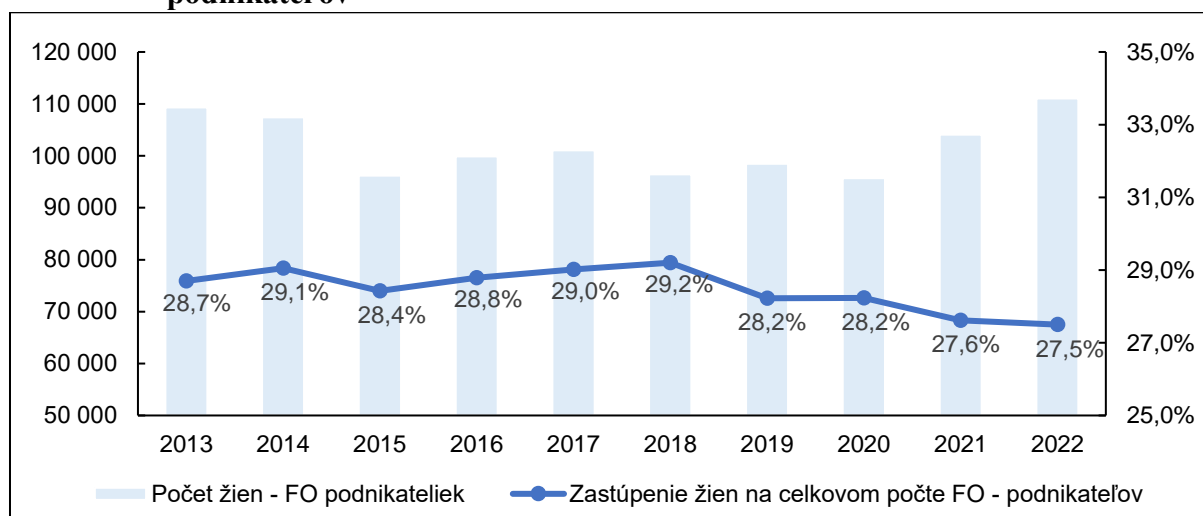
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Diferencované výsledky zastúpenia žien je možné pozorovať u jednotlivých právnych formách fyzických osôb – podnikateľov. **Ženy sa výraznejšie presadzujú len u osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní.** V roku 2022 bol takmer každý druhý (47,9 %) podnikateľ pôsobiaci v slobodných povolaniach ženského pohlavia.

Približne jednu štvrtinu dosiahli ženy zastúpenie u živnostníkov (26,2 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,2 %). V porovnaní s rokom 2021 sa zastúpenie žien mierne zvýšilo len medzi samostatne hospodáriacimi roľníkmi (o 0,1 p. b.) Naopak, pokles podielu žien bol zaznamenaný v rámci živnostníkov a u slobodných povolaní (zhodne o 0,1 p. b.).

V priebehu poslednej dekády sa zastúpenie žien u živnostníkov, ako najvýznamnejšej právnej formy, mierne znížilo. Obdobný, negatívny vývoj v porovnaní s rokom 2013 zaznamenalo aj zastúpenie žien u osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní a samostatne hospodáriacich roľníkov.

Graf č. 23: Vývoj počtu žien FO - podnikateliek a ich podielu na celkovom počte FO – podnikateľov

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z odvetvového hľadiska rozbiehajú ženy svoj biznis predovšetkým v odvetviach služieb, ktoré sa vyznačujú menšou kapitálovou náročnosťou. Uvedená preferencia v podnikaní žien sa prejavuje aj na zastúpení žien živnostníčok v rámci jednotlivých sektorov hospodárstva. Najvyššie zastúpenie žien živnostníčok je zaznamenané v odvetví ostatných služieb (67,0 %; sekcia SK NACE P až S), pričom dané odvetvie sa zároveň vyznačuje dlhodobým nárastom zastúpenia žien. Najnižšie zastúpenie žien živnostníčok je naopak dosahované v stavebníctve (2,3 %).

V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien 14,6 % v pôdohospodárstve, 13,4 % v priemysle, 37,7 % v obchode, 40,1 % v ubytovaní a stravovaní, 15,2 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) a 49,5 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N).

Vekové zloženie fyzických osôb – podnikateľov v SR

Veková štruktúra vyjadruje rozdelenie fyzických osôb - podnikateľov podľa veku do viacročných skupín. **Najvyššie zastúpenie aktívnych fyzických osôb – podnikateľov z pohľadu veku je dlhodobo v kategórii 40 až 49-ročných. Ich podiel dosiahol v roku 2022 viac ako jednu štvrtinu (26,6 %).**

Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov, ktorí tvorili jednu štvrtinu (25,2 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov. Trojicu najviac zastúpených vekových kategórií dopĺňajú podnikatelia vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných, ktorých podiel predstavoval takmer jednu pätinu (19,1 %). Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov v roku 2022 je prezentovaná v tabuľke č.5.

Tab. č. 5: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2022

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	19,0%	10,4%	17,6%	18,8%
vek 30-39	25,2%	22,8%	24,8%	25,2%
vek 40-49	26,8%	24,7%	23,4%	26,6%
vek 50-59	19,3%	19,1%	16,3%	19,1%
vek 60-69	8,5%	16,0%	13,4%	8,8%
vek 70-79	1,2%	5,7%	4,2%	1,4%
vek 80 a viac	0,1%	1,4%	0,4%	0,1%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

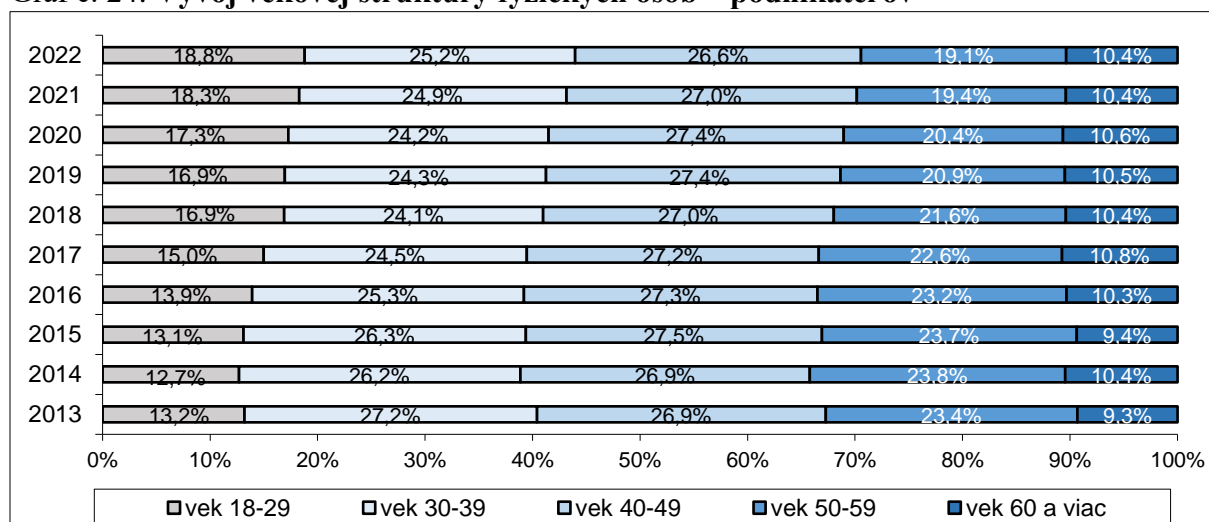
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u samostatne hospodáriacich roľníkov (podiel 50 a viac ročných tvoril 42,1 %). U osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov viac ako jednu tretinu (34,2 %) a u živnostníkov 29,0 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných je najvyššie u živnostníkov (19,0 %), a naopak najnižšie u samostatne hospodáriacich roľníkov (10,4 %).

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov je v posledných rokoch charakterizovaný nárastom zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách menej ako 30 ročných. Nárast zastúpenia mladých podnikateľov prebieha kontinuálne od roku 2014, dovtedy ich zastúpenie každoročne klesalo.

Zastúpenie starších podnikateľov sa v roku 2022 medziročne nezmenilo, dosiahlo 10,4 %. Pričom aj v strednodobom horizonte osciluje okolo úrovne 10,5 %.

Graf č. 24: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu sa zastúpenie žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb v roku 2021 výrazne nezmenilo, dosiahlo 32,4 %. Zostalo na takmer rovnakej úrovni ako v predchádzajúcom roku (32,5 %).

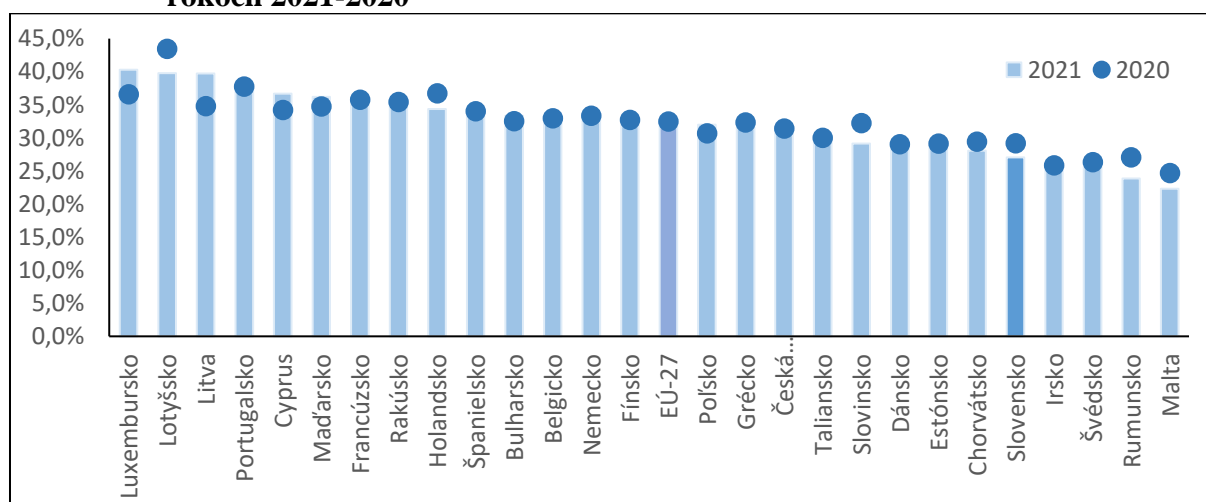
Zastúpenie žien na Slovensku bolo v roku 2021 (27,0 %) mierne nižšie v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2020 (29,2 %). Zastúpenie žien v rámci EÚ - 27 (32,4 %) tak dosahuje o 5,4 p. b. nižšiu hodnotu. **Slovensko sa v porovnaní s ostatnými krajinami dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemerným zastúpením žien medzi podnikateľmi.**

V roku 2021 sa na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov umiestnili krajiny ako Luxembursko (40,3 %), Lotyšsko (39,8 %) a Litva (39,7 %), ktorá nahradila z roku 2020 Portugalsko, ktoré bolo v roku 2021 treťou krajinou s najvyšším zastúpením žien podnikateliek v rámci EÚ – 27. Maďarsko ako jediná z krajín V4 dosahovala aj v roku 2021 nadpriemerné a v porovnaní s rokom 2020 o 1,5 p. b. vyššie zastúpenie žien podnikateliek (36,2 %). Poľsko (32,2 %) nahradilo v roku 2021 Českú republiku a dosiahli v porovnaní so Slovenskom vyššie zastúpenie žien podnikateliek, avšak v porovnaní s EÚ – 27 naďalej podpriemerné.

Tesne za Slovenskom sa umiestnilo Írsko (25,7 %), dosiahlo takmer porovnateľnú hodnotu ako v roku 2020. Krajiny ako Švédsko (25,6 %), Rumunsko (23,8 %) a Malta (22,3 %) patrili v roku 2021 medzi krajiny s najnižším zastúpením žien podnikateliek.

Krajiny ako Luxembursko (3,7 p. b.) a Litva (4,9 p. b.) mali v roku 2021 spomedzi krajín EÚ-27 v medziročnom porovnaní najvyšší nárast zastúpenia žien.

Graf č. 25: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2021-2020

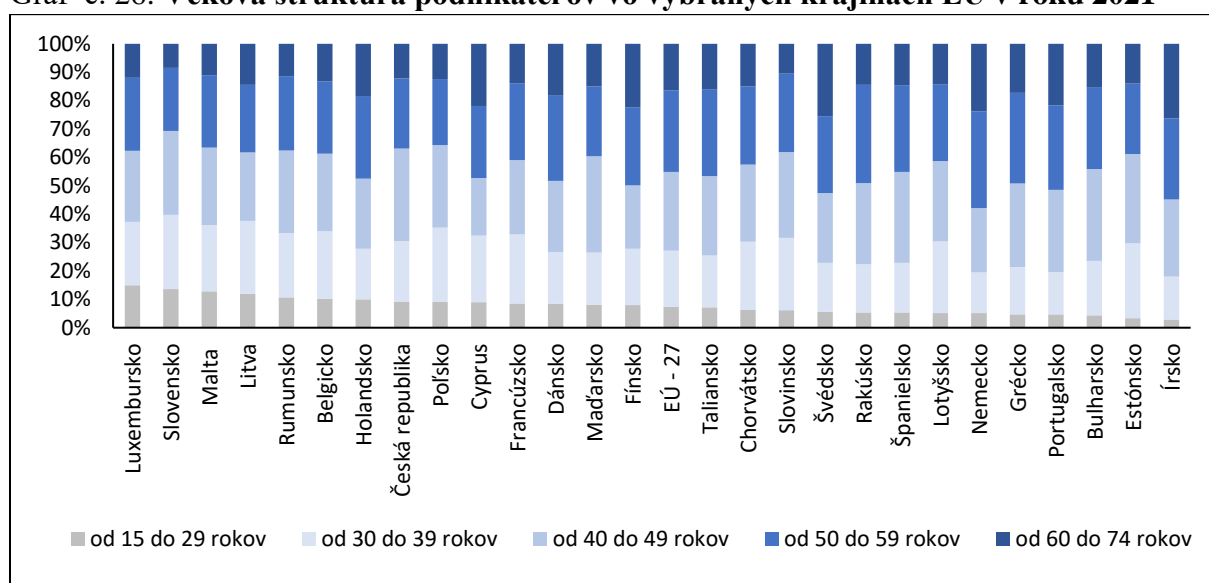
Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s krajinami EÚ sa **Slovensko vyznačuje vyšším zastúpením podnikateľov v mladších vekových skupinách.**

V roku 2021 bolo na Slovensku podľa údajov Eurostatu z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 13,6 % (o 6,2 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 29 rokov, ďalších 26,2 % (o 6,4 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov a 29,5 % (o 1,8 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov.

Vo vekovej kategórii 50 a viac rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov bolo na Slovensku 22,2 % podnikateľov (o 6,6 p. b. menej ako v EÚ) a 8,5 % podnikateľov vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (o 7,8 p. b. menej ako v EÚ).

Graf č. 26: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2021

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

Nevýrazné zastúpenie žien v slovenskom podnikateľskom sektore pretrvávalo aj v roku 2022. Podiel žien sa v medziročnom porovnaní takmer nezmenil. Druhý rok po sebe mierne poklesol (o 0,1 p. b.), na úroveň 27,5 %. V dlhodobom horizonte predchádzajúcich 10 rokov sa jedná o najnižšiu úroveň zastúpenia žien. Muži tvorili viac ako dvoj tretinový podiel (72,5 %) na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Z hľadiska právnych foriem sa dokážu ženy výraznejšie presadiť len u osôb podnikajúcich formou slobodných povolání. V roku 2022 bol takmer každý druhý (47,9 %) podnikateľ pôsobiaci v slobodných povolaniach ženského pohlavia. Zastúpenie približne jednu štvrtinu dosiahli ženy u živnostníkov (26,2 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,2 %).

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa vyznačuje najvyšším zastúpením kategórie 40 až 49-ročných, ktorých podiel v roku 2022 dosiahol viac ako jednu štvrtinu (26,6 %). Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť nárast zastúpenia mladých podnikateľov, ku ktorému dochádza kontinuálne od roku 2014. Zastúpenie starších podnikateľov sa v roku 2022 medziročne nezmenilo, dosiahlo 10,4 %.

2.4 Rýchlorastúce spoločnosti

Podľa spoločnej metodiky Eurostatu a OECD sú rýchlorastúce podniky definované podľa dvoch základných kritérií: podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo s viac ako 10 % rastom obratu ročne počas obdobia troch rokov. Ako alternatívne kritérium sa niekedy v praxi uplatňuje aj 20 % rast obratu. Dostupné údaje o rýchlorastúcich podnikoch pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami, ktoré sú podľa klasifikácie ekonomických činností zaradené do sekcie SK NACE B až N⁵.

Negatívne dopady pandémie Covid-19 sa prejavili aj na početnosti rýchlorastúcich podnikov. Na základe aktuálne dostupných údajov, ktoré publikuje Eurostat, bolo **na Slovensku v roku 2020 evidovaných 1 306 rýchlorastúcich podnikov** podľa kritéria nárastu zamestnanosti. Oproti roku 2019 sa znížil počet rýchlorastúcich firiem o jednu tretinu.

Podiel rýchlorastúcich podnikov na celkovom počte subjektov s 10 a viac zamestnancami (kritérium rastu zamestnanosti) sa rovnako znížil o 3,1 p. b. na 8,6 %.

V prípade zohľadnenia kritéria nárastu obratu, dosiahol počet rýchlorastúcich podnikov na Slovensku 2 426. Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov s 10 a viac zamestnancami to predstavuje 16,0 %. Počet takto vymedzených rýchlorastúcich podnikov sa medziročne znížil o 26,1 %. V absolútnom vyjadrení sa ich počet znížil o 856.

Tab. č. 6: Vývoj početnosti rýchlorastúcich podnikov na Slovensku 2016-2020

Rok	Kritérium rastu - zamestnanosť			Kritérium rastu - obrat		
	Absolútna početnosť	Medziročný index	Podiel na celkovom počte subjektov (%)	Absolútna početnosť	Medziročný index	Podiel na celkovom počte subjektov (%)
2016	1 996	109,9	12,8	2 839	101,6	18,2
2017	2 130	106,7	13	3 205	112,9	19,6
2018	2 151	101	13	3 168	98,8	19,1
2019	1 960	91,1	11,7	3 282	103,6	19,7
2020	1 306	66,6	8,6	2 426	73,9	16,0

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až N).

Slovensko sa v komparácii s ostatnými členskými krajinami EÚ vyznačuje podpriemerným **podielom rýchlorastúcich podnikov** na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov (podľa kritéria rastu zamestnanosti). V minulosti dosahovalo Slovensko v medzinárodnom porovnaní priaznivejšie výsledky, ale dopady pandémie zanechali na Slovensku negatívnejší vplyv na početnosti rýchlorastúcich podnikov, ako v iných krajinách EÚ.

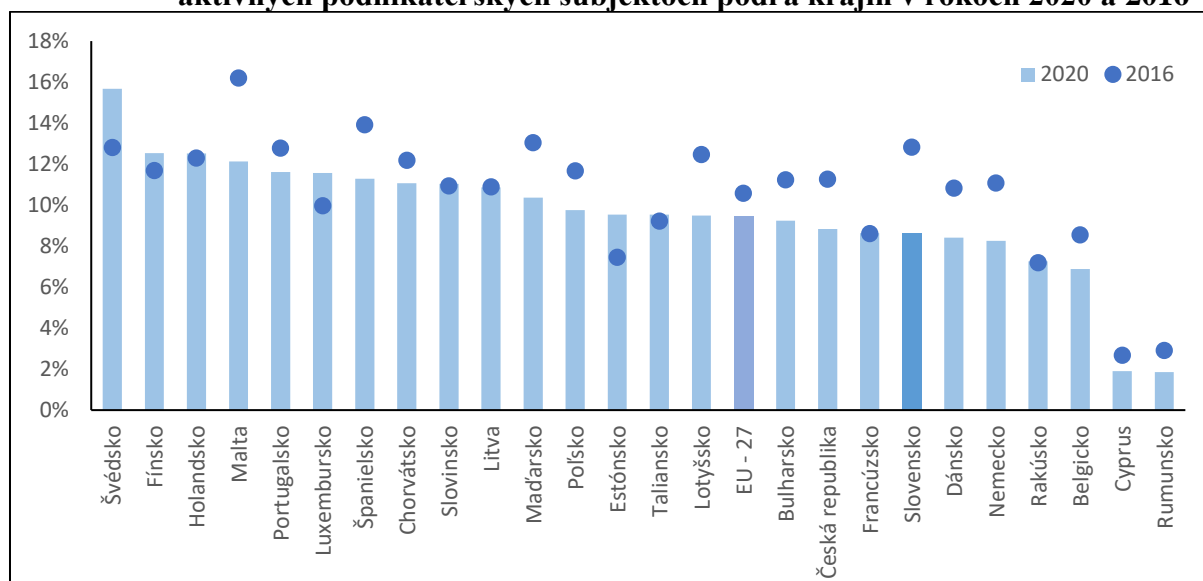
Lepšie výsledky ako Slovensko, dosiahli v roku 2020 aj ostatné krajiny V4. Najvyšší podiel (10,4 %) dosahuje aktuálne Maďarsko, najnižší (8,8 %) Česká republika.

⁵ Podrobnejšie informácie o metodike určovania rýchlorastúcich podnikov zverejňuje Eurostatu na: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/bd_esms.htm

V EÚ predstavuje podiel rýchlorastúcich podnikov podľa rovnakého kritéria 9,4 %. Najmenej podnikov s rýchlym rastom na 100 aktívnych firiem pripadá na Rumunsko a Cyprus (zhodne 1,9 %). Ich pozícia sa nemení ani v porovnaní so stavom z roku 2016.

Vo väčšine krajín podiel rýchlorastúcich podnikov v porovnaní s rokom 2016 poklesol, s výnimkou krajín ako napríklad Švédsko a Estónsko, kde sa uvedený podiel zvýšil. Naopak, najvýznamnejší pokles podielu rýchlorastúcich firiem bol zaznamenaný na Slovensku, Malte a v Lotyšsku.

Graf č. 27: Podiel rýchlorastúcich podnikov podľa zamestnanosti na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov podľa krajín v rokoch 2020 a 2016

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až N).

Na základe údajov Eurostatu možno ďalej identifikovať i **početnosť rýchlorastúcich začínajúcich podnikov**, v štatistikách a literatúre niekedy označované ako **gazely**. Tie sú zadefinované ako podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo obratu počas obdobia troch po sebe nasledujúcich rokov, pričom od vzniku uvedených subjektov neuplynulo viac ako 5 rokov.

Na Slovensku bolo v roku 2020, podľa kritéria nárastu zamestnanosti, identifikovaných celkovo 153 gaziel. Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku tvorili 1,0 %. Obdobne ako počet všetkých rýchlorastúcich podnikov, sa medziročne znížil aj počet gaziel (o 31,4 %).

Počet gaziel evidovaných na základe kritéria nárastu obratu sa medziročne znížil o 29,2 % na 235 subjektov. Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov tvorili 1,6 %.

Tab. č. 7: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v rokoch 2019 a 2020

Uplatnené kritérium	Absolútna početnosť		Index 2020/2019	Podiel na celkovom počte subjektov (v%)	
	2019	2020		2019	2020
Nárast zamestnanosti	223	153	68,6	1,3	1,0
Nárast obratu	332	235	70,8	2	1,6

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sektory SK NACE B až N).

Na základe aktuálne dostupných údajov bolo v roku 2020 na Slovensku 1 306 rýchlorastúcich podnikov podľa kritéria nárastu zamestnanosti a 2 426 firiem po zohľadnení kritéria nárastu obratu. Rýchlorastúce podniky tvoria 8,6 %, resp. 16,0 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku s 10 a viac zamestnancami. V medziročnom porovnaní došlo k poklesu početnosti rýchlorastúcich podnikov. Z medzinárodného porovnania (medzi krajinami EÚ) možno tieto aktuálne hodnoty vnímať ako podpriemerné. Vyšší podiel rýchlorastúcich podnikov ako Slovensko dosahujú aj ostatné krajiny V4.

3

DYNAMIKA VÝVOJA PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV

3.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu

Eurostatu a OECD v spoločnej metodike pre demografiu podnikov⁶ definujú **novovzniknuté subjekty** ako súbor právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktorí mali v danom roku tržby, zamestnancov alebo investície a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov, ani investície. **Zaniknuté subjekty** predstavujú právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov ani investície⁷. Vznik a zánik podnikateľských subjektov sa podľa použitej metodiky neviaže na dátum vykonania administratívneho úkonu, ktorý priamo súvisí s registráciou alebo ukončením podnikateľskej činnosti. Eurostatu a OECD zverejňujú údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch s určitým časovým oneskorením. Z tohto dôvodu sú v tejto podkapitole prezentované jednotlivé ukazovatele len do roku 2020. V prípade zánikov ide o predbežné alebo odhadované hodnoty, ktoré sa budú v nasledujúcich rokoch korigovať.

Vznik podnikateľských subjektov

Podľa uvedenej metodiky sa v roku 2020 znížil počet nových podnikateľských subjektov na 59 821. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2019 sa ich počet znížil o takmer 9 tisíc subjektov, resp. o 13,1 %. Z celkového počtu vzniknutých podnikateľských tvorili najmenšie subjekty s 0 – 4 zamestnancami až 99,7 %. V členení podľa odvetví (na základe Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE), najviac podnikateľských subjektov vzniklo v obchodných službách (19 684), čo predstavuje 32,9 %. Nasledujú stavebníctvo so 12 948 novými firmami (21,6 %) a priemysel s 7 853 podnikateľskými subjektami (13,1 %).

Podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov v SR v roku 2020 dosiahol vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **10,4 %**. Na 100 aktívnych podnikateľských subjektov tak pripadalo viac ako 10 nových firiem.

Tab. č. 8: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
0 - 4	65 522	45 623	41 697	94 414	57 763	53 502	70 311	68 428	68 129	59 624	
5 - 9	592	469	548	533	429	394	489	420	438	127	
10 a viac	306	297	395	295	257	233	283	237	250	70	
Počet spolu	66 420	46 389	42 640	95 242	58 449	54 129	71 083	69 085	68 817	59 821	
Ekonomická činnosť (SK NACE)	Priemysel (B-E)	7 807	6 285	5 441	13 487	7 063	7 179	10 456	10 501	10 028	7 853
	Stavebníctvo (F)	12 538	9 557	7 728	20 358	9 359	10 942	15 248	15 724	16 319	12 948
	Obchod (G)	15 365	10 422	9 037	16 266	10 428	10 813	7 628	6 617	6 295	5 861
	Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia (H, J)	5 326	3 874	4 362	8 952	5 223	4 698	6 940	7 062	7 303	6 618
	Ubytovanie a stravovanie (I)	2 262	1 710	1 612	2 843	2 156	1 648	1 957	2 042	2 231	2 065
	Obchodné služby (K-N)	17 405	10 945	11 496	24 766	19 670	14 496	23 585	21 309	21 127	19 684
	Ostatné služby (P-S)	5 717	3 596	2 964	8 570	4 550	4 353	5 269	5 830	5 514	4 792
	Vybrané odvetvia spolu	66 420	46 389	42 640	95 242	58 449	54 129	71 083	69 085	68 817	59 821

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

⁶ Európska komisia a OECD (2007) Eurostat-OECD Manual on Business Demography Statistics. Methodologies and working papers. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-07-010-EN.pdf>

⁷ Právnické osoby okrem podnikov zahrňujú údaje aj za neziskové inštitúcie. Neziskové inštitúcie tvoria približne 4 % podiel na celkovom počte aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov.

Zánik podnikateľských subjektov

V prípade evidencie zaniknutých subjektov sú k dispozícii najaktuálnejšie údaje rovnako len za rok 2020. Ide však o odhadované údaje, ktoré budú v nasledujúcom období ďalej spresňované Štatistickým úradom SR a Eurostatom. Podľa publikovaných údajov, **v roku 2020 zaniklo celkom 48 157 podnikateľských subjektov**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet zaniknutých firiem znížil o 10 531 subjektov, resp. o 17,9 %. Subjekty s menej ako piatimi zamestnancami tvorili až 99,6 %. Podľa odvetvovej štruktúry zaniklo najviac firiem (13 169) v odvetví obchodných služieb, čo predstavuje 27,3 % zo všetkých zánikov. V stavebníctve ukončilo svoju podnikateľskú činnosť ďalších 11 166 subjektov (23,2 %) a v obchode 7 974 firiem (16,6 %).

Podľa predbežných údajov Eurostatu za rok 2020 dosiahol **podiel zaniknutých podnikateľských subjektov** na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov v SR vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **8,4 %**.

Tab. č. 9: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**	
0 - 4	63 310	39 512	52 365	48 234	43 661	42 628	44 464	51 813	57 830	47 942	
5 - 9	384	358	435	297	332	402	519	397	471	117	
10 a viac	211	269	463	214	232	261	275	315	387	98	
Počet spolu	63 905	40 139	53 263	48 745	44 225	43 291	45 258	52 525	58 688	48 157	
Ekonomická činnosť (SK NACE)	Priemysel (B-E)	8 235	5 856	7 787	6 777	6 319	5 812	6 158	6 908	7 956	6 363
	Stavebníctvo (F)	11 963	8 980	12 143	10 801	9 195	8 874	9 307	10 852	12 412	11 166
	Obchod (G)	19 556	10 714	14 820	12 041	10 147	9 661	9 291	9 670	10 170	7 974
	Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia (H, J)	4 199	2 845	4 385	3 895	3 663	3 551	3 815	4 625	5 855	4 320
	Ubytovanie a stravovanie (I)	2 578	1 643	2 345	1 919	1 691	1 671	1 672	1 803	2 020	1 438
	Obchodné služby (K-N)	13 236	7 348	9 057	10 004	10 124	10 530	11 795	14 731	15 768	13 169
	Ostatné služby (P-S)	4 138	2 753	2 726	3 308	3 086	3 192	3 220	3 936	4 507	3 727
	Vybrané odvetvia spolu	63 905	40 139	53 263	48 745	44 225	43 291	45 258	52 525	58 688	48 157

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA. *Údaje sú predbežné. **Údaje sú odhadované.

Aktivita (miera prežitia) podnikateľských subjektov

Z celkového počtu podnikateľských subjektov, ktoré vznikli v roku 2019 (v odvetviach B – S) bolo **po prvom roku (teda v roku 2020) stále aktívnych 84,7 %**⁸. Uvedený ukazovateľ je v rámci metodiky Eurostatu a OECD označovaný ako miera prežitia. S narastajúcou dĺžkou podnikania sa miera prežitia podnikateľských subjektov prirodzene znižuje. Po piatom roku od svojho vzniku bola stále aktívna takmer polovica (48,8 %) podnikateľských subjektov.⁹ Najvyššiu mieru prežitia po dvoch rokoch od svojho vzniku vykazujú podnikateľské subjekty z odvetvia priemyslu. Mierne nižšia miera prežitia bola zdokumentovaná v prípade firiem pôsobiacich v stavebníctve a službách.

⁸ Podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2017 a boli aktívne aj počas roka 2018 k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2017.

⁹ Ukazovateľ vyjadruje podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2013 a boli aktívne aj počas roka 2018 k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2013.

Tab. č. 10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2020

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok
Priemysel (B-E)	85,1	75,1	67,5	60,3	49,1
Stavebníctvo (F)	83,3	70,1	60,3	53,6	45,6
Služby (G-N)	84,9	69,0	58,5	54,4	49,1
Vybrané odvetvia spolu (B-S)	84,7	70,6	69,0	55,0	48,8

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov Eurostatu

Vývoj miery prežitia u podnikateľských subjektov na Slovensku od roku 2015 sumarizuje nasledujúca tabuľka č. 11. V tomto prípade bol na sledovanie vývoja miery prežitia aplikovaný kohortný prístup. Kohorta predstavuje súbor podnikateľských subjektov, ktoré vznikli v rovnakom roku (2015 až 2019). Na tomto základe možno sledovať a vzájomne porovnávať mieru prežitia medzi piatimi kohortami subjektov. Vo všetkých sledovaných kohortách sa miera prežitia s pribúdajúcimi rokmi znižuje. Pri komparácii miery prežitia po jednom roku od vzniku bol medzi kohortami zaznamenaný postupný rast miery prežitia od 40,4 % v roku 2015 po 85,0 % v roku 2019.

Tab. č. 11: Miera prežitia PO a FO podnikateľov podľa kohortného prístupu

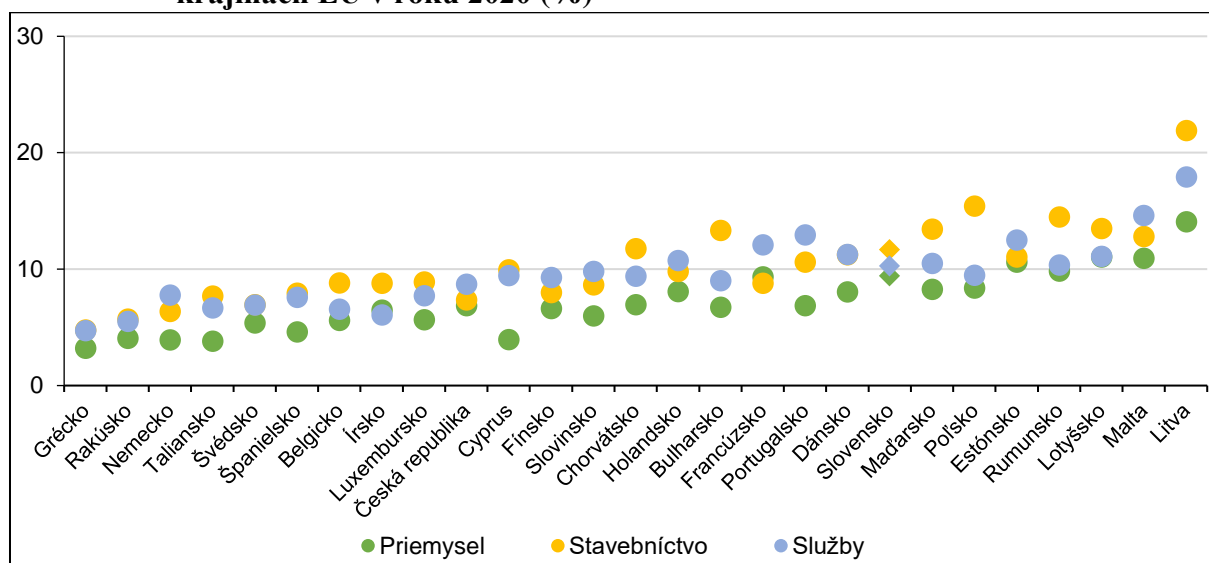
Miera prežitia / rok vzniku	2019	2018	2017	2016	2015
Počet novovzniknutých subjektov	68 817	69 085	71 083	54 129	58 449
Miera prežitia po 1 roku	85,0	84,3	84,3	84,0	82,4
Miera prežitia po 2 roku		70,9	70,3	70,9	69,7
Miera prežitia po 3 roku			61,0	62,2	61,0
Miera prežitia po 4 roku				51,8	54,4
Miera prežitia po 5 roku					40,4

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov SÚ SR, Eurostatu. Započítané subjekty v odvetviach B až S. Údaje znázornené na diagonále tabuľky č. 11 zodpovedajú údajom v tabuľke č. 10 v riadku vybrané odvetvia spolu.

Porovnanie podielu vzniknutých a zaniknutých subjektov v SR s vybranými krajinami EÚ

Slovensko sa s podielom novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov **na úrovni 10,4 % zaraďuje medzi krajiny EÚ s nadpriemernými hodnotami**. Najvyšším podielom (spolu za SK NACE B až S) sa v roku 2020 prezentovali v Litve (18,1 %) a na Malte (14,1 %). Naopak, na opačnom konci pomyselného rebríčka sa nachádza Grécko s podielom nových PO a FO – podnikateľov na úrovni 4,6 % a Rakúsko s podielom 5,4 %. Z krajín V4 dosiahlo najvyšší podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov Poľsko nasledované Maďarskom a Slovenskom. Nižší podiel nových firiem (8,2 %) vykázala Česká republika.

Graf č. 28: Podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2020 (%)

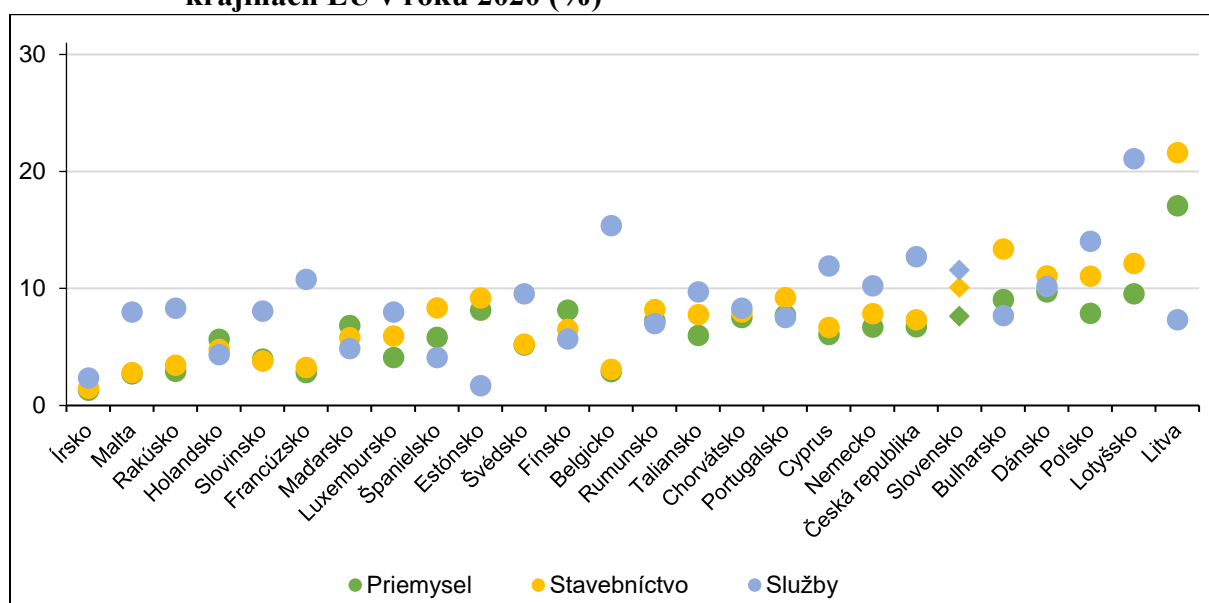

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje za Cyprus a Írsko neboli dostupné.

Podiel zaniknutých subjektov (pôsobiacich v sekciách SK NACE B až S) sa na Slovensku v medziročnom porovnaní znížil z 10,5 % v roku 2019 na 8,4 % v roku 2020. Aj napriek medziročnému poklesu sa Slovensko radí medzi krajiny EÚ s nadpriemerne vysokým podielom zaniknutých subjektov. Celkovo najvyšší podiel vykázalo Litva, kde na 100 firiem pripadá takmer 21 zaniknutých (20,8 %).

Medzi krajiny s najnižším podielom zaniknutých podnikateľských subjektov patrí Írsko (1,7 %), Malta (4,5 %) a Rakúsko (4,9 %). V celej EÚ dosahovali najvyššiu mieru zániku PO a FO – podnikatelia pôsobiaci v službách. Pozitívnejšie výsledky, čiže nižší podiel zaniknutých PO a FO – podnikateľov, bol evidovaný v priemysle.

Graf č. 29: Podiel zaniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2020 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

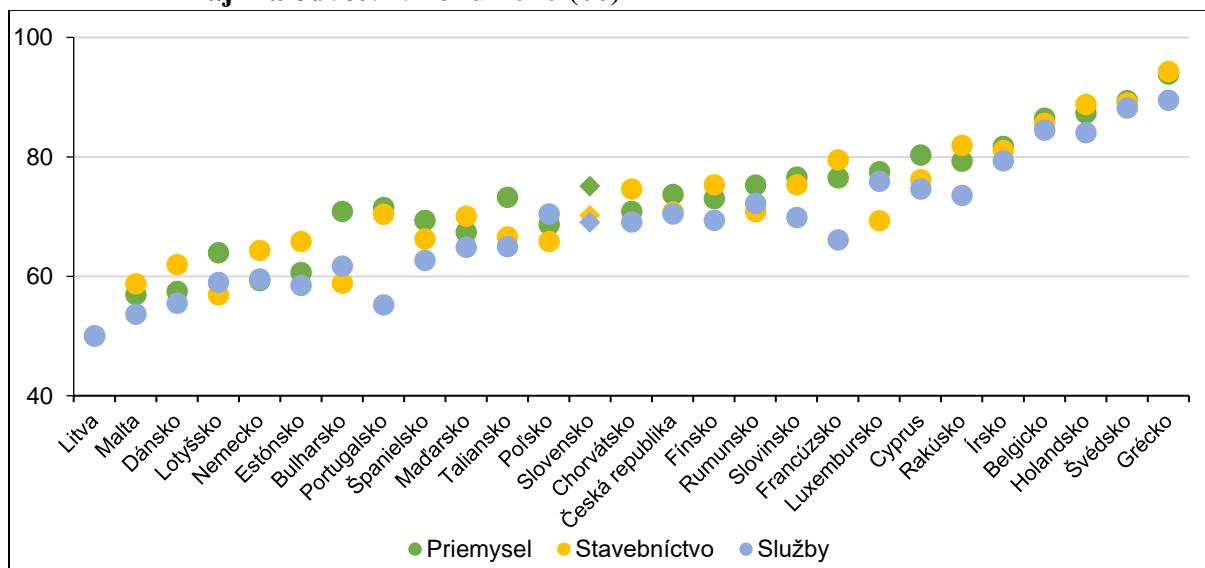
V roku 2020 dosiahla miera prežitia firiem na Slovensku po dvoch rokoch od svojho vzniku 70,3 % (sekcie SK NACE B až S). To znamená, že takmer jedna tretina (29,7 %) firiem je po dvoch rokoch od svojho vzniku neaktívna.

V porovnaní s ďalšími krajinami EÚ sa Slovensko nachádza na úrovni priemeru EÚ, ktorý predstavuje 69,2 %. Medzi krajiny s najvyššou mierou prežitia firiem po dvoch rokoch patrí Grécko (90,1 %), Švédsko (88,4 %) a Holandsko (85,0 %).

Na opačnom konci pomyselného rebríčka sa v roku 2020 ocitli Litva (47,3 %), Malta (54,4 %) a Dánsko (56,5 %). V prípade miery prežitia po troch až štyroch rokoch sa už Slovensko nachádza pod priemerom.

Za celú EÚ vykazovali najvyššiu priemernú mieru prežitia po dvoch rokoch PO a FO – podnikatelia pôsobiaci v priemysle (72,8 %). Najnižší podiel aktívnych firiem (68,6 %) po dvoch rokoch od vzniku bol zaznamenaný v stavebníctve. V prípade Slovenska rovnako platí najvyššia miera prežitia podnikateľov pôsobiacich v priemysle (75,1 %). Nižší podiel bol zaznamenaný v službách (69,0 %) a stavebníctve (70,1 %).

Graf č. 30: Miera prežitia PO a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku podľa krajín a odvetví v roku 2020 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje za Cyprus a Írsko neboli dostupné.

S podielom 10,4 % novovzniknutých podnikateľských subjektov na celkovom počte aktívnych firiem patrí Slovensko medzi krajiny EÚ s nadpriemernými hodnotami. V prípade zaniknutých subjektov platí, že na 100 aktívnych firiem pripadá viac ako 8 zaniknutých, čo je rovnako úroveň prevyšujúca priemer EÚ. Na Slovensku bolo po prvom roku od vzniku stále aktívnych 85,0 % MSP. Po druhom roku podnikania bola už takmer tretina (29,7 %) firiem neaktívna. Po piatich rokoch od svojho vzniku bola stále aktívna takmer polovica (40,4 %) podnikateľských subjektov. Najvyššiu mieru prežitia vykazujú podnikateľské subjekty z odvetvia priemyslu.

3.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA

Vznik podnikateľských subjektov

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR, v roku 2022 došlo k opätovnému nárastu počtu vzniknutých podnikateľov¹⁰. Počet vzniknutých malých a stredných podnikov sa zvýšil o 2,2 % (resp. o 2 065) na 94 603 subjektov.

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem, tvorili MSP – právnické osoby približne jednu pätinu (21,7 %, resp. 20 492) z celkového počtu novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 72,5 % (resp. 74 111) nových MSP tvorili FO – podnikatelia, pričom najväčší záujem bol o živnostenské podnikanie. Medzi novoregistrovanými MSP v roku 2022 tvorili živnostníci až 72,5 % (resp. 68 570). V menšom počte vznikali podnikateľské subjekty podnikajúce pod právnou formou slobodné povolania 5,5 % (resp. 5 188) a samostatne hospodáriaci roľníci 0,4 % (resp. 353).

Rast počtu vzniknutých MSP bol zaznamenaný vo všetkých právnych formách. V relatívnom vyjadrení sa najvýznamnejším spôsobom zvýšil počet novo vzniknutých slobodných povolaní (o 4,0 %) a MSP právnických osôb (o 3,6 %). Presné údaje sú zosumarizované v nasledujúcej tabuľke 12.

Tab. č. 12: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma MSP	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
MSP – PO (právnické osoby)	27 817	14 806	13 630	19 398	21 662	22 626	25 139	22 740	19 771	20 492	↑ 103,6
Živnostníci	42 664	41 347	35 539	36 518	40 826	50 938	54 225	54 592	67 528	68 570	↑ 101,5
Samostatne hospodáriaci roľníci	332	503	1 203	1 573	456	490	230	310	250	353	↑ 141,2
Slobodné povolania	2 193	2 361	2 274	1 349	2 460	4 021	5 289	5 532	4 989	5 188	↑ 104,0
Spolu MSP	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	↑ 102,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Údaje sú spracované na základe dátumu vzniku subjektu z celkového počtu aktívnych a neaktívnych podnikateľských subjektov.

Nové podnikateľské príležitosti dokázali začínajúci podnikatelia využiť v mnohých odvetviach. Záujem o vstup do podnikania sa zvýšil predovšetkým v sektoroch, ktoré v predchádzajúcich dvoch rokoch najvýznamnejšie pocítili negatívne dopady pandémie, a to v ostatných službách (o 23,4 %) a v ubytovaní a stravovaní (o 11,0 %). Vysoký rast nových podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v odvetví priemyslu (o 9,2 %) a v doprave a informačných činnostiach (o 9,4 %). K poklesu počtu nových subjektov došlo v dvoch sektoroch, v stavebníctve (o 2,8 %) a v obchode (o 11,7 %).

¹⁰ Vznik a zánik firiem je určovaný z údajov Registra organizácií ŠÚ SR podľa dátumu administratívneho vzniku, resp. zániku podnikateľských subjektov.

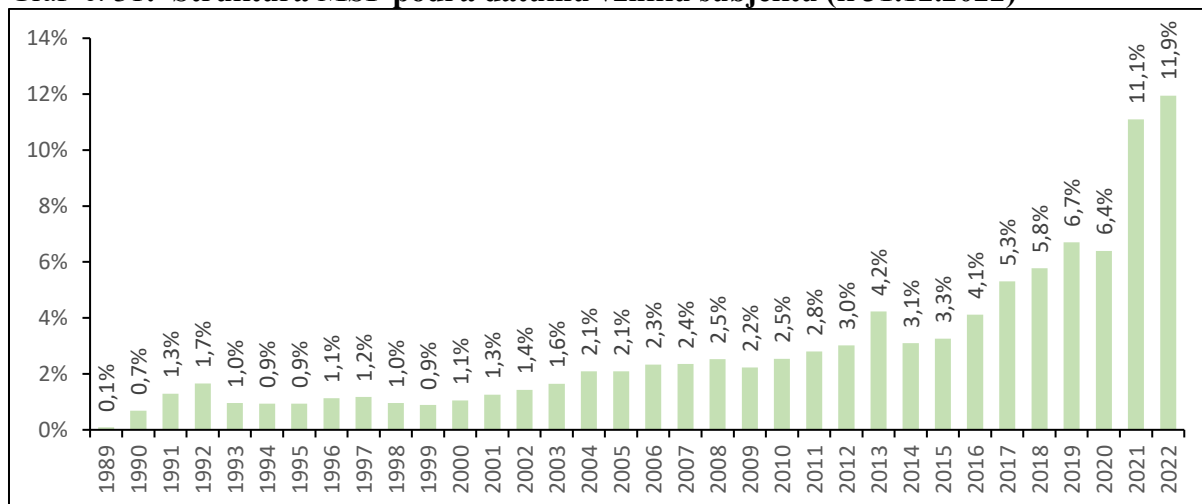
Tab. č. 13: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Pôdohospodárstvo	3 564	4 294	3 558	3 589	2 669	3 097	3 033	2 925	2 945	3 082	↑ 104,7
Priemysel	8 932	8 290	7 058	7 523	10 176	11 687	11 913	10 452	11 152	12 183	↑ 109,2
Stavebníctvo	14 753	12 932	11 079	11 954	14 814	18 262	20 757	20 524	25 188	24 484	↓ 97,2
Obchod	11 984	6 266	6 952	10 380	5 237	6 100	6 689	7 218	7 836	6 922	↓ 88,3
Doprava a informácie	7 178	5 718	4 665	4 790	6 715	7 672	8 349	8 410	9 744	10 663	↑ 109,4
Ubytovanie a stravovanie	2 215	2 027	1 797	1 622	1 809	2 145	2 517	2 467	1 856	2 061	↑ 111,0
Obchodné služby	19 639	15 185	13 415	14 520	19 103	23 618	25 599	25 613	28 891	29 129	↑ 100,8
Ostatné služby	4 741	4 305	4 122	4 460	4 881	5 494	6 026	5 565	4 926	6 079	↑ 123,4
Spolu MSP	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	↑ 102,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov bola na konci roka **2022 takmer jedna tretina (29,4 %) vo veku do 3 rokov od vzniku**. Podiel etablovaných MSP, ktoré na trhu pôsobia 4 až 10 rokov od svojho vzniku predstavoval tiež takmer jednu tretinu (28,3 %). **Viac ako 10 rokov na Slovensku pôsobí 42,3 % aktívnych MSP**. Stabilnou súčasťou podnikateľského prostredia na Slovensku je aj 14,4 % malých a stredných podnikov, ktoré pôsobia na trhu už viac ako 20 rokov.

Graf č. 31: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2022)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zánik podnikateľských subjektov

Počet zaniknutých podnikateľských subjektov sa zvýšil aj v roku 2022 (o 3,9 %), dosiahol úroveň 53 721 subjektov ¹¹.

¹¹ V súvislosti so zmenou metodiky spracovania údajov zo strany ŠÚ SR, už od roku 2017 nie je možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov. Tie sa na celkovom počte zaniknutých podnikateľských subjektov podieľajú len minimálne. V roku 2016 tvorili veľké podniky len 0,2 % zo všetkých zaniknutých subjektov na Slovensku.

Z celkového počtu zrušených firiem tvorili podniky – právnické osoby 12,8 % (6 880). Najväčšiu skupinu medzi zaniknutými podnikateľskými subjektami predstavovali živnostníci s podielom 79,2 %. Osoby podnikajúce v právnej forme slobodné povolania tvorili 7,5 % zo všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov a samostatne hospodáriaci roľníci 0,5 %.

Nárast počtu zaniknutých subjektov súvisel predovšetkým s rastom počtu ukončených živností, ktoré sa v medziročnom porovnaní zvýšili o 15,4 %. Pozitívny medziročný vývoj je možné sledovať v prípade ostatných právnych foriem. Počet zaniknutých podnikov – právnických osôb poklesol o 34 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov bol nižší o 9,5 % a slobodných povolaní o 3 %.

Tab. č. 14: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Podniky – PO (právnické osoby)	5 086	7 390	9 134	9 131	9 166	5 442	4 497	4 467	10 419	6 880	↓ 66,0
Živnostníci	61 822	47 413	32 502	43 503	42 255	41 417	45 754	39 132	36 856	42 542	↑ 115,4
Samostatne hospodáriaci roľníci	387	314	424	432	560	453	328	304	285	258	↓ 90,5
Slobodné povolania	736	789	878	812	618	4 856	5 518	3 745	4 164	4 041	↓ 97,0
Spolu	68 031	55 906	42 938	53 878	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	↑ 103,9

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Pozn.: do roku 2016 len MSP, od roku 2017 všetky podnikateľské subjekty bez zohľadnenia veľkostnej kategórie podniku.

Odvetvová štruktúra zaniknutých podnikateľských subjektov reflektuje celkovú odvetvovú štruktúru MSP na Slovensku. **Zo všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov počas roka 2022 ich najviac (26,1 %) pôsobilo v odvetví obchodných služieb.** Nasledujú firmy z odvetvia stavebníctvo (24,0 %) a obchod (15,1 %). Len 2,5 % zrušených firiem podnikalo v ubytovaní a stravovaní a 4,3 % v pôdohospodárstve.

Zvýšený počet zánikov bol v roku 2022 evidovaný takmer vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva. Viac ako o jednu desatinu sa zvýšil počet zaniknutých firiem v stavebníctve (o 13,2 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 12,8 %) a pôdohospodárstve (o 12,9 %). Pokles počtu zaniknutých subjektov nastal len v dvoch odvetviach, v obchode (o 15,6 %) a ubytovaní a stravovaní (o 9,2 %).

Tab. č. 15: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Pôdohospodárstvo	2 808	2 361	1 963	2 735	3 055	2 540	2 485	2 233	2 048	2 313	↑ 112,9
Priemysel	10 336	8 001	5 806	7 650	7 472	6 792	7 423	6 383	6 426	6 914	↑ 107,6
Stavebníctvo	15 503	13 022	9 252	12 066	12 327	11 597	12 324	11 350	11 402	12 904	↑ 113,2
Obchod	17 650	13 893	10 085	11 616	10 749	8 939	9 500	7 409	9 609	8 106	↓ 84,4
Doprava a informácie	5 868	3 974	3 311	3 980	4 020	3 783	4 729	3 902	4 640	5 232	↑ 112,8
Ubytovanie a stravovanie	2 591	2 043	1 571	1 949	1 804	1 588	1 635	1 263	1 438	1 320	↓ 91,8
Obchodné služby	9 481	9 280	8 225	10 281	9 798	13 713	14 617	12 258	13 370	14 019	↑ 104,9
Ostatné služby	3 794	3 332	2 725	3 591	3 374	3 216	3 384	2 850	2 790	2 913	↑ 104,4
Spolu	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	↑ 103,9

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Čistý prírastok podnikateľských subjektov

Vzhľadom na vyšší počet vzniknutých podnikateľských subjektov ako zaniknutých bol aj v roku 2022 na Slovensku **evidovaný čistý prírastok podnikateľských subjektov**. Výška čistého prírastku v medziročnom porovnaní takmer nezmenila. V absolútnom vyjadrení dosiahla hodnota čistého prírastku 40 882 podnikateľských subjektov. Ide o najvyššiu hodnotu čistého prírastku za uplynulých 10 rokov. Z výsledkov zároveň vyplýva, že **zánik jednej firmy v roku 2022 bol kompenzovaný vznikom takmer dvoch nových podnikateľských subjektov**, presnejšie 1,8.

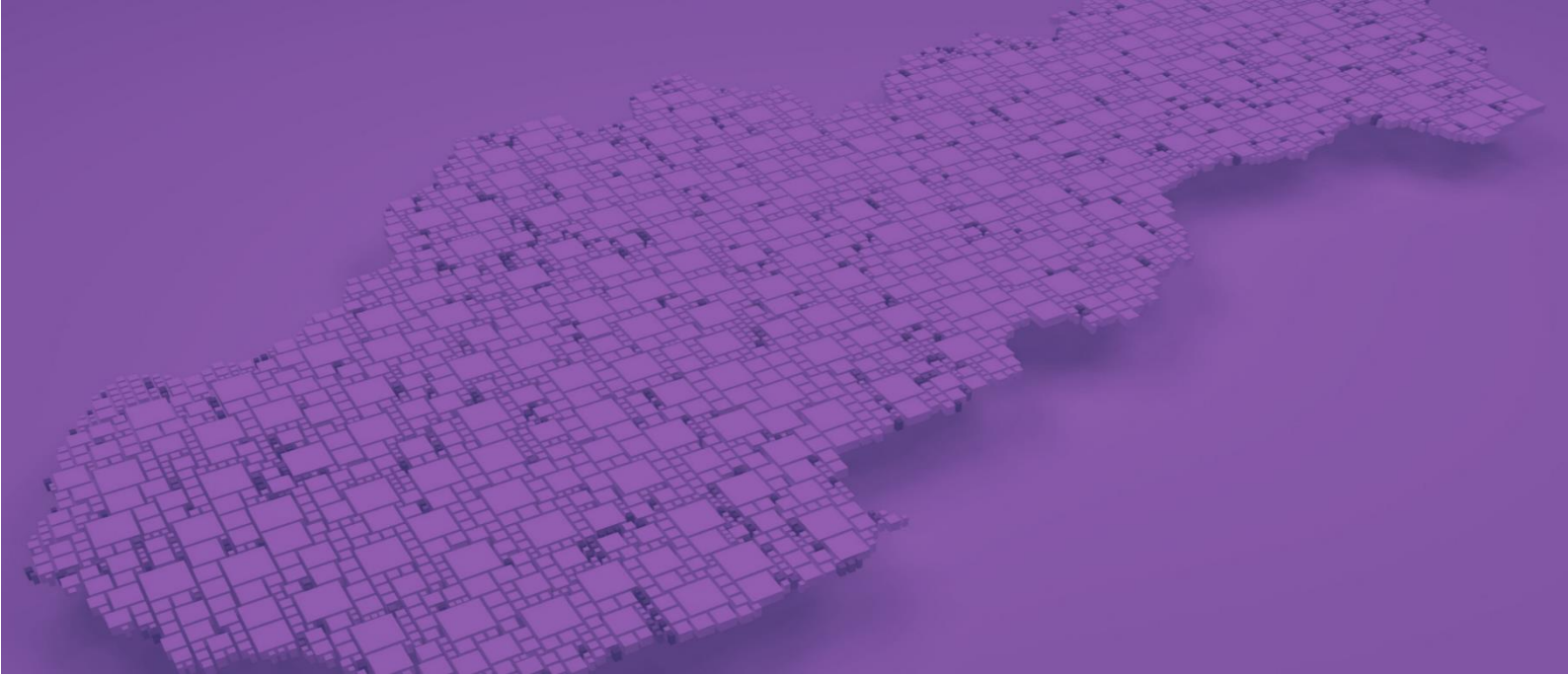
Tab. č. 16: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Ukazovateľ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Vzniknuté podnikateľské subjekty	73 006	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	↑ 102,2
Zaniknuté podnikateľské subjekty	68 031	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	↑ 103,9
Čistý prírastok	4 975	3 111	9 708	4 970	12 805	25 907	28 786	35 526	40 814	40 882	↑ 100,2

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Podľa spracovaných údajov došlo v roku 2022 k opätovnému nárastu počtu vzniknutých podnikateľov. Počet vzniknutých malých a stredných podnikov sa zvýšil o 2,2 % na 94 603 subjektov. Z hľadiska jednotlivých právnych foriem, tvorili MSP – právnické osoby približne jednu pätinu z celkového počtu novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 72,5 % nových MSP tvoril podiel FO – podnikateľov. Rast počtu vzniknutých MSP bol zaznamenaný vo všetkých právnych formách. V relatívnom vyjadrení sa najvýznamnejším spôsobom zvýšil počet novo vzniknutých slobodných povolání (o 4,0 %) a MSP právnických osôb (o 3,6 %).

Počas roka 2022 svoje podnikanie ukončilo 53 721 podnikateľských subjektov. Najväčšiu skupinu medzi zaniknutými podnikateľskými subjektami predstavovali živnostníci s podielom 79,2 %. Nárast počtu zaniknutých subjektov súvisel predovšetkým s rastom počtu ukončených živností, ktoré sa v medziročnom porovnaní zvýšili o 15,4 %. Zvýšený počet zánikov bol v roku 2022 evidovaný takmer vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva. O viac ako o jednu desatinu sa zvýšil počet zaniknutých firiem v stavebníctve (o 13,2 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 12,8 %) a pôdohospodárstve (o 12,9 %).

4

REGIONÁLNE HĽADISKO PODNIKANIA MSP

Odlišné prírodné, ekonomické a sociálne podmienky v spojení s historickými súvislosťami určujú podmienky a rozvoj podnikania v jednotlivých regiónoch Slovenska. Z toho vyplýva aj nerovnomerný rozvoj regiónov, vrátane malého a stredného podnikania. Nasledujúca kapitola sa preto podrobnejšie zameriava na zhodnotenie vybraných kvantitatívnych ukazovateľov malého a stredného podnikania na úrovni jednotlivých krajov a okresov Slovenska.

Najviac MSP na Slovensku sídli na území Bratislavského kraja. V roku 2022 mal v ňom sídlo takmer **každý piaty malý a stredný podnik** (23,0 %). S výrazným odstupom nasleduje Žilinský kraj, kde malo sídlo 13,5 % aktívnych MSP a Prešovský kraj s 13,2 %. V ostatných krajoch je zastúpenie MSP rovnomernejšie (pozri tab. č. 17). Najmenej, len 9,1 % MSP bolo registrovaných v Trenčianskom kraji.

Medziročne sa počet aktívnych MSP zvýšil vo všetkých krajoch na Slovensku. Najvýznamnejší nárast počtu malých a stredných podnikov bol zaznamenaný v Trnavskom (o 6,4 %) a v Bratislavskom kraji (o 6,3 %). Najnižšia dynamika rastu bola zaznamenaná v Trenčianskom (o 4,8 %), Banskobystrickom a Žilinskom kraji (zhodne o 4,9 %). Aj v 2022 sa potvrdila špecifická pozícia Bratislavského kraja, kde dochádza k zvyšovaniu početnosti MSP aj v dlhodobej časovej perspektívy. To naznačuje, že podnikatelia neustále nachádzajú v kraji dostatok príležitostí a vhodné podmienky pre realizáciu nových podnikateľských aktivít. Vyššiu odolnosť podnikateľských subjektov so sídlom v Bratislavskom kraji voči nepriaznivým podmienkam potvrdzuje aj vývoj počas predchádzajúcej globálnej finančnej a hospodárskej krízy, kedy sa ich počet tiež zvyšoval. Viac ako jedna tretina veľkých podnikov (35,6 %) mala svoje sídlo na území Bratislavského kraja.

Tab. č. 17: Počet podnikateľských subjektov podľa krajov a právnej formy v roku 2022

Kraj SR	Fyzické osoby – podnikatelia			Podniky				MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Mikro (0 - 9)	Malé (10 - 49)	Stredné (50 - 249)	Veľké (250 +)		
Bratislavský	59 819	5 293	150	84 808	3 234	823	233	154 127	154 360
Trnavský	40 821	2 253	394	22 217	1 271	249	57	67 205	67 263
Trenčiansky	38 033	2 401	214	19 076	1 251	299	74	61 274	61 348
Nitriansky	46 902	2 652	692	26 858	1 441	317	66	78 862	78 928
Žilinský	59 234	2 539	457	26 541	1 560	307	72	90 638	90 710
Banskobystrický	34 993	2 603	676	21 849	1 197	233	49	61 551	61 600
Prešovský	60 753	2 830	510	22 551	1 369	256	56	88 269	88 326
Košický	36 434	3 064	515	26 645	1 342	235	47	68 235	68 282
Spolu SR	376 989	23 635	3 608	250 545	12 665	2 719	654	670 161	670 817

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

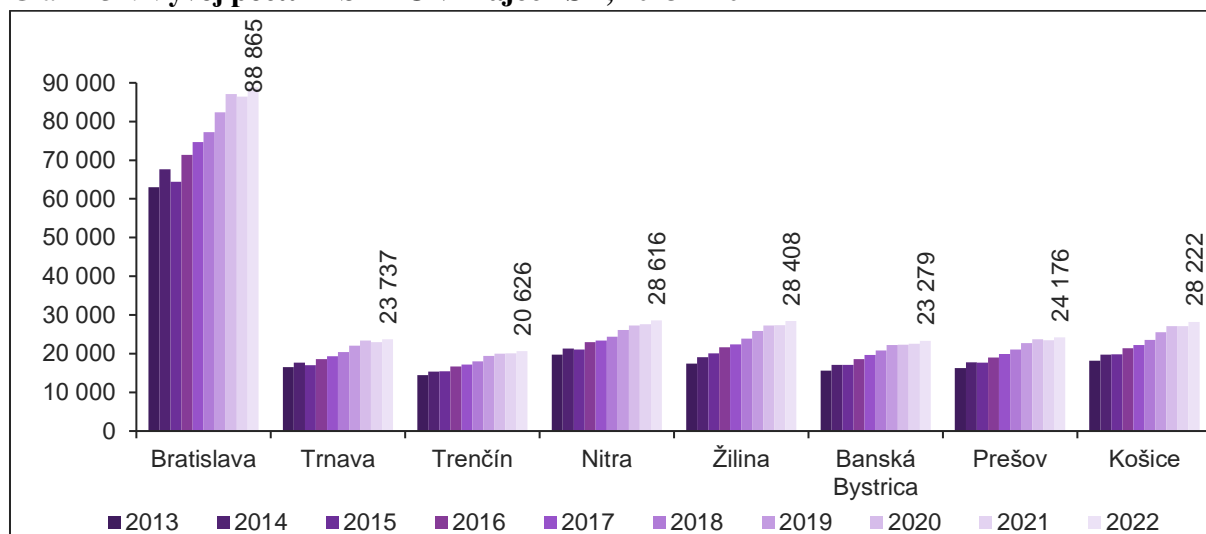
Právnické osoby – podniky

V prípade MSP podnikajúcich ako právnické osoby – podniky je územie Bratislavského kraja ešte atraktívnejšie. **V roku 2022 mal približne každý tretí (33,4 %) aktívny malý a stredný podnik – PO svoje sídlo práve na území Bratislavského kraja.** V absolútnom vyjadrení to predstavuje 88 865 subjektov podnikajúcich v uvedenej právnej forme.

Priestorové rozmiestnenie MSP – právnických osôb je v ostatných krajoch SR rovnomernejšie. Približne rovnaký počet aktívnych MSP – právnických osôb malo sídlo v Nitrianskom (28 616), Žilinskom (28 408) a Košickom kraji (28 222), čo predstavuje 10,6 % až 10,8 % zo všetkých MSP – právnických osôb na Slovensku.

Dlhodobu najnižší počet (20 626) je evidovaný na území Trenčianskeho kraja. K nárastu počtu MSP – právnických osôb došlo vo všetkých krajoch SR, pričom najvýznamnejší nárast bol zaznamenaný v Košickom kraji (o 4,2 %).

Graf č. 32: Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR, 2013 – 2022

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

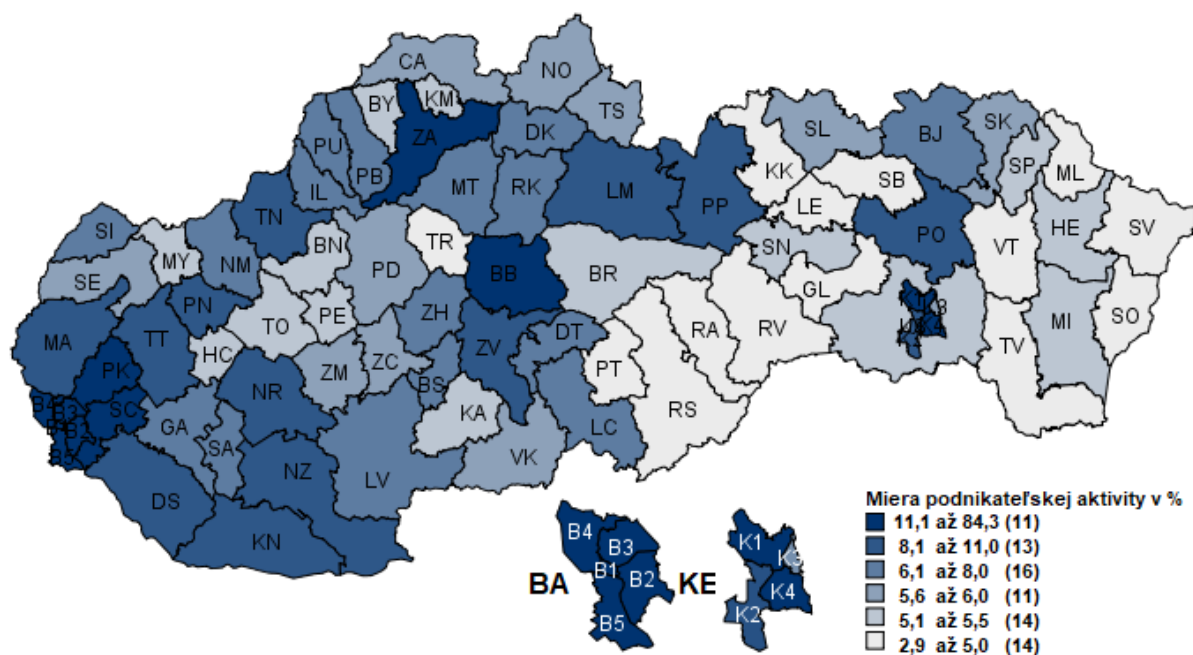
Detailnejší regionálny pohľad na sektor malého a stredného podnikania ponúka okresná úroveň, kde bola vyhodnocovaná **miera podnikateľskej aktivity pre právnu formu MSP – právnické osoby**. Miera vyjadruje podiel MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva daného okresu v percentách. Inak povedané, koľko subjektov podnikajúcich ako MSP – právnické osoby pripadá na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov v danom okrese.

Najvyššiu mieru podnikateľskej aktivity MSP – PO v roku 2022 dosahovali prvé tri okresy hlavného mesta Bratislavy (mapa č. 1). Najviac aktívnych MSP – právnických osôb pripadalo na okres Bratislava I, približne 84 na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

V porovnaní s mierou podnikateľskej aktivity MSP – PO na celom Slovensku, ktorá dosiahla 9,8 %, bola vysoká miera podnikateľskej aktivity zistená aj v okresoch: Bratislava III (41,6 %), Bratislava II (34,0 %). Až potom nasledovali „mestské okresy“ Košice IV (21,0 %) a Košice I (17,5 %). Nadpriemernou podnikateľskou aktivitou sa vyznačujú aj ďalšie okresy (zhodné so sídlom krajov), ako Banská Bystrica, Žilina, Nitra alebo Trenčín a tiež okresy ležiace v zázemí hlavného mesta, napríklad okres Senec a Pezinok.

Z údajov zobrazených na mape 1 vyplýva, že vyššia miera podnikateľskej aktivity MSP – PO je najmä v okresoch západného Slovenska, na Považí a severe Slovenska, čo súvisí aj s rozvinutnosťou týchto regiónov. Naopak, najnižšia miera podnikateľskej aktivity MSP – PO bola evidovaná v okresoch južného a východného Slovenska. Patria sem najmenej rozvinuté okresy, ako: Gelnica (2,9 %), Revúca (2,9 %), Sobrance (3,4 %), Medzilaborce (3,4 %) alebo Snina (3,9 %).

Mapa č. 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP-PO podľa okresov v roku 2022

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Zdroj údajov: Register organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Fyzické osoby – podnikatelia

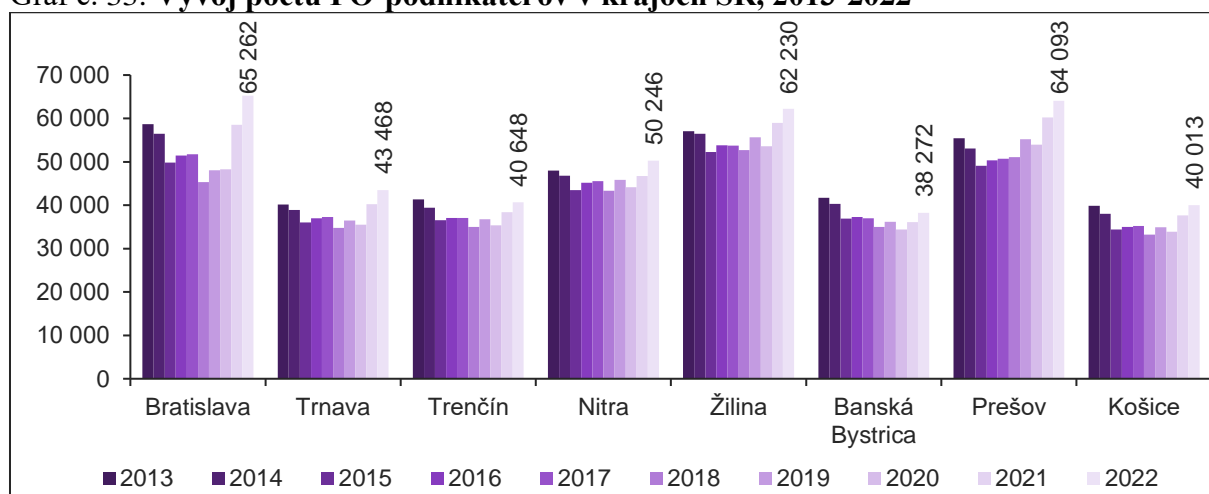
Najviac MSP podnikajúcich v právnej forme **fyzické osoby – podnikatelia malo v roku 2022 svoje sídlo na území Bratislavského, Prešovského a Žilinského kraja**. Z celkového počtu aktívnych FO – podnikateľov na Slovensku malo 16,1 % sídlo v Bratislavskom kraji, 15,9 % v Prešovskom a 15,4 % v Žilinskom kraji. Naopak, najnižšia koncentrácia aktívnych fyzických osôb – podnikateľov bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (9,5 %).

Dynamický medziročný nárast počtu aktívnych FO – podnikateľov sa prejavil vo všetkých krajoch Slovenska. Najvýraznejšie v Bratislavskom kraji, kde sa počet FO – podnikateľov zvýšil o viac ako jednu desatinu (o 11,5 %). V ďalších krajoch medziročný rast dosahoval hodnoty od 5,5 % v Žilinskom kraji do 8,1 % v Trnavskom kraji. **Z pohľadu živnostníkov, ako najpočetnejšej zastúpenej právnej formy medzi FO – podnikateľmi, na konci roka 2022 ich bolo najviac registrovaných na území Prešovského kraja**. Z celkového počtu 376 989 aktívnych živnostníkov na Slovensku to predstavovalo 16,1 %. O niečo nižší podiel živnostníkov (15,9 %) bol evidovaný v Bratislavskom kraji. Najmenej živnostníkov, len 38 272, resp. 9,3 % malo sídlo na území Banskobystrického kraja.

Približne **každá piata osoba na Slovensku, ktorá podniká v slobodných povolaniach (22,4 %) uvádzala sídlo svojho podnikania na území Bratislavského kraja**. Zastúpenie ostatných krajov bolo podstatne nižšie a pohybovalo sa na úrovni od 9,5 % v Trnavskom kraji až po 13,0 % v Košickom kraji. **Samostatne hospodáriaci roľníci** sa na Slovensku prirodzene sústreďujú v regiónoch s vhodnými podmienkami pre poľnohospodárstvo. **Najväčší podiel SHR sa nachádza v Banskobystrickom (18,7 %) a Nitrianskom kraji (zhodne 19,2 %)**. Nasleduje Košický kraj s 14,3 %. Najnižší výskyt SHR je typický pre regióny so silným

zastúpením priemyslu a vysokou mierou urbanizácie. Do tejto skupiny krajov patrí Bratislavský kraj, kde má svoje sídlo 4,2 % všetkých SHR a Trenčiansky kraj s podielom 5,9 %.

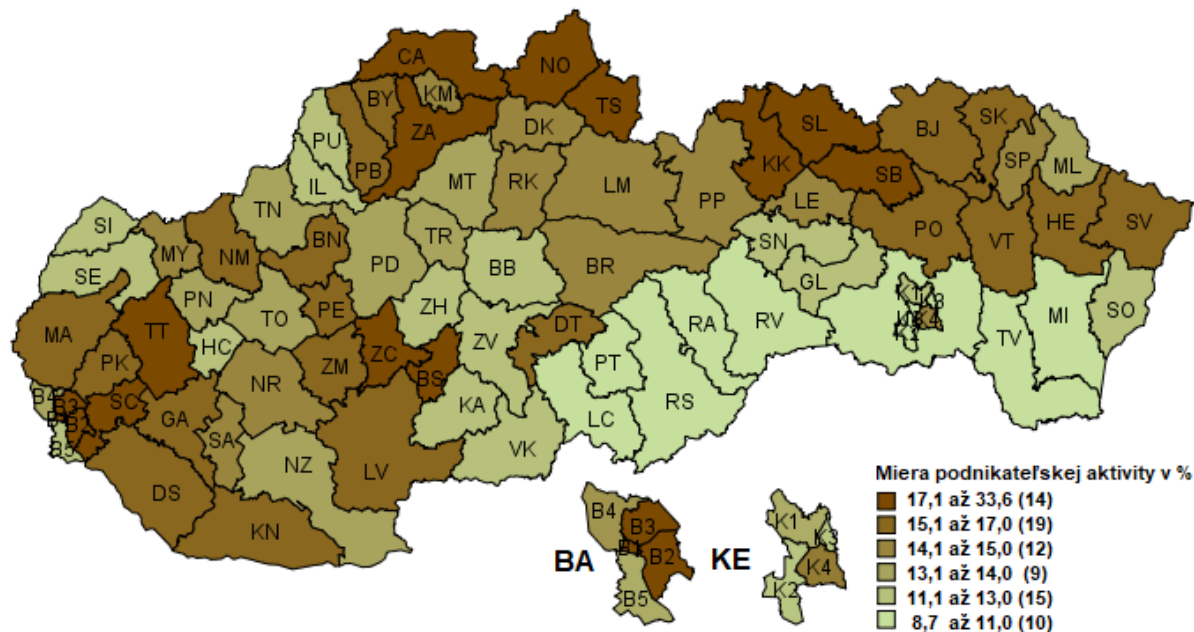
Graf č. 33: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajoch SR, 2013-2022

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Ukazovateľ miery podnikateľskej aktivity pre skupinu FO – podnikateľov podľa okresov (mapa 2) poukazuje na významnú priestorovú diferenciáciu podnikania na Slovensku. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov bola zaznamenaná v okresoch na severe Slovenska ako Námestovo (33,6 %), Stará Ľubovňa (25,5 %) a Tvrdošín (21,9 %) a v dvoch „bratislavských okresoch“ Bratislava III (29,8 %) a Bratislava I (26,6 %). Za celoslovenskou úroveň podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov (14,9 %) najvýraznejšej zaostávali okresy z juhu stredného a východného Slovenska. Patria sem okresy ako: Košice III (8,7 %), Košice okolie (8,9 %), Rimavská Sobota (9,0 %), Revúca (9,5 %), Trebišov (9,5 %) a Poltár (9,6 %).

Mapa č. 2: Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov podľa okresov v roku 2022

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. Zdroj údajov: Register organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu FO – podnikateľov a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Malé a stredné podniky nachádzajú najlepšie podmienky a príležitosti pre podnikanie v Bratislavskom kraji, kde sídli 23,0 % zo všetkých aktívnych MSP na Slovensku. Najmenej, len 9,1 % MSP bolo registrovaných v Trenčianskom kraji. Medziročne sa počet aktívnych MSP zvýšil vo všetkých krajoch na Slovensku. K najvýraznejšiemu nárastu došlo v Trnavskom (o 6,4 %) a v Bratislavskom kraji (o 6,3 %). Najvyššiu mieru podnikateľskej aktivity MSP – PO v roku 2022 dosahovali prvé tri okresy hlavného mesta Bratislavy.

Najviac MSP podnikajúcich v právnej forme fyzické osoby – podnikatelia malo v roku 2022 svoje sídlo na území Bratislavského, Prešovského a Žilinského kraja. Dynamický medziročný nárast počtu aktívnych FO – podnikateľov sa prejavil vo všetkých krajoch Slovenska. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov bola zaznamenaná v okresoch na severe Slovenska, ako aj v dvoch okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava.

5

CHARAKTERISTIKA ZAMESTNANOSTI MSP

Malé a stredné podniky sú hlavnými tvorcami pracovných miest tak na Slovensku, ako aj v Európskej únii. Systémové zlepšovanie podmienok na podnikanie malých a stredných podnikov je preto kľúčové pri vytváraní nových pracovných miest a znižovaní miery nezamestnanosti.

Vývoj na trhu práce v roku 2022

Zamestnanosť v národnom hospodárstve SR vykazovala v roku 2022 pozitívne tendencie, po predchádzajúcom dvojročnom negatívnom vývoji, ktoré spôsobovali dopady koronakrízy.

Počet zamestnaných osôb sa v roku 2022 zvyšoval v takmer všetkých odvetviach hospodárstiev. Podľa publikovaných indexov zamestnanosti došlo v predchádzajúcom roku k najvýraznejšiemu nárastu zamestnanosti v ubytovacích (o 9,8 %) a reštauračných službách (o 7,9 %). Práve v týchto odvetviach zamestnanosť vplyvom koronakrízy v predchádzajúcich rokoch poklesla najvýraznejšie. Významný rast zamestnanosti (o 4,8 %) bol zaznamenaný aj v sektore informačných a komunikačných činností. Zamestnanosť sa nezmenila druhý rok po sebe v sektore trhových služieb.

Tab. č. 18: Indexy zamestnanosti vo vybraných odvetviach hospodárstva v roku 2021 a 2022

Odvetvia	Index 2021/2020	Index 2022/2021
Priemysel	↓ 98,4	↓ 99,1
Stavebníctvo	↓ 96,2	↑ 101,9
Predaj a oprava motor. vozidiel	↓ 97,3	↑ 101,8
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel	↓ 95,9	↑ 100,8
Maloobchod, okrem motorových vozidiel	↓ 96,7	↑ 102,6
Ubytovanie	↓ 90,8	↑ 109,8
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	↓ 92,8	↑ 107,9
Doprava a skladovanie	↓ 98,5	↑ 102,6
Informácie a komunikácia	↑ 104,8	↑ 104,8
Vybrané trhové služby	↑ 100,2	⇒ 100,0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Udržať svojich zamestnancov mali problém aj v roku 2022 podnikatelia pôsobiaci v odvetví priemyslu. Pokles zamestnanosti v priemysle dosiahol takmer 1 %.

Nárast počtu zamestnaných osôb sa prirodzene prejavil aj na zlepšení ukazovateľov dokumentujúcich vývoj nezamestnanosti. Na konci roka 2022 dosiahla miera evidovanej

nezamestnanosti na Slovensku úroveň 5,9 %. Počas prvých 11-tich mesiacov minulého roka nezamestnanosť medzimesačne pravidelne klesala, mierny nárast zaznamenala len v decembri (o 0,07 p. b.). V minulom roku došlo aj k poklesu evidovaných uchádzačov o zamestnanie, ich počet sa znížil o 11,0 %, resp. o 22 082 osôb. V evidencii uchádzačov o zamestnanie bolo podstatne menej aj ľudí nezamestnaných viac ako 12 mesiacov, občanov starších ako 50 rokov, ako aj mladých ľudí.

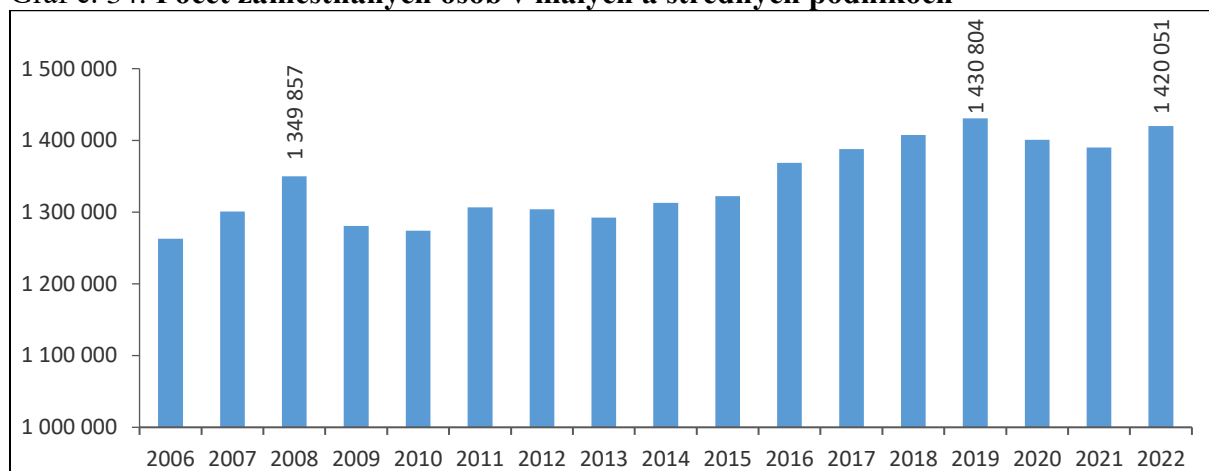
Vývoj zamestnanosti v sektore MSP

Zamestnanosť v národnom hospodárstve sa v roku 2022 zvýšila. K nárastu došlo po predchádzajúcom poklese dosiahnutom v roku 2021 a 2020. Priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve sa zvýšil o 1,7 % na 2 394,9 tisíc (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR).

Zamestnanosť sa zvýšila aj v podnikovom sektore. V porovnaní s rokom 2021 narástla o 1,6 % (o 29,5 tisíc osôb) na 1 900,1 tisíc zamestnaných osôb. Podiel osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore na celkovom počte zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR sa takmer nezmenil, dosiahol 79,3 %.

K oživeniu zamestnanosti došlo aj v sektore malých a stredných podnikov. **Priemerný počet zamestnaných osôb sa v kategórii malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) medziročne zvýšil o 2,2 % (o 30,6 tis. osôb) na 1 420, 5 tisíc zamestnaných osôb.** Napriek nárastu zamestnanosti, počet zamestnaných osôb v sektore malých a stredných podnikov nedosiahol doteraz najvyššiu úroveň z roku 2019 (1 430,8 tisíc osôb).

Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb v malých a stredných podnikoch

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách a právnych formách, okrem malých podnikov. V malých podnikoch poklesol počet zamestnaných osôb o 3,0 %. Najväčší nárast zamestnanosti zaznamenali v roku 2022 mikropodniky, počet zamestnaných osôb sa im zvýšil o 6,4 %. Stredným podnikom vzrástla zamestnanosť o 4,2 %. Mierny rast zamestnanosti (o 1,6 %) zaznamenali aj fyzické osoby – podnikatelia. Na porovnanie, zamestnanosť veľkých podnikov sa takmer nezmenila, poklesla len o 0,1 %.

Tab. č. 19: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie

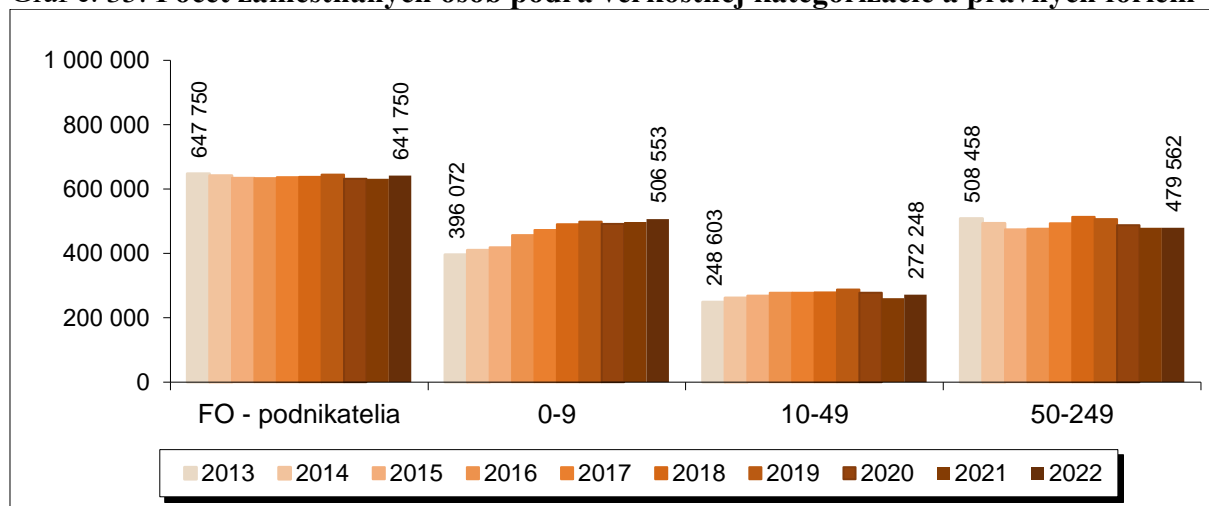
Právne formy a veľkostné kategórie	2021	2022		rozdiel 2022 a 2021	Index 2021/2020
		abs.	v %		
FO - podnikatelia (odhad)	631 500	641 750	33,8%	10 250	↑ 101,6
Mikropodniky (0-9)	250 558	266 521	14,0%	15 963	↑ 106,4
Malé podniky (10-49)	247 479	240 032	12,6%	-7 447	↓ 97,0
Stredné podniky (50-249)	261 173	272 248	14,3%	11 075	↑ 104,2
Veľké podniky (250 a viac)	479 889	479 562	25,2%	-327	↓ 99,9
Spolu MSP (0-249)	1 389 960	1 420 051	74,7%	30 091	↑ 102,2
Spolu podnikateľské subjekty	1 870 599	1 900 113	100,0%	29 514	↑ 101,6

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Pozn.: v kategórii Spolu MSP (0-249) je započítaný počet zamestnaných osôb FO - podnikateľov po vylúčení subjektov s počtom zamestnancov 250 a viac.

V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky 74,7 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike. Podiel MSP na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR dosiahol 59,3 % (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). V medziročnom porovnaní sa podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike takmer nezmenil (poklesol len o 0,1 p. b.).

Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovom počte zamestnaných osôb v podnikovom sektore podieľali jednou tretinou (33,8 %) FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby). Podiel mikropodnikov predstavoval 14,0 %, malých podnikov 12,6 % a stredných podnikov 14,3 %. Jednou štvrtinou (25,2 %) sa na celkovom počte zamestnaných osôb podieľali veľké podniky.

Graf č. 35: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie a právnych foriem

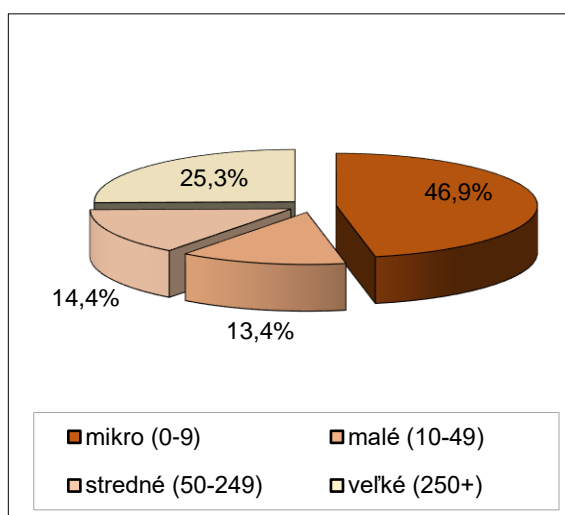
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 36 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2022 podľa veľkostných kategórií podnikov (vrátane FO – podnikateľov), ktorá bola spracovaná na základe údajov ŠÚ SR a odhadu SBA.

Najvýznamnejšie zastúpenie na zamestnanosti dosahujú dlhodobo mikropodniky (vrátane FO–podnikateľov). V roku 2022 ich podiel predstavoval 46,9 %. Podstatne nižší podiel dosahujú malé (13,4 %) a stredné podniky (14,4 %). Podiel veľkých podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike predstavoval viac ako jednu štvrtinu (25,3 %).

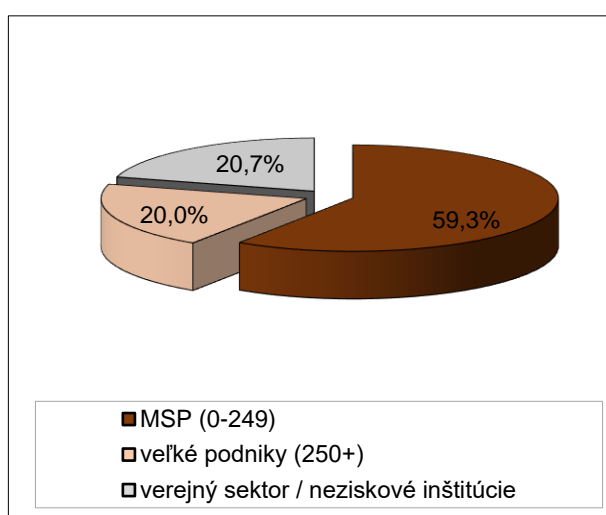
Postavenie malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve SR podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR je prezentované v grafe č. 37. Z uvedeného grafu vyplýva, že **malé a stredné podniky si naďalej udržiavajú pozíciu najvýznamnejšieho zamestnávateľa v národnom hospodárstve SR**. V roku 2022 dosiahol podiel MSP na zamestnanosti v národnom hospodárstve 59,3 %. Jednou pätinou sa na celkovej zamestnanosti podieľali veľké podniky (20,0 %) a verejný/neziskový sektor (20,7 %).

Graf č. 36: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Graf č. 37: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2022

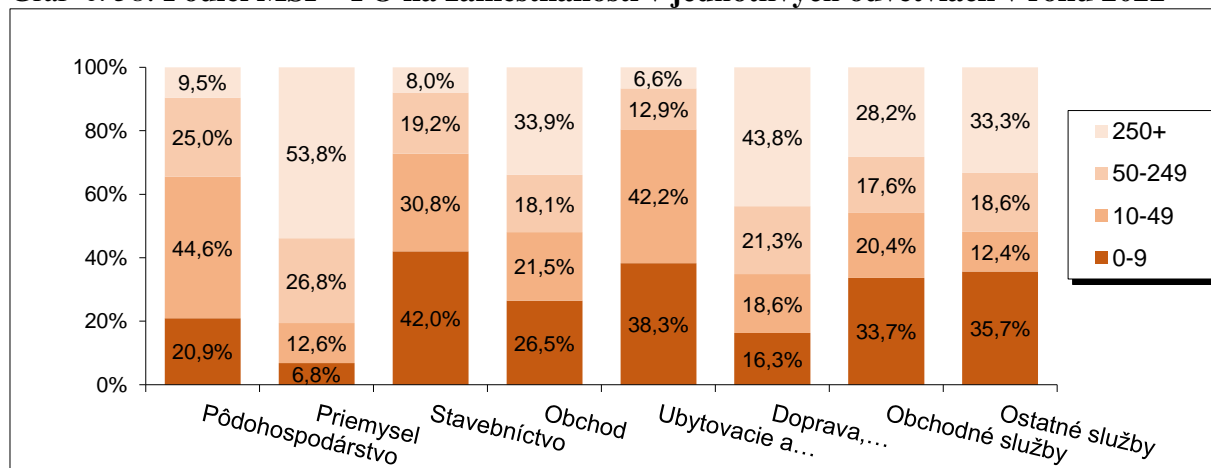

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z odvetvového hľadiska je možné na základe dostupných údajov hodnotiť stav zamestnanosti podľa veľkostných kategórií za skupinu podnikov – právnických osôb. Najvyšší podiel dosahujú MSP-PO na zamestnanosti v odvetví pôdohospodárstva (90,5 %), ubytovania a stravovania (93,4 %) a stavebníctva (92,0 %).

Približne dve tretiny pracovných miest vytvárajú MSP-PO v odvetví obchodu (66,1 %), obchodných služieb (71,8 %) a ostatných služieb (66,7 %). Viac ako polovicu (56,2 %) obsahuje podiel MSP-PO v doprave a informačných a komunikačných činnostiach. Jediným odvetvím, v rámci ktorého sa prejavuje dominancia veľkých podnikov (PO) na zamestnanosti je priemysel (podiel MSP-PO predstavuje 46,2 %), čo je prirodzené vzhľadom na pozíciu veľkých priemyselných podnikov v národnom hospodárstve SR.

Graf č. 38: Podiel MSP - PO na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR Poznámka: V odvetviach pôdohospodárstva a ubytovania a stravovania, pri veľkostnej kategórii stredných a veľkých podnikov bol použitý odhadovaný počet zamestnancov. Presný počet zamestnancov ŠÚ SR neposkytuje v týchto kategóriách pre dôverný charakter týchto údajov.

Porovnanie zamestnanosti MSP v SR a v krajinách EÚ

Malé a stredné podniky sú dlhodobo významným zamestnávateľom aj v krajinách EÚ. Podľa údajov a metodiky Eurostatu poskytovali malé a stredné podniky v roku 2020 pracovné miesta takmer dvom tretinám (62,4 %) zamestnaných osôb v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v krajinách EÚ-27.

Viac ako jednou štvrtinou (28,3 %) sa na celkovom počte zamestnaných osôb v krajinách EÚ podieľali mikropodniky. Podiel malých podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike EÚ predstavoval takmer jednu pätinu (18,8 %) a stredných podnikov 15,3 %.

Malé a stredné podniky sú na Slovensku významnejším tvorcom pracovných miest ako v ostatných krajinách EÚ. Vyplýva to z ich vyššieho podielu na zamestnanosti. Ten bol v roku 2020 na Slovensku o 8,0 p. b. vyšší ako v krajinách EÚ-27.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ-27 dominantnejšie postavenie mikropodniky (podiel vyšší o 14,6 p. b.). Mikropodniky na Slovensku dominujú aj v štruktúre podnikateľských subjektov. Vysoké zastúpenie mikropodnikov na Slovensku môže súvisieť s neochotou firiem zvyšovať počet pracovných miest z dôvodu reštriktívnych postupov prijímania nových zamestnancov a pretrvávajúceho vysokého odvodového zaťaženia.

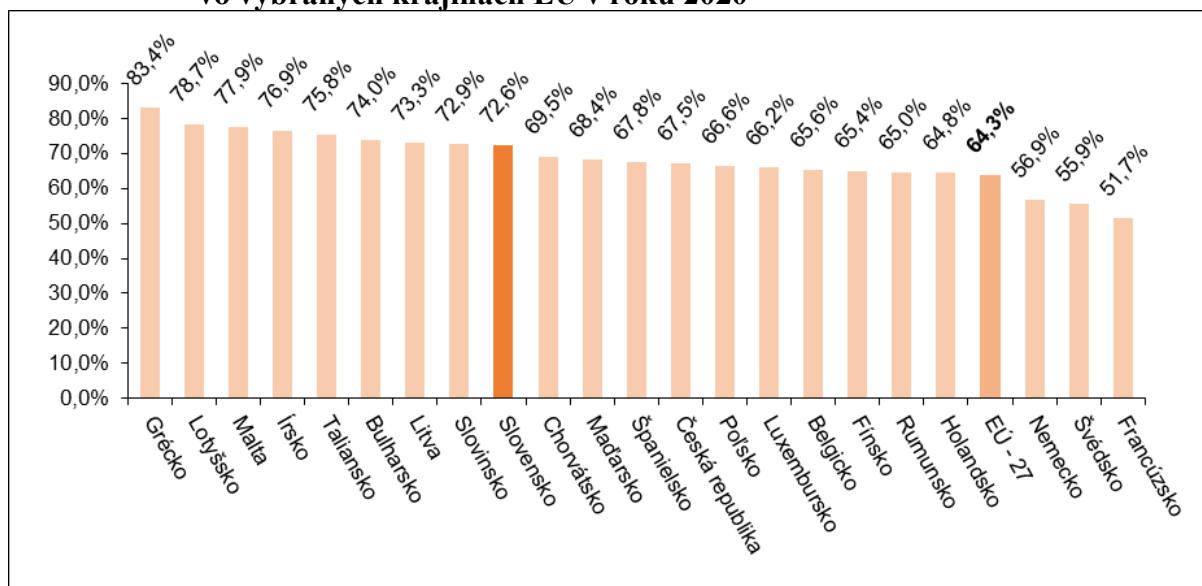
Tab. č. 20: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ v roku 2020

		Veľkosť podniku					Spolu
		Mikro	Malý	Stredný	Veľký	MSP	
		(0 – 9)	(10 – 49)	(50 – 249)	(250+)		
EÚ-27	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	37 204,5	24 743,1	20 088,0	45 584,3	82 035,6	127 619,9
	podiel na zamestnanosti	28,3%	18,8%	15,3%	34,7%	62,4%	97,1%
Slovensko	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	709,7	210,2	244,4	439,8	1 164,3	1 604,0
	podiel na zamestnanosti	42,9%	12,7%	14,8%	26,6%	70,4%	97,0%

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú odvetvia SK NACE B až N a divíziu 95. V čase spracovania materiálu dostupné za rok 2020.

V medzinárodnom porovnaní sa Slovensko aj naďalej zaraďuje medzi krajiny s nadpriemerným podielom malých a stredných podnikov na zamestnanosti. Významnejší podiel na zamestnanosti ako v celej EÚ dosahujú malé a stredné podniky aj v rámci ostatných krajín V4. Najvyšší podiel dosahujú MSP na zamestnanosti v krajinách ako Grécko (83,4 %), Lotyšsko (78,7 %) a Malta (77,9 %). Naopak na posledných priečkach sa umiestňujú krajiny ako Francúzsko (51,7 %), Švédsko (55,9 %) a Nemecko (56,9 %).

Graf č. 39: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Výška priemernej mzdy v hospodárstve SR podľa veľkostných kategórií podnikov

Priemerná mzda v slovenskom hospodárstve vykázala v roku 2022 dynamický rast, pričom **vzrástla vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov.**

Najvýraznejší rast priemernej mzdy zaznamenali v roku 2022 zamestnanci mikropodnikov a malých podnikov. Rast ich priemernej nominálnej mzdy dosiahol zhodne 14,6 %. V absolútnom vyjadrení dosiahla priemerná mzda zamestnancov mikropodnikov 881 Eur a malých podnikov 1 259 Eur.

Mierne nižší nárast zaznamenali stredné podniky, priemerná mzda v stredných podnikoch sa zvýšila o 9,7 % na 1 502 Eur. Pre porovnanie, mzdy rástli aj zamestnancom veľkých podnikov, ich rast predstavoval 7,2 %.

Pri pohľade na výšku priemernej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov je možné skonštatovať, že čím väčšia veľkostná kategória podnikov, tým je vyššia úroveň priemernej mzdy. Najnižšiu úroveň priemernej mzdy dosahujú zamestnanci mikropodnikov (881 Eur). Naopak, najvyššiu dosahujú zamestnanci veľkých podnikov (1 647 Eur).

Tab. č. 21: Výška priemernej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2019-2022

Priemerná mesačná mzda (EUR)	2019	2020	2021	2022	Index nominálnej mzdy 2022/2021
Mikropodniky (0 - 9)	712	712	769	881	↑ 114,6
Malé podniky (10 - 49)	1 025	1 050	1 099	1 259	↑ 114,6
Stredné podniky (50 - 249)	1 224	1 256	1 369	1 502	↑ 109,7
MSP spolu	-	-	1 083	1 214	↑ 112,1
Veľké podniky (250 +)	1 390	1 430	1 537	1 647	↑ 107,2
Spolu podniky	1 150	1 172	1 215	1 379	↑ 113,5

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Zamestnanosť v národnom hospodárstve SR vykazovala v roku 2022 pozitívne tendencie. Priemerný počet zamestnaných osôb sa zvýšil o 1,7 % na 2 394,9 tisíc. Zamestnanosť sa zvýšila aj v podnikovom sektore. V porovnaní s rokom 2021 narástla o 1,6 % na 1 900,1 tisíc zamestnaných osôb.

K oživeniu zamestnanosti došlo aj v sektore malých a stredných podnikov. Priemerný počet zamestnaných osôb sa v kategórii malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) medziročne zvýšil o 2,2 % (o 30,6 tis. osôb) na 1 420, 5 tisíc zamestnaných osôb. Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách a právnych formách okrem malých podnikov. V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky 74,7 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Priemerná mzda v slovenskom hospodárstve vykázala v roku 2022 dynamický rast, pričom vzrástla vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov. Najvýraznejší rast priemernej mzdy zaznamenali v roku 2022 zamestnanci mikropodnikov a malých podnikov.

6

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE MSP

Slovenské hospodárstvo zaznamenalo aj v roku 2022 pozitívny vývoj, dosiahnutý rast bol však podstatne nižší ako v roku 2021. Hrubý domáci produkt sa v medziročnom porovnaní zvýšil o 1,7 %. V absolútnom vyjadrení sa v minulom roku vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 107,7 mld. Eur. V bežných cenách sa zvýšil o 9,3 %.

Podľa produkčnej metódy zostavovania hrubého domáceho produktu súvisel rast hospodárstva s nárastom hrubej produkcie v stálych cenách o 4,8 %, medzispotreby o 7 % a pridanej hodnoty o 1,4 %. Čisté dane z produktov medziročne narástli o 3,8 %.

V rámci položiek výdavkovej metódy zostavovania HDP bol rast hospodárstva sprevádzaný nárastom zahraničného aj domáceho dopytu. Zahraničný dopyt sa v medziročnom porovnaní zvýšil o 1,0 %. Nárast domáceho dopytu prestavoval 3,6 %. Tvorba hrubého kapitálu vzrástla o 6,3 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 6,5 %). Pozitívny vývoj zaznamenala aj konečná spotreba domácností (nárast o 5,2 %). Výdavky vo verejnej správe zaznamenali pokles o 3,2 % a výdavky neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam sa v medziročnom porovnaní nezmenili.

Dominantným hospodárskym odvetvím v ekonomike Slovenska zostáva aj v roku 2022 priemysel. Jeho podiel na celkovom hrubom domácom produkte predstavoval viac ako jednu pätinu (21,4 %). Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby tvorili 18,6 % hrubého domáceho produktu, verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 13,8 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 10,5 %, odborné, vedecké a technické činnosti (administratívne služby) 7,8 % a stavebníctvo 5,8 %. Zastúpenie ostatných odvetví nepresiahlo 4,7 %. Podiel čistých daní z produktov predstavoval 11,0 % HDP Slovenska.

V ďalších častiach kapitoly sú vyhodnotené ekonomické ukazovatele malých a stredných podnikov, ktoré bolo možné spracovať z dostupných informácií ŠÚ SR. V tohtoročnej publikácii nie je zaradené vyhodnotenie pridanej hodnoty, hrubej produkcie a zisku pred zdanením podľa veľkostných kategórií podnikov, nakoľko vplyvom zrušenia štatistického výkazu zisťovania Prod 13-04 nie sú tieto údaje v čase spracovania publikácie dostupné.

6.1 Tržby vo vybraných odvetviach

V nasledujúcej časti podkapitoly sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B, C, D, E), v stavebníctve (sekcia F) a v službách (vrátane obchodu). Služby pokrývajúce nasledovné ekonomické činnosti: veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov (45 až 47); doprava a skladovanie (49 až 53); informácie a komunikácia (58 až 63); činnosti v oblasti nehnuteľností (68); odborné, vedecké a technické činnosti (69 až 71, 73, 74); administratívne a podporné služby (77 až 82); vzdelávanie (85.5; 85.6); umenie, zábava a rekreácia (92, 93); ostatné činnosti (95, 96).

Priemysel

V roku 2022 zaznamenala priemyselná produkcia po predchádzajúcom náraste pokles o 4,7 %. Priemyselná produkcia poklesla vo väčšine priemyselných odvetví. Produkcia v kľúčovom sektore výroby dopravných prostriedkov sa znížila o 3,1 %.

V roku 2021 sa v priemysle zrealizovali tržby v celkovej hodnote 137 656,2 mil. Eur. Dominantné zastúpenie na realizovaných tržbách za vlastné výkony a tovar si naďalej udržiavajú veľké podniky. Ich podiel predstavoval dve tretiny (66,6 %). **Jednou tretinou (33,4 %) sa na tržbách v odvetví priemyslu podieľali malé a stredné podniky.** Podiel malých a stredných podnikov sa v porovnaní s rokom 2021 sa takmer nezmenil.

Tab. č. 22: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2020	2021	2022	Podiel v roku 2022 v %	Index 2022/2021 v b.c
Malé podniky (0-49) a živnostníci	16 836,4	19 047,2	27 115,5	19,7%	↑ 142,4
Stredné podniky (50-249)	13 062,8	15 914,4	18 828,7	13,7%	↑ 118,3
Veľké podniky (250 a viac)	62 078,2	70 693,2	91 712,1	66,6%	↑ 129,7
MSP	29 899,2	34 961,6	45 944,2	33,4%	↑ 131,4
Spolu	91 977,4	105 654,8	137 656,2	100,0%	↑ 130,3

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Najvýznamnejší podiel na celkových tržbách v rámci sektora MSP dosahovali malé podniky (0-49) a živnostníci¹², ich podiel predstavoval takmer jednu pätinu (19,7 %). Podiel stredných podnikov predstavoval 13,7 %.

Pozitívny medziročný vývoj bol v roku 2022 zreteľný vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Najvýznamnejší nárast zaznamenali tržby malých podnikov a živnostníkov. V porovnaní s rokom 2021 sa im zvýšili tržby o 42 %. Tržby stredných podnikov vzrástli o takmer jednu pätinu. **Tržby celého sektora MSP vrátane živnostníkov sa v bežných cenách medziročne zvýšili o takmer jednu tretinu (o 31,4 %).** K nárastu tržieb MSP došlo druhý rok po sebe. Rast tržieb zaznamenali aj veľké podniky. V porovnaní s rokom 2021 sa im zvýšili o takmer jednu tretinu. Celkovo sa zvýšili tržby subjektom, ktoré pôsobia v priemysle v bežných cenách o 30,3 %. Rast v stálych cenách podľa ŠÚ SR predstavoval 6,8 %, pričom živnostníkom a malým podnikateľom s počtom zamestnancov od 0 do 19 vzrástli tržby v stálych cenách o 24,9 %, stredným podnikom o 3,1 %. Malé podniky s počtom zamestnancov od 20 do 49 zaznamenali pokles tržieb v stálych cenách o 4,6 %.

¹² Od roku 2022 zverejňuje ŠÚ SR tržby malých podnikov a živnostníkov v priemysle ako spoločnú kategóriu podnikateľských subjektov.

Stavebníctvo

Stavebná produkcia na Slovensku sa v roku 2022 zvýšila. V predchádzajúcom roku 2021 zaznamenala pokles. **Rast stavebnej produkcie dosiahol 17,5 %**. Stavebná produkcia sa zvýšila na domácom, ako aj na zahraničnom trhu.

Objem stavebných prác rástol v oblasti novej výstavby, modernizáciách a reštrukturalizáciách (o 1,1 %), ako aj na opravách a údržbe o 0,7 %. Stavebná produkcia realizovaná v zahraničí sa zvýšila o 1,9 %.

Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov je možné posudzovať za stavebnú produkciu, do ktorej nie sú započítané stavebné závody nestavebných podnikov. Na celkovom objeme stavebnej produkcie (6 277,9 mil. Eur, bez započítania stavebných závodov nestavebných podnikov) sa dlhodobo najvýznamnejšie podieľajú malé podniky. Ich podiel v roku 2022 dosiahol polovicu. Podiel živnostníkov predstavoval jednu pätinu a stredných podnikov 16,5 %.

Malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) **súhrnne tvorili až 86,9 % z celkovej stavebnej produkcie v roku 2022**. Zastúpenie veľkých stavebných podnikov pokleslo na 13,1 %. Vývoj stavebnej produkcie jednotlivých kategórií podnikateľských subjektov v období 2020-2022 znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 23: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2020	2021	2022	Podiel v roku 2022 v %	Index 2022/2021 v b.c
Živnostníci	1 061,2	1 058,5	1 282,8	20,4%	↑ 121,2
Malé podniky (0-49)	2 413,1	2 682,6	3 141,6	50,0%	↑ 117,1
Stredné podniky (50-249)	1 088,6	887,0	1 033,6	16,5%	↑ 116,5
Veľké podniky (250 a viac)	690,1	749,8	819,8	13,1%	↑ 109,3
MSP	4 562,9	4 628,1	5 458,0	86,9%	↑ 117,9
Spolu	5 253,0	5 377,9	6 277,9	100,0%	↑ 116,7

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA. Údaje nezahŕňajú produkciu stavebných závodov nestavebných podnikov.

Stavebná produkcia malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) **sa v bežných cenách zvýšila o 17,9 %**. K nárastu stavebnej produkcie MSP prispeli všetky kategórie podnikateľských subjektov. Stavebná produkcia živnostníkov sa zvýšila o viac ako jednu pätinu. Rast malých a stredných podnikov dosiahol zhodne 17 %. Pozitívny vývoj dosiahli aj veľké stavebné podniky, ich produkcia sa zvýšila o 9,3 %.

Súhrnne sa stavebná produkcia všetkým podnikateľských subjektov znížila v stálych cenách o 0,7 %, pričom pokles v stálych cenách zaznamenali aj malé podniky s počtom zamestnancov od 0 do 19 (o 2,3 %), ako aj stredné podniky (o 1,2 %). Rast stavebnej produkcie v stálych cenách dosiahli len malé podniky od 20 do 49 zamestnancov (o 5,6 %).

Služby (vrátane obchodu)

Od roku 2018 publikuje Štatistický úrad SR údaje o tržbách za sektor služieb podľa veľkostných kategórií podnikov súhrnne za vybrané sektory služieb a obchodu. V sektore služieb (vrátane obchodu) sa v roku 2022 zrealizovali tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 118 563,1mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa celkový objem tržieb v bežných cenách zvýšil o 9,7 %.

Na celkovom objeme tržieb v službách sa najväčšou mierou podieľali malé podniky. Ich podiel predstavoval takmer polovicu (48,9 %) z celkových tržieb. Podstatne nižšie zastúpenie dosahujú živnostníci (4,8 %) a stredné podniky (21,1 %). Súhrnne tvoril **podiel malých a stredných podnikov** (vrátane živnostníkov) **na tržbách v sektore služieb tri štvrtiny** (74,8 %)¹³. Podiel veľkých podnikov predstavoval jednu štvrtinu (25,2 %).

Z hľadiska dynamiky vývoja došlo k zvýšeniu tržieb vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov. Najvýznamnejší nárast zaznamenali malé podniky, ich tržby sa zvýšili o 10,7 %. Mierne vyšší rast dosiahli stredné podniky (o 10,0 %). Tržby sa na strane živnostníkov sa zvýšili o 2,3 %. **Celkový nárast tržieb malých a stredných podnikov v bežných cenách dosiahol 9,9 %**. Pozitívny vývoj zaznamenali tiež veľké podniky. Rast tržieb veľkých podnikov bol obdobný ako v prípade MSP (o 9,2 %).

Tab. č. 24: Tržby za vlastné výkony a tovar v službách (vrátane obchodu) podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2020	2021	2022	Podiel v roku 2022 v %	Index 2022/2021 v b.c
Živnostníci	6 134,1	5 547,7	5 676,8	4,8%	↑ 102,3
Malé podniky (0-49)	45 454,5	52 331,8	57 920,2	48,9%	↑ 110,7
Stredné podniky (50-249)	20 988,6	22 764,0	25 046,5	21,1%	↑ 110,0
Veľké podniky (250 a viac)	24 798,7	27 409,4	29 919,6	25,2%	↑ 109,2
MSP	72 577,2	80 643,5	88 643,5	74,8%	↑ 109,9
Spolu	97 375,9	108 052,9	118 563,1	100,0%	↑ 109,7

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

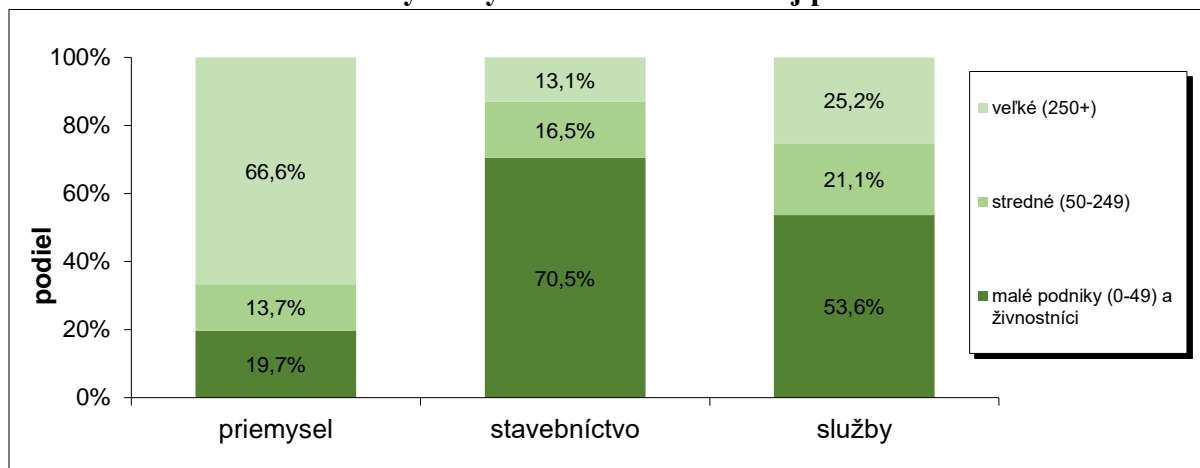
Podľa údajov prezentovaných v nižšie uvedenom grafe sa **malé a stredné podniky významnou mierou podieľajú na celkovom objeme produkcie v stavebníctve a realizovaných tržbách** v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva.

MSP dosahujú dlhodobo najvyšší podiel na produkcii v stavebníctve. V roku 2022 tento podiel predstavoval 86,9 %. Mierne nižší podiel na celkovom objeme tržieb dosahovali MSP v oblasti služieb (vrátane obchodu, 74,8 %).

V odvetví priemyslu sú etablovaní veľkí významní výrobcovia. To sa odráža aj na dosiahnutom zastúpení malých a stredných podnikov. V roku 2022 utržili malé a stredné podniky jednu tretinu (33,4 %) z celkového objemu tržieb v priemysle. Podiel MSP na kumulatívnej hodnote tržieb a stavebnej produkcii všetkých hodnotených odvetví dosiahol 53,4 %.

¹³ V prípade zaradenia troch živnostníkov s počtom zamestnancov nad 250 do veľkých subjektov (250 a viac zamestnancov) by odhadovaný podiel MSP na celkových tržbách v sektore služieb predstavoval 74,4 %.

Graf č. 40: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

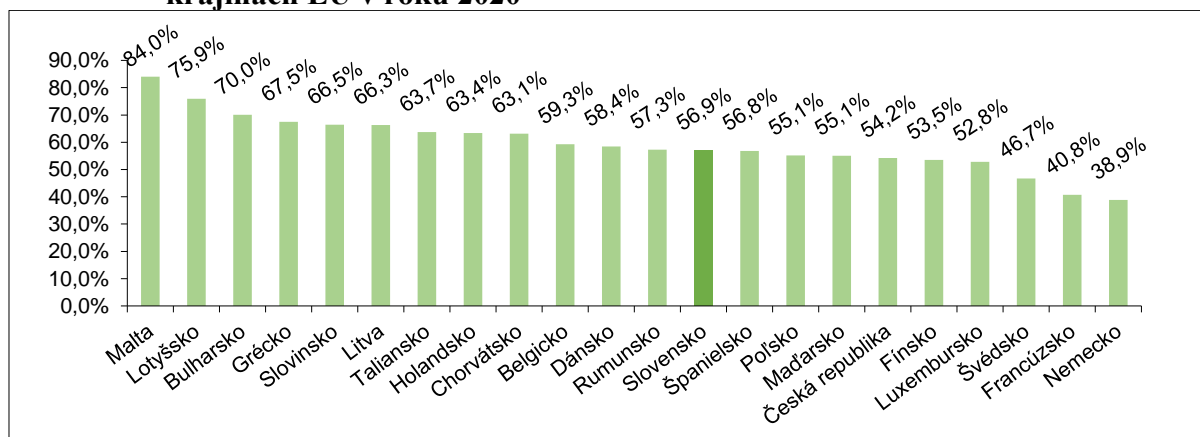
Porovnanie podielu MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahli slovenské malé a stredné podniky v roku 2020 v nefinančnej podnikovej ekonomike 56,9 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar. V porovnaní s predchádzajúcim hodnotením sa podiel slovenských MSP na tržbách výraznejšie nezmenil. Na základe dosiahnutého výsledku sa **Slovensko zaraďuje medzi krajiny s podpriemerným podielom MSP na dosiahnutých tržbách.**

Najvyšší podiel na tržbách dosiahli MSP pôsobiace na Malte (84,0 %), v Lotyšsku (75,9 %) a Bulharsku (70,0 %). Nemecko (38,9 %), Francúzsko (40,8 %) a Švédsko (46,7 %) sa zaraďujú medzi krajiny s najnižším podielom MSP na tržbách.

Krajiny V4 sa s dosiahnutým podielom umiestňujú za Slovenskom. V rámci nich bol najvyšší podiel dosiahnutý v Poľsku (55,1 %), následne v Maďarsku (55,1 %) a v Českej republike (54,2 %). Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020 znázorňuje nasledujúci graf.

Graf č. 41: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Poznámka: v čase spracovania výstupu neboli dostupné zo strany Eurostatu dáta za EÚ-27 za rok 2019

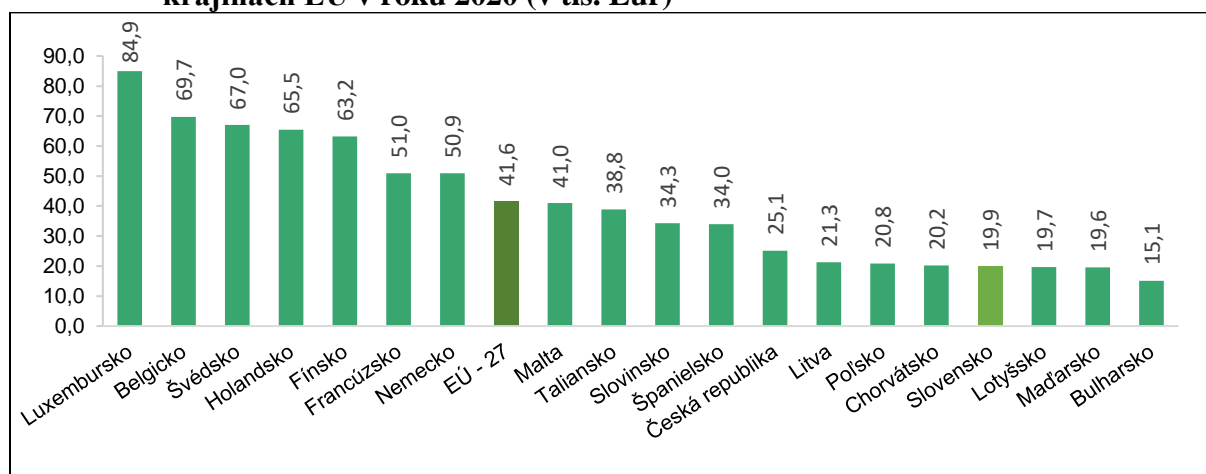
6.2 Produktivita práce

Produktivita práce je dôležitý ukazovateľ, ktorý odzrkadľuje úroveň konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti sektora MSP. Podľa údajov Eurostatu **malé a stredné podniky na Slovensku dlhodobo zaostávajú v dosiahnutej produktivite práce** za svojimi konkurentami v krajinách EÚ.

Slovenské MSP dosiahli v roku 2020 produktivitu práce na úrovni 19,9 tisíc Eur (objem vytvorenej pridanej hodnoty na jednu zamestnanú osobu). **Slovensko sa zaraďuje medzi krajiny s najnižšou produktivitou práce MSP.**

Podpriemernou úrovňou dosiahnutej produktivity práce MSP sa vyznačujú aj ostatné krajiny V4. Česká republika a Poľsko dosahujú mierne vyššiu produktivitu práce ako slovenské MSP. Za Slovenskom sa z krajín V4 umiestnilo len Maďarsko. Najvyššiu produktivitu práce dosahujú malé a stredné podniky v krajinách ako Luxembursko (84,9 tisíc Eur), Belgicko (69,7 tisíc Eur) a Švédsko (67,0 tisíc Eur). Naopak najnižšia je zaznamenaná v Bulharsku (15,1 tisíc Eur), v spomínanom Maďarsku (19,6 tisíc Eur) a Lotyšsku (19,7 tisíc Eur).

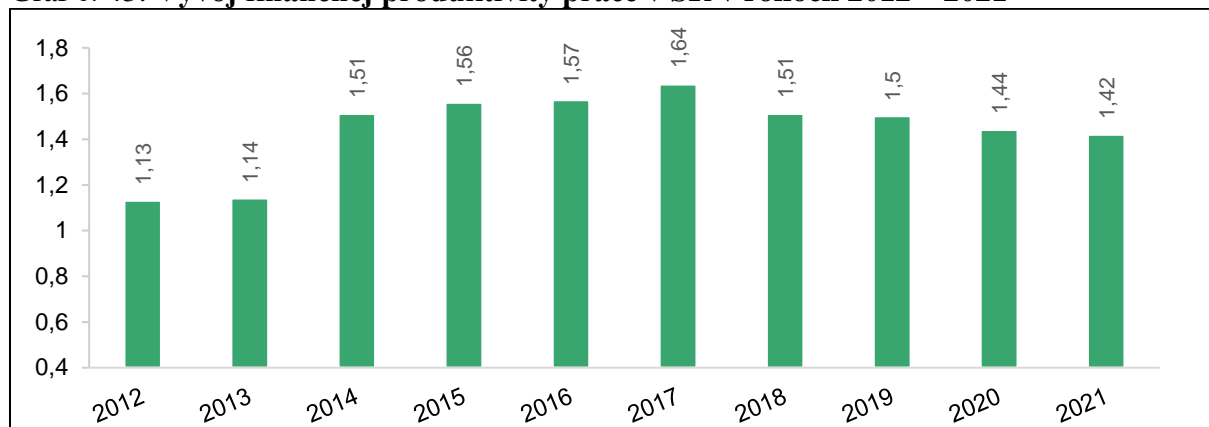
Graf č. 42: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020 (v tis. Eur)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Produktivita práce bola kalkulovaná ako celkový objem pridanej hodnoty na počet zamestnaných osôb.

Úroveň výkonnosti malých a stredných podnikov je možné posudzovať aj prostredníctvom vývoja finančnej produktivity práce, spracovanej z finančných výkazov podnikateľských subjektov. Finančná produktivita práce vyjadruje koľko eur pridanej hodnoty je vyprodukovaných z eura osobných nákladov. Podľa dostupných spracovaných údajov dosiahol medián finančnej produktivity práce MSP 1,42 Eura (2021). V porovnaní s rokom 2020 sa mierne znížila.

Graf č. 43: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2012 – 2021

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA. Ukazovateľ vyjadruje koľko € pridanej hodnoty vyprodukuje 1 € osobných nákladov.

6.3 Tvorba hrubého fixného kapitálu

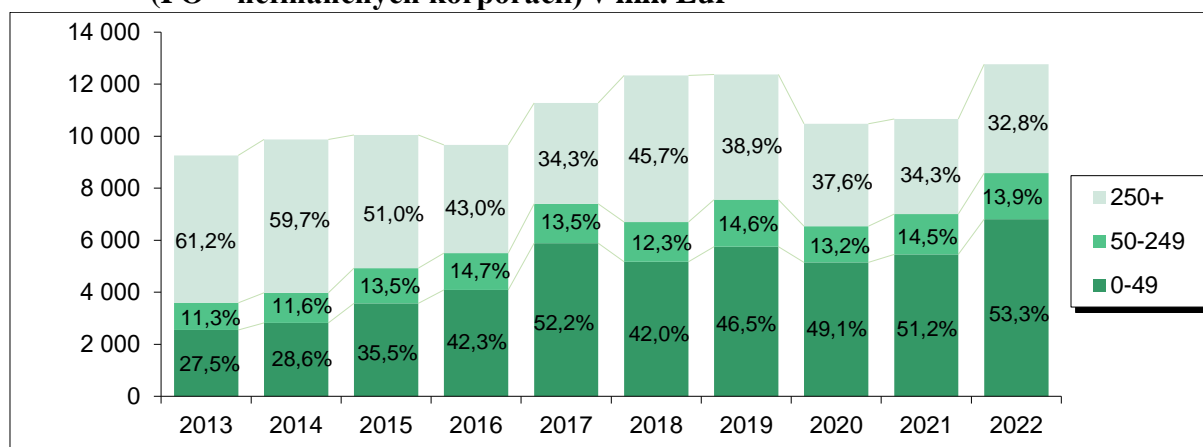
Investičnú aktivitu podnikov je možné hodnotiť prostredníctvom tvorby hrubého fixného kapitálu. Podľa metodiky ŠÚ SR zahŕňa tvorba hrubého fixného kapitálu nadobudnutie dlhodobého majetku zníženého o úbytok (resp. predaj) dlhodobého majetku výrobcami – rezidentmi v priebehu daného obdobia, pričom pod dlhodobým majetkom sa rozumejú hmotné a nehmotné aktíva, ktoré boli vyrobené ako produkcia vo výrobnom procese a budú sa používať opakovane alebo trvalo po dobu dlhšiu ako 1 rok.

Pozitívny vývoj v oblasti investičnej aktivity MSP pokračoval aj v roku 2022. **Tvorba hrubého fixného kapitálu MSP sa zvýšila o viac ako jednu pätinu (o 22,5 %).** V absolútnom vyjadrení dosiahla tvorba hrubého fixného kapitálu MSP objem 8 580,1 mil. Eur.

Nárast investičnej aktivity bol príznačný pre všetky veľkostné kategórie MSP. Malým podnikom (0-49) sa tvorba hrubého fixného kapitálu zvýšila o jednu štvrtinu a stredným podnikom (50-249) o takmer 15 %. Na porovnanie, tvorba hrubého fixného kapitálu veľkých podnikov sa zvýšila o 14,4 %.

Podiel MSP – právnických osôb na tvorbe hrubého fixného kapitálu narástol na 67,2 %. Rast podielu MSP je dosahovaný štvrtý rok po sebe. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP sa na tvorbe hrubého fixného kapitálu v roku 2022 najväčšou mierou podieľali malé podniky s počtom zamestnancov od 0 do 49. Ich podiel predstavoval viac ako polovicu (53,3 %) z celkového fixného kapitálu. Podiel stredných podnikov v medziročnom porovnaní mierne poklesol na 13,9 %. V prípade veľkých podnikov došlo k zníženiu podielu, na 32,8 %.

Graf č. 44 Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu podľa veľkostných kategórií podnikov (PO – nefinančných korporácií) v mil. Eur

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Priemyselná produkcia zaznamenala v roku 2022 po predchádzajúcom náraste pokles o 4,7 %. Hoci priemyselná produkcia poklesla, tržby za vlastné výkony a tovar zaznamenali pozitívny vývoj. Pozitívny medziročný vývoj tržieb bol v roku 2022 v bežných cenách zreteľný vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Tržby celého sektora MSP vrátane živnostníkov sa v bežných cenách medziročne zvýšili o takmer jednu tretinu (o 31,4 %).

Stavebná produkcia malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) sa v bežných cenách zvýšila o 17,9 %. K nárastu stavebnej produkcie MSP prispeli všetky kategórie podnikateľských subjektov. Malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) súhrnne tvorili až 86,9 % z celkovej stavebnej produkcie v roku 2022.

Celkový nárast tržieb malých a stredných podnikov v službách dosiahol v bežných cenách 9,9 %. Najvýznamnejší nárast zaznamenali malé podniky, ich tržby sa zvýšili o 10,7 %.

Slovenské malé a stredné podniky na Slovensku dlhodobo zaostávajú v dosiahnutej produktivite práce za svojimi konkurentami v krajinách EÚ. Slovensko sa zaraďuje medzi krajiny s najnižšou produktivitou práce MSP. Tvorba hrubého fixného kapitálu MSP sa v roku 2022 zvýšila o viac ako jednu pätinu. Nárast investičnej aktivity MSP bol príznačný pre všetky kategórie MSP.

7

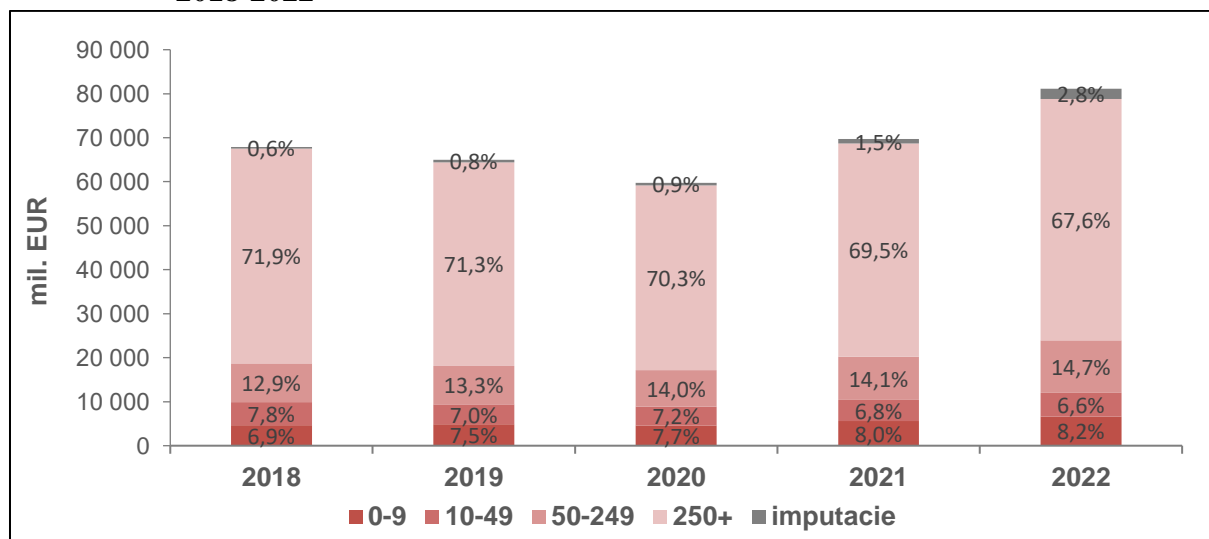
POSTAVENIE MSP V ZAHRANIČNOM OBCHODE SR

7.1 Vývoz MSP

Podľa predbežných údajov zahraničného obchodu Slovenska, zaznamenali malé a stredné podniky aj v roku 2022 významný nárast vývozu. Oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil o 18,5 %. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz MSP 23 965,8 mil. Eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). V porovnaní s rokom 2021 sa hodnota celkového vývozu MSP zvýšila o 3 735,1 mil. Eur.¹⁴

Vývoj objemu vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov za uplynulých päť rokov sumarizuje graf č. 45. V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz všetkým veľkostným kategóriám MPS. Najvyššiu dynamiku dosiahol rast vývozu stredných podnikov (o 21,0 %). V absolútnom vyjadrení sa vývoz stredných podnikov zvýšil o 2 071,6 mil. Eur. Mierne nižší rast dosiahli mikropodniky (o 18,7 %) a malé podniky (o 12,9 %). Pomerne vysokú dynamiku rastu vývozu dosiahli aj veľké podniky, ich vývoz sa zvýšil o 13,3 %.

Graf č. 45: Objem a štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2018-2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Vplyvom výraznejšieho rastu vývozu malých a stredných podnikov, ako veľkých podnikov, sa zvýšil podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska v roku 2022 o 0,5 p. b. na 29,5 %. V prípade započítania operácií zahraničných osôb je podiel MSP na celkovom vývoze nižší, na úrovni 23,4 %.

Mikropodniky (0 - 9) realizovali 8,2 % objemu celkového vývozu, čo zodpovedá 6 655,7 mil. Eur. V kategórii mikropodnikov sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov. Veľkostná kategória malých podnikov (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľala 6,6 %, v absolútnom vyjadrení 5 391,1 mil. Eur. Stredné podniky (50 - 249) realizovali 14,7 % vývozu v objeme 11 919,0 mil. Eur. Podiel veľkých podnikov sa znížil na 67,6 %, pričom hodnota vývozu veľkých podnikov dosiahla úroveň 54 869,3 mil. Eur.

¹⁴ Medziročné porovnanie je spracované na základe a predbežných výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2022 a definitívnych výsledkov za rok 2021.

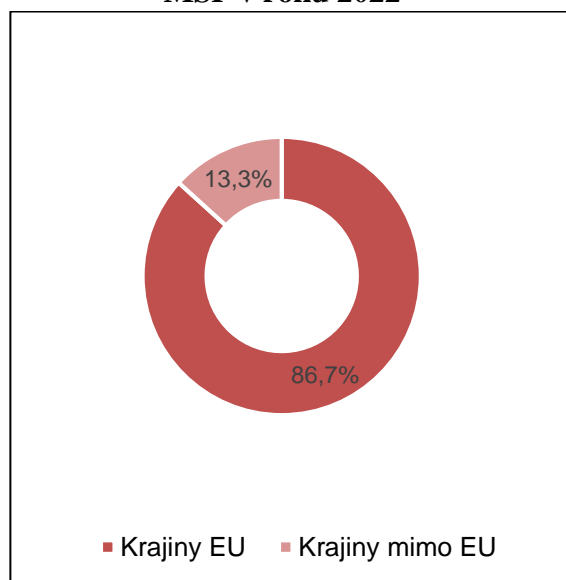
Z celkového počtu 670 161 aktívnych malých a stredných podnikov, ktoré boli v roku 2022 evidované v Registri organizácii ŠÚ SR, **vykonávalo vývoz tovaru podľa metodiky ŠÚ SR 31 214 MSP**, čo predstavuje 4,7 %. Početnosť vyvážajúcich MSP sa v medziročnom porovnaní takmer mierne zvýšila.

Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov na Slovensku sa dlhodobo vyznačuje dominanciou spoločného trhu EÚ, kde má Slovensko svojich najvýznamnejších obchodných partnerov ako napr. Nemecko, Česko, Maďarsko, Poľsko alebo Rakúsko.

V roku 2022 predstavoval podiel vývozu malých a stredných podnikov do členských krajín EÚ 86,7 % z celkového vývozu MSP. V absolútnom vyjadrení to predstavuje vyvezený tovar v hodnote 20 782,2 mil. Eur. Vývoz do starých členských krajín EÚ-14 dosiahol podiel 36,1 %. Ďalších 39,9 % vývozu smerovalo do nových členských krajín EÚ-13. **Podiel vývozu MSP do krajín mimo EÚ sa medziročne zvýšil o 4,0 p. b. na 13,3 %.** **V absolútnej hodnote dosiahol objem vývozu do krajín mimo EÚ 8 521,3 mil. Eur.**

Graf č. 46: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2022

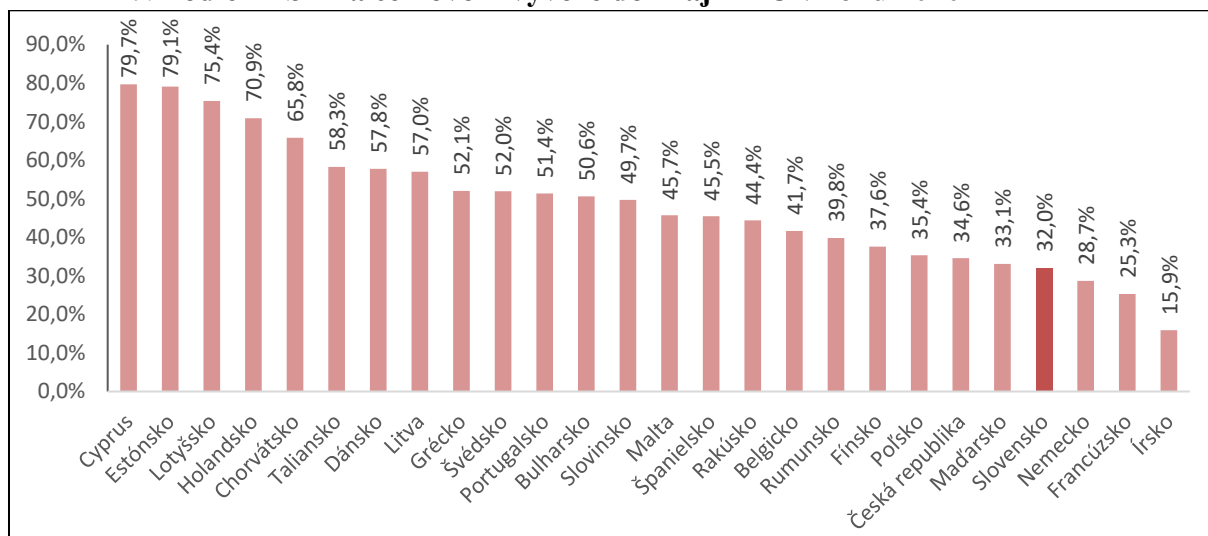

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Z údajov Eurostatu vyplýva, že MSP na Slovensku realizujú takmer jednu tretinu (32,0 %) z celkového vývozu do krajín EÚ. **V medzinárodnom porovnaní sa Slovensko zaraďuje medzi krajiny EÚ s podpriemerným podielom.** To znamená, že dve tretiny vývozu do krajín EÚ realizujú veľké podniky. Nižší podiel ako Slovensko dosiahli 3 krajiny. Postavenie jednotlivých členských krajín EÚ podľa podielu MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ znázorňuje graf č. 47.

Na opačnom konci rebríčka, teda medzi krajinami s najväčším podielom malých a stredných podnikov na vývoze do krajín EÚ, sa už dlhodobo umiestňujú krajiny ako: Cyprus (79,7 %), Estónsko (79,1 %), Lotyšsko (75,4 %). Podpriemerný podiel, ale mierne vyšší ako Slovensko dosahujú aj ostatné krajiny V4.

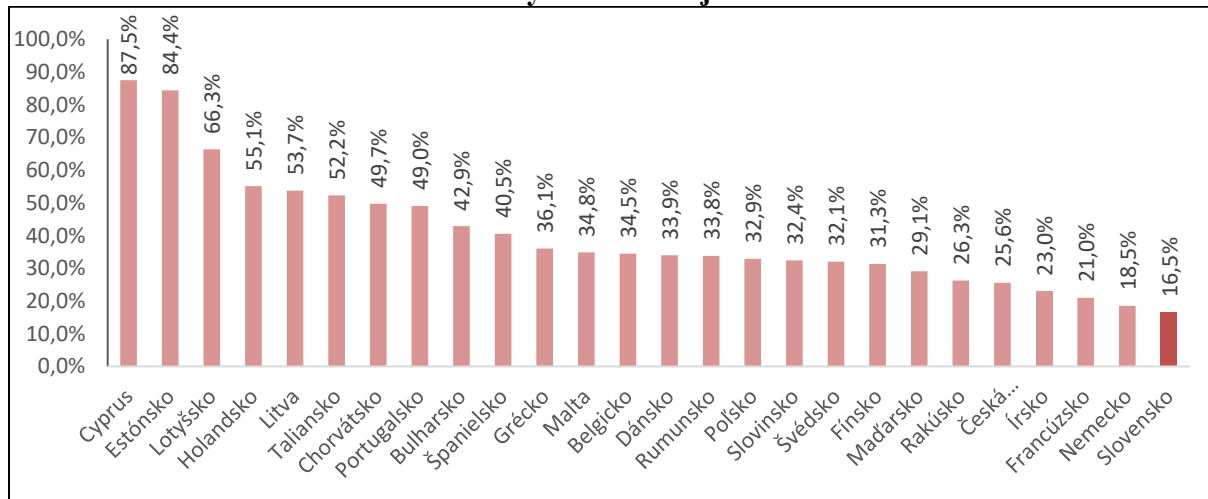
Graf č. 47: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v roku 2020

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

Nízku zahranično-obchodnú aktivitu MSP pri vývoze na mimoeurósky trh potvrdzuje medzinárodná komparácia. **Malé a stredné podniky na Slovensku tvorili len 16,5 % z celkového vývozu zo Slovenska do tretích krajín.** Ide o najnižší podiel v rámci členských krajín EÚ-27. Na vývoze do krajín mimo EÚ najväčšou mierou participujú malé a stredné podniky na Cypre (87,5 %). S výraznejším odstupom nasledovali Estónsko (84,4 %) a Lotyšsko (66,3 %). Vyššie zastúpenie dosiahli aj MSP v ostatných krajinách V4. MSP v Poľsku realizovali jednu tretinu (32,9 %) vývozu mimo jednotný trh, v Maďarsku to bolo 29,1 % a v prípade Českej republiky viac ako štvrtina (25,6 %).

Graf č. 48: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2020

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

7.2 Dovoz MSP

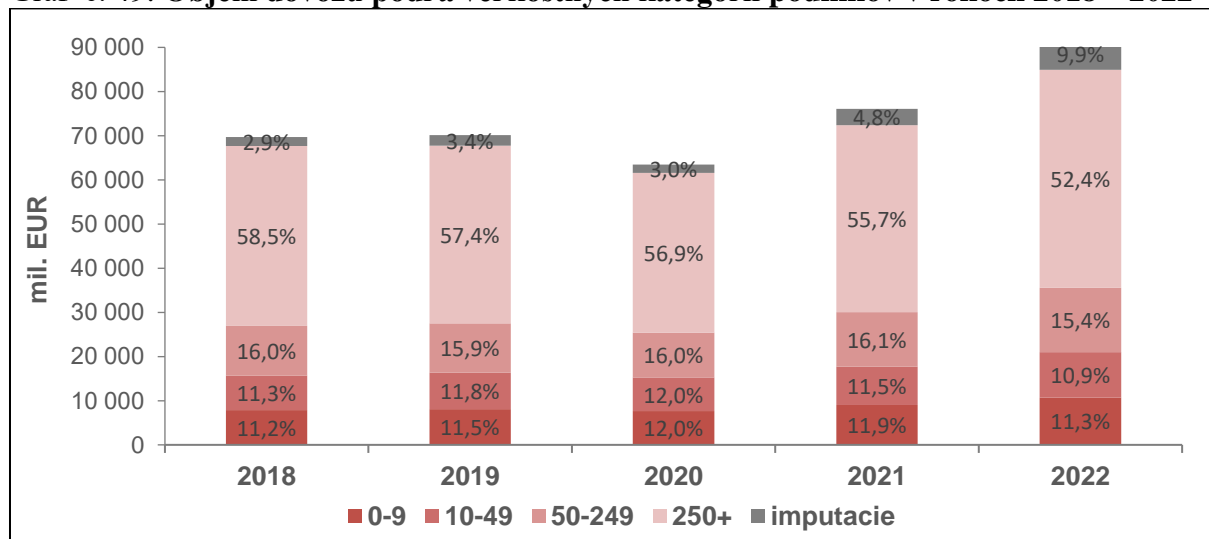
Zvýšená zahranično-obchodná aktivita sa prejavila aj nárastom dovozu malých a stredných podnikov. Podľa predbežných výsledkov Štatistického úradu SR, **dovoz MSP za rok 2022**

predstavoval 35 562,12 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa objem dovozu zvýšil v identickej výške ako v prípade vývozu (o 18,5 %). V absolútnom vyjadrení vzrástol dovoz MSP o 5 543,8 mil. Eur. Do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami.

Dovoz sa zvýšil vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Nárast dovozu medzi jednotlivými kategóriami podnikov však nevykazoval významné odlišnosti. Najvýraznejšie sa zvýšil dovoz u stredných podnikov (o 18,7 %). Mierne nižší rast dosiahli malé podniky (o 18,5 %) a mikropodniky (o 18,0 %).

Významnejší nárast dovozu veľkých podnikov, ako malých a stredných podnikov, sa prejavil na poklese podielu malých a stredných podnikov na celkovom dovoze na 37,7 %. Mikropodniky zrealizovali 11,3 % celkového dovozu na Slovensko v hodnote 10 700,8 mil. Eur. Malé podniky sa na celkovom dovoze podieľali 10,9 %, v absolútnom vyjadrení 10 303,1 mil. Eur a stredné podniky doviezli 15,4 % všetkých tovarov v celkovej hodnote 14 558 mil. Eur. Viac ako polovicu (52,4 %) dovozu v objeme 49 393,0 mil. Eur realizovali veľké podniky.

Graf č. 49: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2018 – 2022

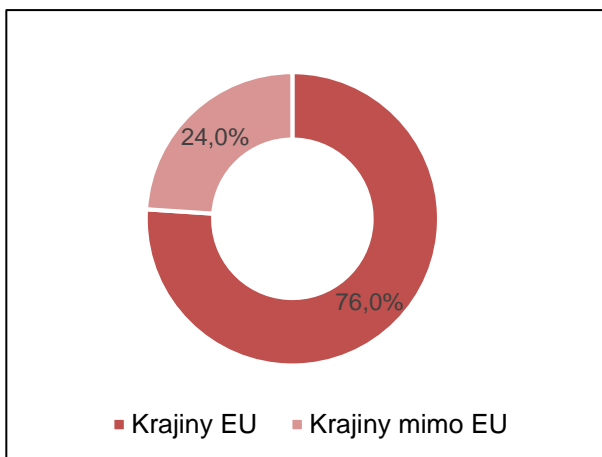

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Údaje o zahraničnom obchode Slovenska vypovedajú o určitej podobnosti v orientácii malých a stredných podnikov pri vývoze a dovoze, pričom v oboch prípadoch zohráva dôležitú úlohu jednotný trh EÚ. **Malé a stredné podniky doviezli počas roka 2022 z členských krajín EÚ-27 tri štvrtiny z celkového dovozu MSP na Slovensko (76,0 %, resp. 24 040,9 mil. Eur).**

Graf č. 50: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2022

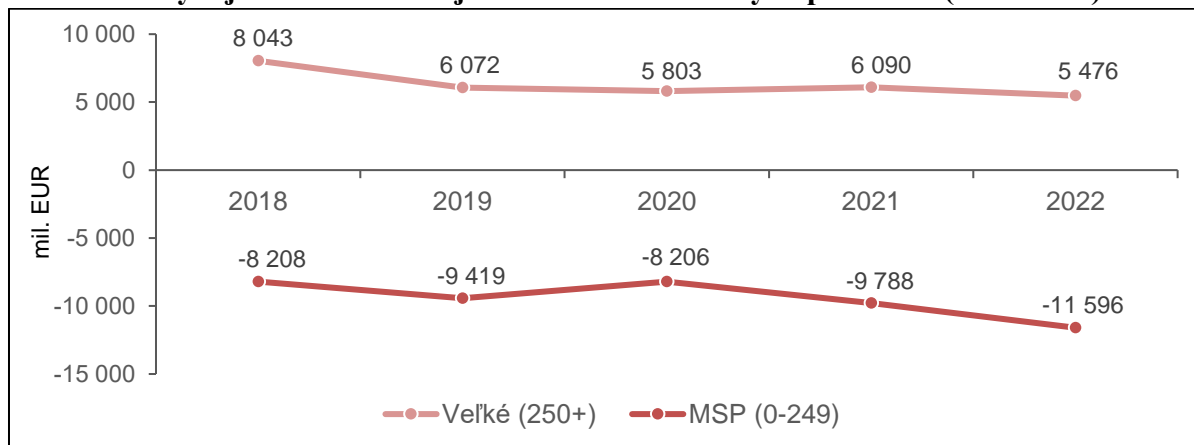
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Dovoz MSP z tzv. starých členských krajín EÚ-14 predstavoval viac ako jednu tretinu (36,1 %) a z nových členských krajín tvoril 39,9 %. **Podiel dovozu MSP z tretích krajín predstavoval 24,0 %.**¹⁵

Na základe strednodobého vývoja vývozu a dovozu tovarov (graf č. 51), možno sledovať pretrvávajúci trend pasívneho salda zahraničného obchodu v kategórii malých a stredných podnikov v posledných troch rokoch. V prípade veľkých podnikov je každoročné saldo zahranično-obchodnej bilancie kladné. **Pasívne saldo MSP dosiahlo v roku 2022 hodnotu 11 596 mil. Eur.**

V porovnaní s predchádzajúcim rokom to znamená medziročné zhoršenie zahranično-obchodnej bilancie o 1 809 mil. Eur, resp. o 18,5 %.

Graf č. 51: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov (v mil. Eur)

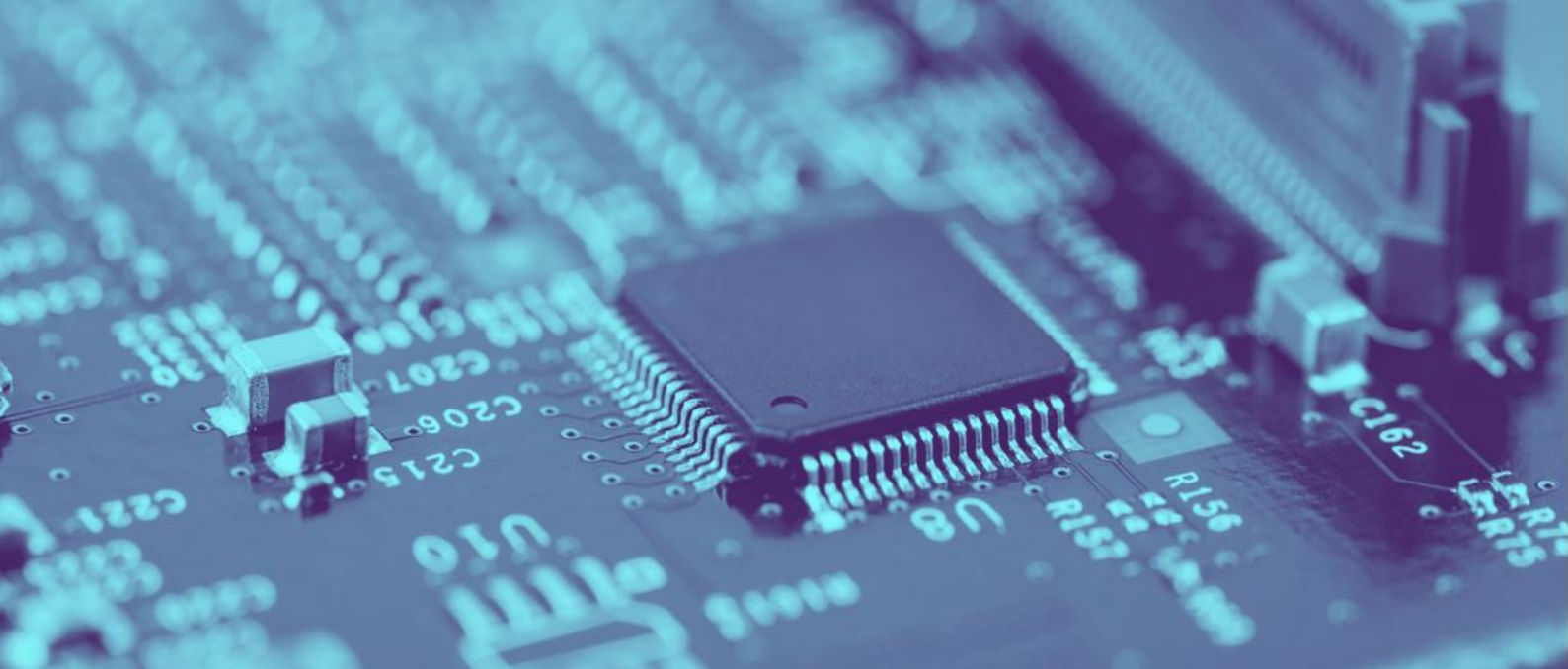

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Malé a stredné podniky zaznamenali významný nárast vývozu aj v roku 2022. Oproti predchádzajúcemu roku sa vývoz MSP zvýšil o 18,5 %. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz MSP 23 965,8 mil. Eur. V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz všetkým veľkostnými kategóriami MSP. Najvyššiu dynamiku dosiahol rast vývozu stredných podnikov. Vplyvom výraznejšieho rastu vývozu malých a stredných podnikov, ako veľkých podnikov, sa zvýšil podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska na 29,5 %.

Obdobne ako vývoz, aj dovoz MSP sa zvýšil o 18,5 %. Rast dovozu bol príznačný pre všetky veľkostné kategórie podnikov. Malé a stredné podniky doviezli počas roka 2022 z členských krajín EÚ-27 tri štvrtiny z celkového dovozu MSP.

¹⁵ Podrobnejšie štatistické informácie o zahranično-obchodných aktivitách malých a stredných podnikov sú vyhodnotené vo výstupe Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je každoročne publikovaný na: <http://monitoringmsp.sk/2020/05/15/analyticke-a-statisticke-vystupy-pravidelne/>

8

HIGH-TECH UKAZOVATELE MSP

8.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

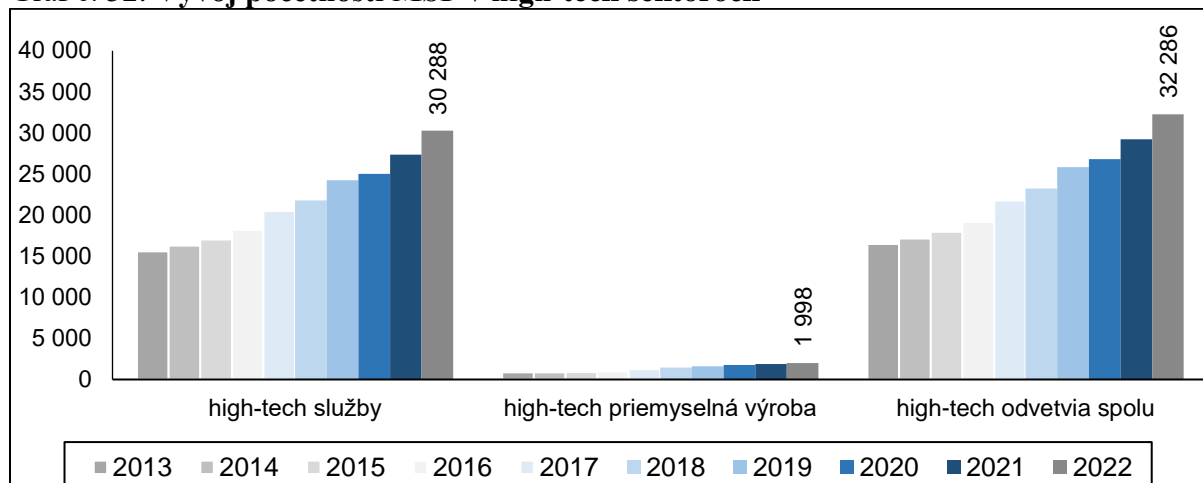
- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj

Početnosť malých a stredných podnikov pôsobiach v high-tech sektoroch hospodárstva sa zvýšila aj v roku 2022. Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR sa ich počet zvýšil o 10,4 % na 32 286. Dosiachnutý rast bol najvyšší za posledných päť rokov.

Drvivá väčšina (94 %, resp. 30 288) počtu malých a stredných podnikov pôsobiach v high-tech sektoroch bola evidovaná v high-tech službách (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou). Len viac ako 6 % MSP pôsobilo v high-tech odvetviach priemyselnej výroby (resp. 1 998 subjektov).

Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o viac ako dva a pol násobne (o 175 %). Rast počtu MSP je ťahaný hlavne rastom MSP v high-tech službách.

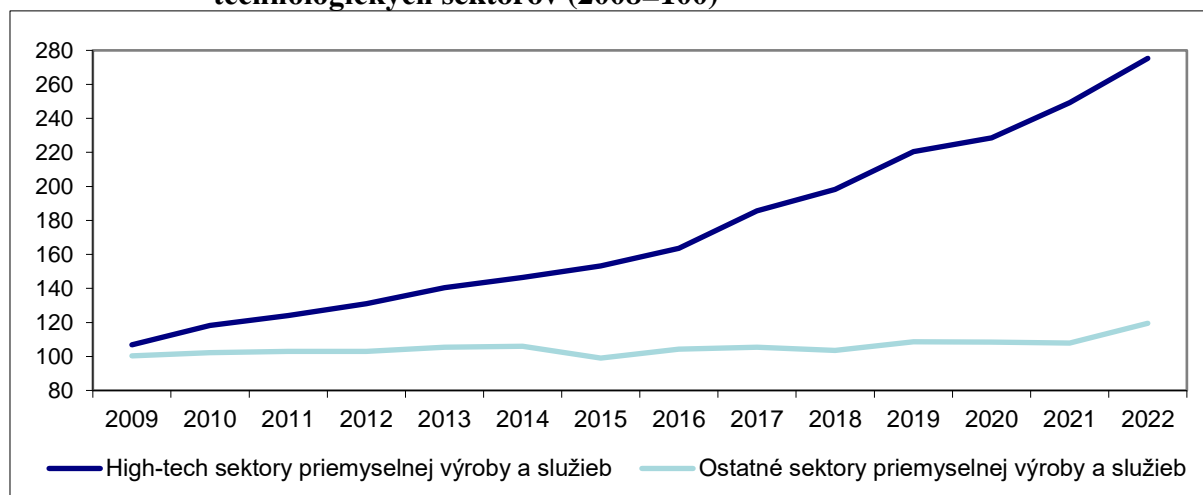
Graf č. 52: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Početnosť MSP v ostatných odvetviach priemyselnej výroby a služieb zaznamenáva stagnáciu, s miernym rastom na konci posudzovaného obdobia.

Graf č. 53: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Mikropodniky dominujú na celkovom počte MSP pôsobiacich v high-tech odvetviach. Ich podiel v roku 2022 predstavoval 97,9 %. V absolútnom vyjadrení ich počet dosiahol 31 605. Podstatne nižší podiel dosahovali malé podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49 (1,6 %; 513 subjektov) a stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249 zamestnancov (0,5 %; 168 subjektov).

Okrem nárastu absolútnej početnosti malých a stredných podnikov sa doposiaľ každoročne zvyšuje aj podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb (vrátane obchodu). V roku 2022 došlo k pozastaveniu uvedeného trendu, nakoľko podiel zostal na identickej hodnote ako v roku 2021 (6,3 %).

Tab. č. 25: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb

Podiel v %	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	3,7%	3,9%	4,3%	4,4%	4,9%	5,3%	5,6%	5,8%	6,3%	6,3%

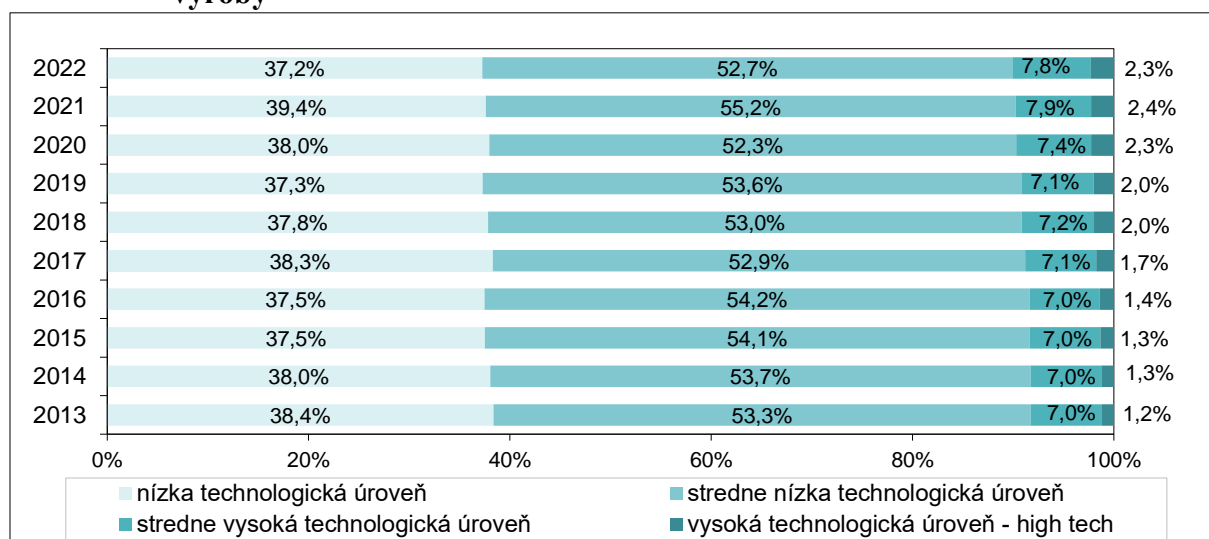
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Štruktúra MSP podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v odvetví priemyselnej výroby bolo na konci roka 2022 evidovaných 2,3 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja) a 7,8 % v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja). Viac ako polovica (55,7 %) malých a stredných podnikov pôsobila v sektoroch so stredne nízkou technologicou úrovňou a viac ako jedna tretina (37,2 %) v sektoroch s nízkou technologicou úrovňou.

Z dlhodobého hľadiska dochádza k miernemu nárastu zastúpenia sektora vysokej technologickej úrovne. Podiel sektora so stredne vysokou technologicou úrovňou sa v poslednom roku taktiež zvýšil. Zastúpenie ostatných sektorov sa výraznejšie nemení.

Graf č. 54: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby

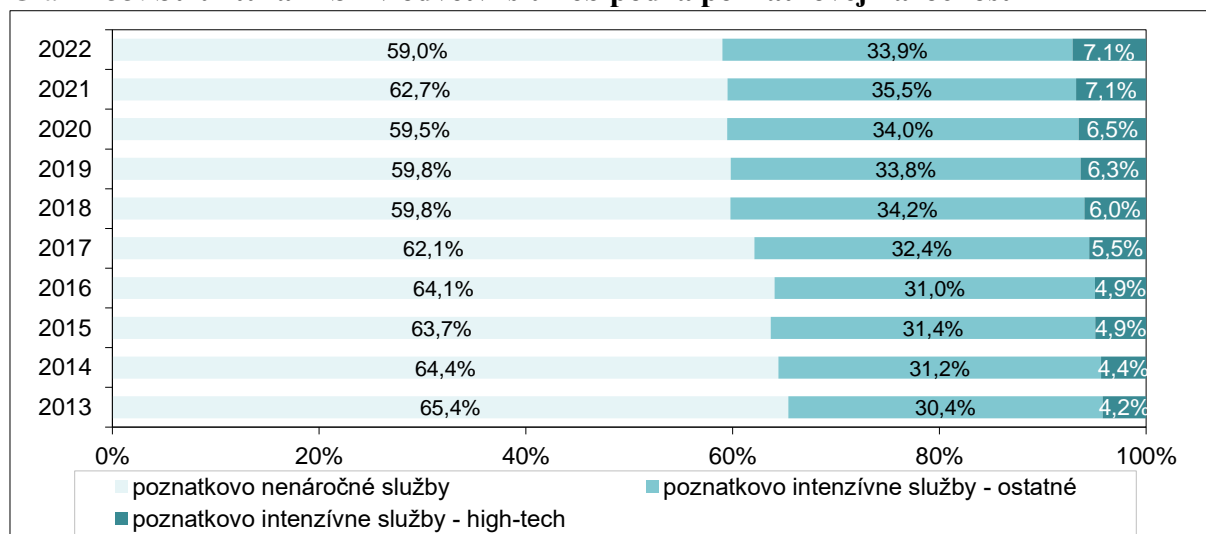
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podiel MSP pôsobiacich v high-tech poznatkovo intenzívnych službách je takmer trojnásobne vyšší (7,1 %) ako zastúpenie MSP v high-tech sektoroch v rámci priemyselnej výroby (2,3 %).

Viac ako jedna tretina (33,9 %) z celkového počtu MSP v odvetví služieb (v sekcii SK NACE G až S, ktorá pokrýva súhrnne obchod a služby) pôsobila v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby). V poznatkovo nenáročných službách pôsobila viac ako polovica (59,0 %) malých a stredných podnikov.

Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu zastúpenia sektora poznatkovo intenzívnych služieb a sektora ostatných poznatkovo intenzívnych služieb. Uvedené tendencie sú sprevádzané poklesom zastúpenia sektora poznatkovo nenáročných služieb.

Graf č. 55: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti

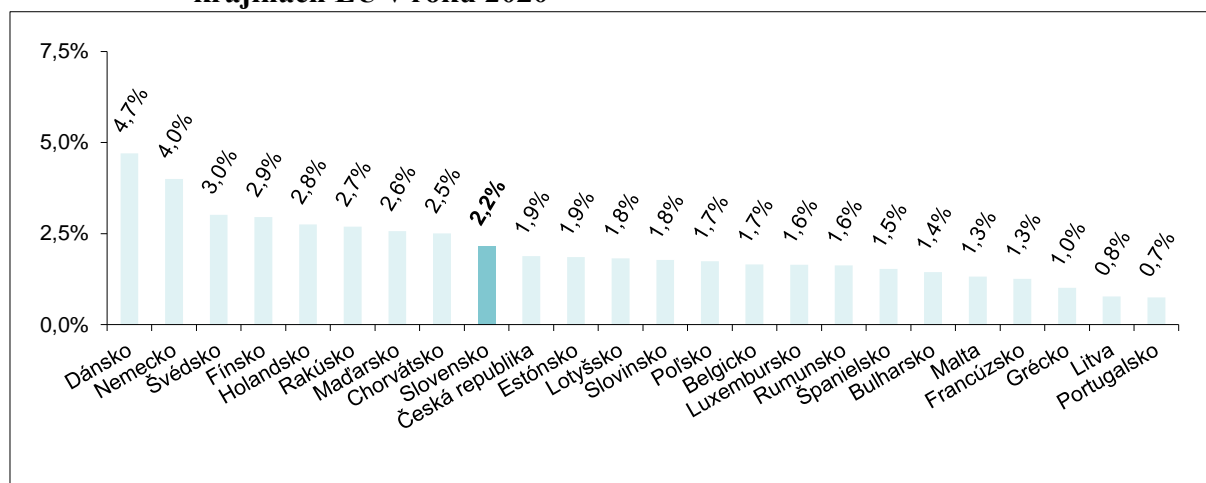
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie s krajinami EÚ

V medzinárodnom porovnaní sa pozícia Slovenska v danej oblasti v strednodobom horizonte mierne zlepšila. V roku 2020 dosiahlo Slovensko nadpriemerný podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu.

Najvyššie zastúpenie dosahujú krajiny ako Dánsko (4,7 %), Nemecko (4,0 %) a Švédsko (3,0 %). Slovensko sa dosiahnutým výsledkom (2,2 %) zaraďuje za Maďarskom (2,6 %) a pred ostatnými krajinami V4. Na konci rebríčka sa umiestňuje Portugalsko (0,7 %), Litva (0,8 %) a Grécko (1,0 %).

Graf č. 56: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu na celkovej počte podnikateľských subjektov v priemysle, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Poznámka: V čase spracovania materiálu dostupné za rok 2016.

Na konci roka 2022 bolo v high-tech sektoroch evidovaných 32 286 aktívnych malých a stredných podnikateľov. Početnosť MSP v high-tech sektoroch sa v medziročnom porovnaní zvýšila o viac ako jednu desatinu. Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou. Rast počtu MSP je ťahaný hlavne rastom MSP v high-tech službách.

V roku 2022 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb (vrátane obchodu) 6,3 %. Podiel MSP pôsobiacich v high-tech poznatkovo intenzívnych službách je takmer trojnásobne vyšší (7,1 %) ako zastúpenie MSP v high-tech sektoroch v rámci priemyselnej výroby (2,3 %).

8.2 Vývoj tržieb, investícií a zamestnanosti MSP v high-tech odvetviach

Vývoj tržieb MSP v high-tech odvetviach

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa tržby subjektov vykonávajúcich svoju činnosť v high-tech odvetviach v roku 2021 zvýšili, po predchádzajúcom poklese. Nárast predstavoval 7,6 %. V absolútnom vyjadrení dosiahli tržby 12 292,7 mil. Eur.

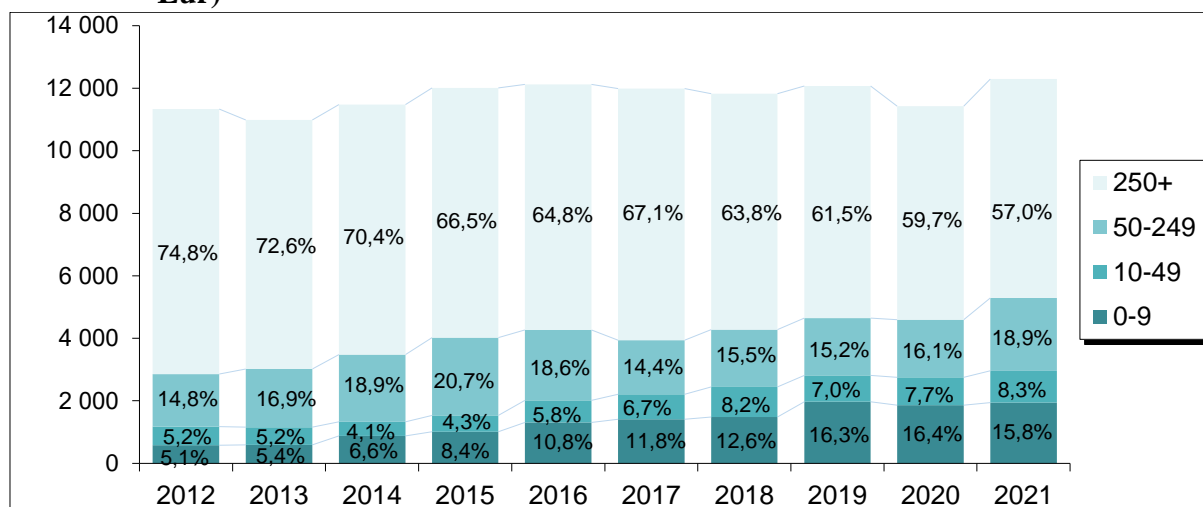
Tržby v roku 2021 významným spôsobom zvýšili aj malým a stredným podnikom. Dosiahnutý rast dosiahol 15,2 %. V roku 2020 zaznamenali tržby MSP podľa revidovaných údajov pokles o 1,1 %. V absolútnom vyjadrení dosiahli úroveň 5 291,2 mil. Eur.

Medziročný nárast tržieb MSP predovšetkým súvisel s nárastom tržieb stredných podnikov. Tržby im vzrástli o viac ako jednu štvrtinu (o 26,2 %). V absolútnom vyjadrení dosiahli 2 329,4 mil. Eur.

Mierne nižší rast zaznamenali malé podniky, ktorým sa tržby zvýšili o 14,9 % na 1 014,8 mil. Eur. Tržby mikropodnikov sa zvýšili len o 4,3 % na 1 947,0 mil. Eur. Na porovnanie, tržby veľkých podnikov (250+) na medziročnej báze narástli o 2,5 % na úroveň 7 001,4 mil. Eur.

Podiel malých a stredných podnikov na celkových tržbách v high-tech odvetviach sa zvýšil na 43,0 %, čo predstavuje nárast o 2,8 p. b. Podiel mikropodnikov (0-9) na tržbách sa znížil 15,8 %. Nárast zaznamenalo zastúpenie malých podnikov (10-49) na 8,3 % a stredných podnikov na 18,9 %. Stredné podniky dosahujú najvyšší podiel (18,9 %) na tržbách spomedzi veľkostných kategórií MSP. Dominantné zastúpenie na tržbách si však naďalej udržujú veľké podniky (57,0 %).

Graf č. 57: Vývoj tržieb v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov mil. Eur)

Zdroj: SBA, na základe predbežných údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2021. Údaje za rok 2021 predstavujú predbežné dáta.

Vývoj hrubých investícií MSP v high-tech odvetviach

V roku 2021 sa hrubé investície do hmotného majetku podnikateľských subjektov vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť v high-tech odvetviach v medziročnom porovnaní zvýšili o 2,7 %. Nárast hrubých investícií bol zaznamenaný tretí rok po sebe. V absolútnom vyjadrení dosiahli objem 617,1 mil. Eur.

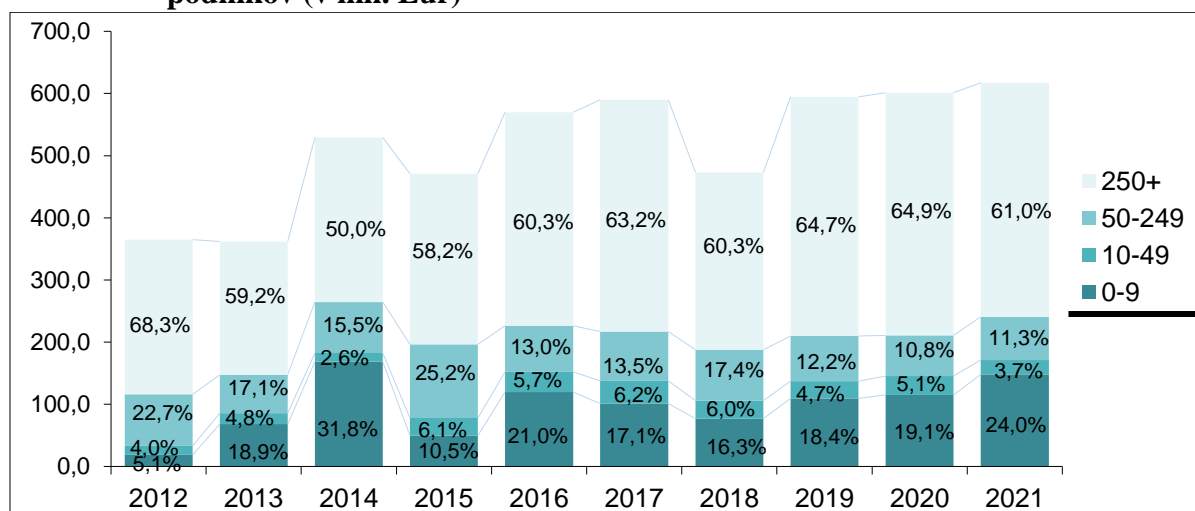
Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR, nárast hrubých investícií zaznamenali aj MSP. **V medziročnom porovnaní sa im zvýšili až o 14,2 % na úroveň 240,6 mil. Eur.** Nárast investičnej aktivity MSP v high-tech sektore nastal po predchádzajúcej stagnácii dosiahnutej v roku 2021. V medziročnom porovnaní narástol objem hrubých investícií v kategórií mikropodnikov a stredných podnikov. Mikropodniky zaznamenali nárast investícií o viac ako jednu štvrtinu na úroveň 148,0 mil. Eur. Rast hrubých investícií u stredných podnikov predstavoval takmer 7 % a v absolútnej hodnote dosiahli 69,7 mil. Eur.

Pokles o jednu štvrtinu dosiahli hrubé investície malých podnikov. Ich úroveň dosiahla 22,9 mil. Eur. Negatívny vývoj zaznamenala aj investičná aktivita veľkých podnikov. Pokles investícií veľkých podnikov predstavoval 3,6 %.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme hrubých investícií do hmotného majetku v high-tech odvetviach sa zvýšil o 3,9 p. b. na 39,0 %. Zvýšenie podielu MSP nastalo vplyvom rastu investícií MSP a poklesu veľkých podnikov.

Podiel mikropodnikov (0-9) na hrubých investíciách sa zvýšil na 24,0 %. Podstatne nižší podiel dosiahli malé podniky (10-49; 3,7 %). Podiel stredných podnikov (50-249) narástol na 11,3 %. Dominantné zastúpenie si udržiavajú veľké podniky s podielom 61,0 %.

Graf č. 58: Vývoj hrubých investícií do hmotného majetku podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)

Zdroj: SBA, na základe predbežných údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2021. Údaje za rok 2021 predstavujú predbežné dáta.

Zamestnanosť MSP v high-tech odvetviach

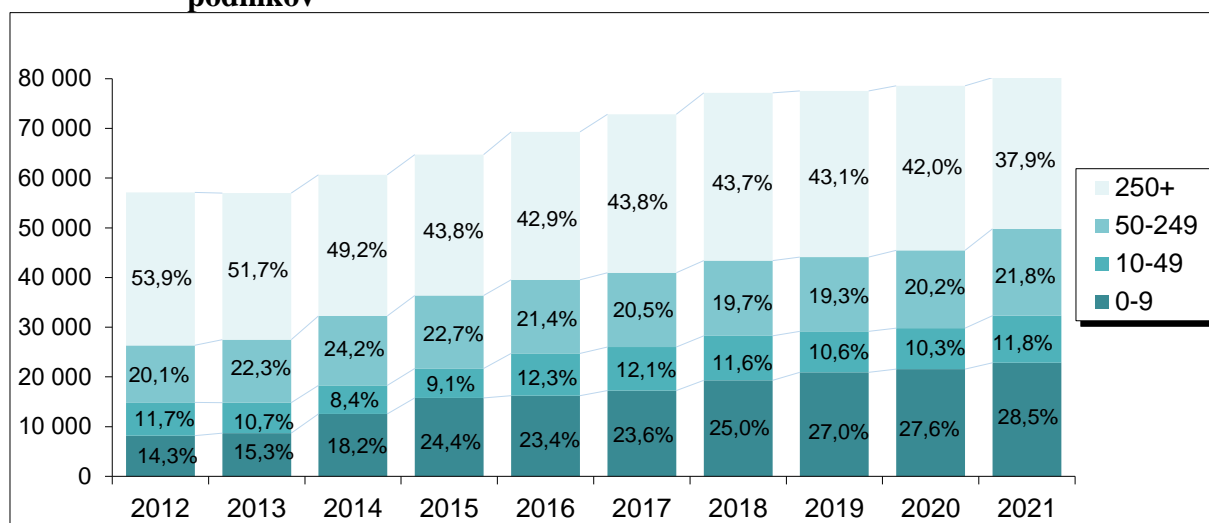
Hoci bola podnikateľská aktivita významne utlmená protipandemickými opatreniami aj v roku 2021, napriek tomu došlo k nárastu zamestnanosti v high-tech odvetviach. Počet zamestnancov sa podľa predbežných výsledkov v medziročnom porovnaní zvýšil o 2,1 % na 80,2 tisíc.

Malé a stredné podniky zamestnávali v roku 2021 v high-tech odvetviach takmer 50 tisíc zamestnancov. Medziročný nárast zamestnanosti MSP predstavoval 9,6 %. Zamestnanosť MSP rástla počas celej predchádzajúcej dekády.

Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v high-tech odvetviach v roku 2021 narástol (o 4,2 p. b.) na 62,1 %.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov dosiahol podiel mikropodnikov (0-9) na zamestnanosti v high-tech odvetviach viac ako jednu štvrtinu (28,5 %), pričom v medziročnom porovnaní sa mierne zvýšil. Podiel malých podnikov (10 – 49) narástol na 11,8 % a podiel stredných podnikov (50-249) sa zvýšil na viac ako jednu pätinu (21,8 %).

Graf č. 59: Vývoj zamestnanosti v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: SBA, na základe predbežných údajov ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2021. Údaje za rok 2021 predstavujú predbežné dáta.

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa tržby subjektov vykonávajúcich svoju činnosť v high-tech odvetviach v roku 2021 zvýšili, po predchádzajúcom poklese dosiahnutom v roku 2020. Nárast tržieb zaznamenali aj malé a stredné podniky (o 15,2 %). Podiel malých a stredných podnikov na celkových tržbách v high-tech odvetviach narástol na 43,0 %.

Pozitívny vývoj zaznamenali aj hrubé investície high-tech MSP. V medziročnom porovnaní sa zvýšili o 14,2 % na úroveň 240,6 mil. Eur. Nárast investičnej aktivity MSP v high-tech sektore nastal po predchádzajúcej stagnácii dosiahnutej v roku 2021. Malé a stredné podniky zamestnávali v roku 2021 v high-tech odvetviach takmer 50 tisíc zamestnancov. Medziročný nárast zamestnanosti MSP predstavoval 9,6 %. Zamestnanosť MSP rástla počas celej predchádzajúcej dekády. Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v high-tech odvetviach v roku 2021 mierne vzrástol na 62,1 %.

9

VYUŽÍVANIE IKT V MSP

Podľa výsledkov štatistického zisťovania ŠÚ SR o využívaní informačných a komunikačných technológií v podnikoch na Slovensku¹⁶, v roku 2022 mali v 97 % podnikoch zamestnanci prístup na internet pre pracovné účely. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu uvedenej skupiny podnikov. Najväčšie zastúpenie subjektov, v ktorých zamestnanci mali prístup na internet je v odborných, vedeckých a technických činnostiach a v stavebníctve. Vzhľadom na veľkosť podniku má prístup na internet 99,8 % veľkých, 98,7 % stredných a 96,9 % malých podnikov.

Na organizáciu online mítingov používa internet viac ako jedna tretina (36,2 %) podnikov, pričom medzi mikropodnikmi tvorí uvedená skupina subjektov viac ako jednu štvrtinu (28,9 %) a medzi strednými podnikmi viac ako polovicu (57,6 %).

Využívanie IKT v podnikoch si vyžaduje aj prijatie primeraných bezpečnostných opatrení. Uvedenú skutočnosť si uvedomujú aj slovenský podnikatelia. V roku 2022 viac ako 86 % podnikov aplikovalo bezpečnostné opatrenia v oblasti IKT. Uvedený podiel subjektov dosiahol až 93 % u stredných podnikov a viac ako 84 % u malých podnikov. Z odvetvového hľadiska sa jednalo predovšetkým o firmy, ktoré pôsobia v sektore opravy počítačov a komunikačných zariadení, v sektore informačných a komunikačných technológií, či informačných a komunikačných činností.

Opatrenia súvisiace s bezpečnosťou IKT vykonávajú firmy predovšetkým prostredníctvom externých dodávateľov (64,4 %), v menšej miere vlastnými zamestnancami (36,6 %). Vlastných zamestnancov využíva takmer jedna tretina malých podnikov (31,6 %) a takmer polovica stredných podnikov (49,1 %).

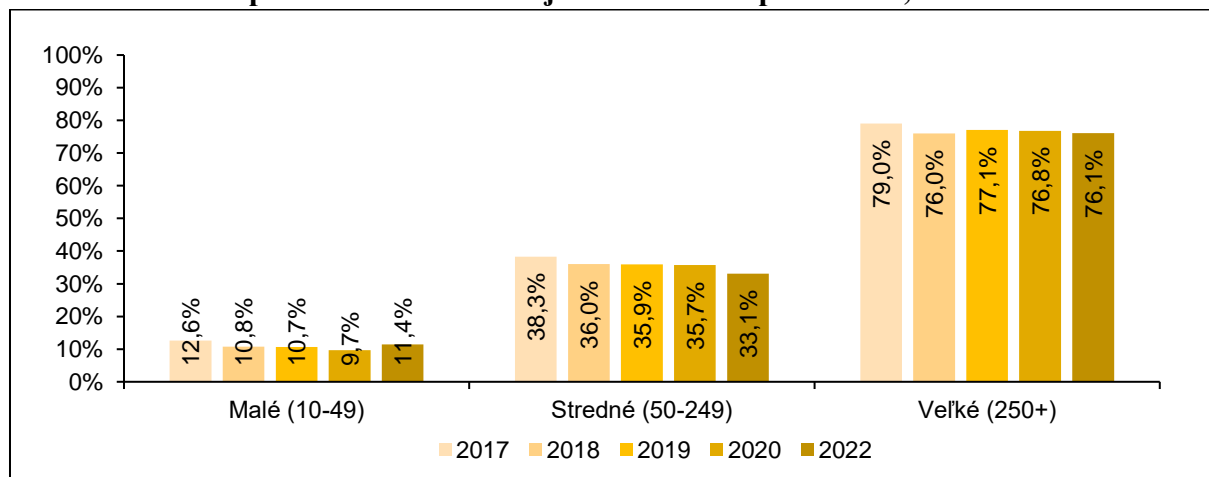
Podľa výsledkov štatistického zisťovania využíva robotiku vo svojom podnikaní len 6,7 % firiem. Takmer jedna tretina (31,2 %) subjektov využíva robotiku medzi veľkými podnikmi. Podstatne nižšie zastúpenie dosahujú uvedené subjekty medzi malými (4,2 %) a strednými podnikmi (12,6 %). Firmy využívajú častejšie priemyselné roboty (5,7 %) ako servisné roboty (2,1 %).

Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť postupné zvyšovanie podielu firiem, zamestnávajúcich IKT/IT špecialistov. Podiel podnikov, ktoré zamestnávajú IKT/IT špecialistov sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšil (o 0,8 p. b.) na 17,7 %. Z pohľadu veľkostných kategórií podnikov zamestnáva IKT/IT špecialistov 76,1 % veľkých podnikov, 33,1 % stredných podnikov a 11,4 % malých podnikov.

Firmy, ktoré najviac zamestnávajú IKT/IT špecialistov pôsobia predovšetkým v oblasti informácií a komunikácie (71,9 %), sektora IKT (69,4 %) a opravy počítačov a komunikačných zariadení (23,1%).

¹⁶ ŠÚ SR: Využívanie informačných a komunikačných technológií v podnikoch 2021

Graf č. 60: Podiel podnikov zamestnávajúcich IKT/IT špecialistov, 2017-2022

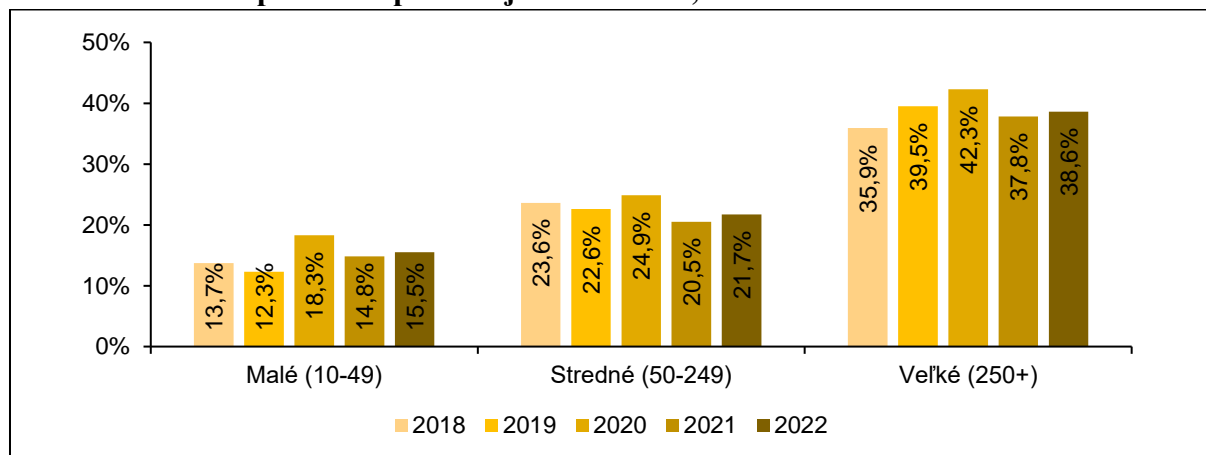
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Takmer polovica (48 %) firiem zavádza opatrenia na ovplyvňovanie spotreby IKT zariadení. Opatrenia na obmedzovanie spotreby energie IKT zariadení zavádzajú predovšetkým podnikatelia v sektore oprava počítačov a komunikačných zariadení, informačné a komunikačné činnosti, odborné, vedecké a technické činnosti.

Nasledujúci graf prezentuje podiel podnikov predávajúcich výrobky a služby on-line v období rokov 2018-2022.¹⁷ Podľa údajov ŠÚ SR sa s **rastúcou veľkostnou kategóriou podniku zvyšuje využívanie elektronického predaja**. Predaj výrobkov a služieb prostredníctvom elektronického predaja realizovalo 15,5 % malých podnikov (medziročný nárast o 0,7 p. b.) a 21,7 % stredných podnikov (nárast o 1,2 p. b.). On-line predaj využívajú v najväčšej miere veľké podniky (38,6 %). Ako vyplýva z prezentovaných údajov podiel podnikov predávajúcich on-line vzrástol vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, po predchádzajúcom poklese dosiahnutom v roku 2021.

¹⁷ V prípade elektronického obchodu boli podniky dopytované, či realizovali elektronický obchod v predchádzajúcom roku 2019 alebo nie.

Graf č. 61: Podiel podnikov predávajúcich on-line, 2018-2022

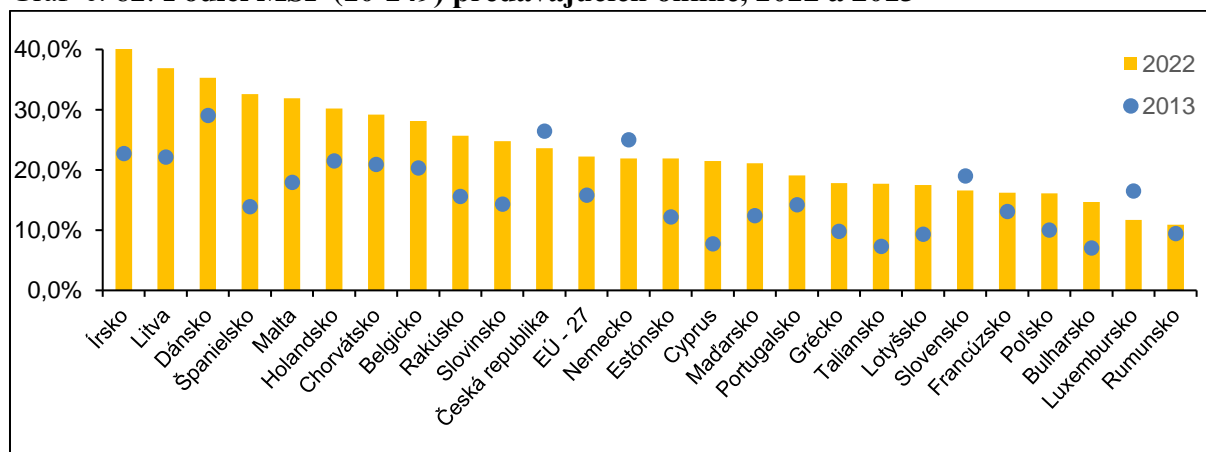
Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podľa údajov Eurostatu, v roku 2022 predstavoval podiel slovenských MSP (10-249), ktorí predávali svoje výrobky alebo služby online na úrovni **16,6 %**. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ (nasledujúci graf) sa Slovensko nachádza v skupine krajín s najnižším podielom MSP predávajúcich on-line. Online predaj v najväčšej miere využívajú MSP v Írsku (42,2 %), Litve (36,9 %) a Dánsku (35,3 %).

V rámci krajín V4 dosiahla najvyšší podiel Česká republika – na úrovni 23,60 %. Maďarsko zaznamenalo 21,1 % podiel a Poľsko 16,1 %. Z pohľadu medziročného vývoja sa Slovensko nachádza medzi krajinami, ktoré vykázali vyšší podiel MSP predávajúcich online ako v roku 2020.

Počas uplynulej dekády sa podiel MSP s online predajom najvýraznejšie zvýšil v Írsku (o 16,0 p. b.), Litve (o 14,8 p. b.) a Španielsku (o 18,7 p. b.). **Podiel slovenských MSP predávajúcich online v rovnakom období poklesol o 2,4 p. b.**

Graf č. 62: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online, 2022 a 2013

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Prístup na internet pre pracovné účely mali v roku 2022 zamestnanci v 97 % podnikov. Vzhľadom na veľkostnú kategóriu podniku majú prístup na internet zamestnanci v 96,9 % malých a 98,7 % stredných podnikov. Využívanie IKT v podnikoch si vyžaduje aj prijatie primeraných bezpečnostných opatrení. Viac ako 86 % podnikov aplikovalo bezpečnostné opatrenia v oblasti IKT. Robotiku využíva vo svojom podnikaní len 6,7 % firiem. Zastúpenie uvedených subjektov dosahuje 4,2 % medzi malými a 12,6 % medzi strednými podnikmi. Priemyselné roboty využívajú firmy častejšie (5,7 %) ako servisné roboty (2,1 %).

Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť postupné zvyšovanie podielu firiem, zamestnávajúcich IKT/IT špecialistov. Podiel podnikov, ktoré zamestnávajú IKT/IT špecialistov sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšil na 17,7 %. Predaj výrobkov a služieb prostredníctvom elektronického predaja realizovalo 15,5 % malých podnikov a 21,7 % stredných podnikov. Podiel podnikov predávajúcich on-line vzrástol vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, po predchádzajúcom poklese dosiahnutom v roku 2021. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko nachádza v skupine krajín s najnižším podielom MSP predávajúcich on-line.

Inovačná aktivita¹⁸ MSP zaznamenala v roku 2020 pozitívny vývoj vo väčšine európskych krajín. Uvedené zistenie vyplýva z výsledkov posledného štatistického zisťovania „Community Innovation Survey“ (CIS) z roku 2020.

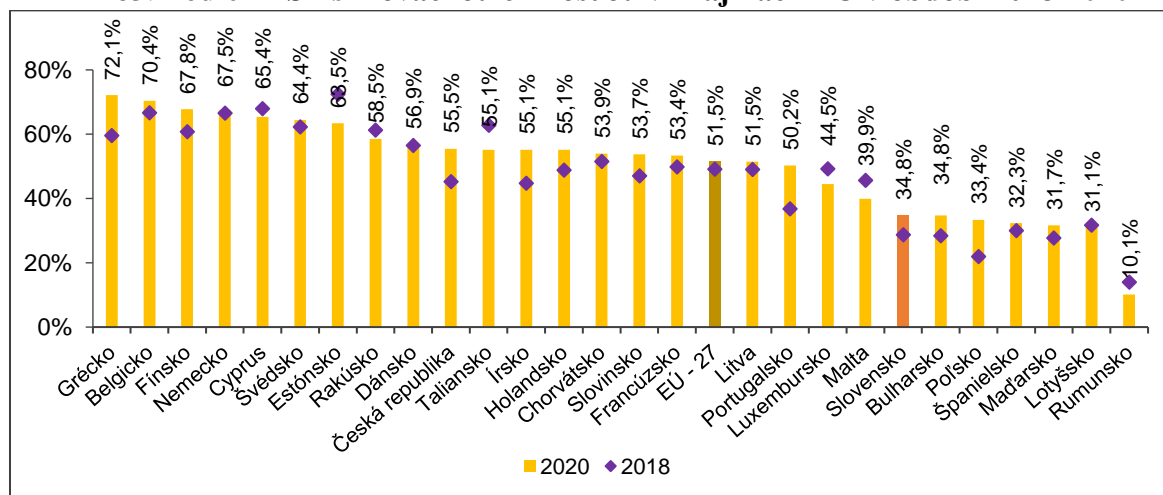
Podľa údajov Eurostatu, v roku 2020 vykonávalo inovačnú činnosť na Slovensku 34,8 % malých a stredných podnikov. Ukazovateľ zohľadňuje len podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 10 do 249. Dosiahnuté zastúpenie MSP s inovačnou činnosťou je vyššie v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním o 6,1 p. b. a zároveň najvyššie za obdobie poslednej dekády.

Napriek zlepšeniu inovačnej výkonnosti slovenských malých a stredných podnikov sa Slovensko stále zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou inovačnou aktivitou MSP. Podľa údajov Eurostatu bol v roku 2020 na Slovensku inovatívny každý tretí malý a stredný podnik (34,8 %). Na úrovni EÚ – 27 vykonáva inovačné aktivity viac ako polovica (51,5 %) malých a stredných podnikov.

Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť rýchlejší nárast zastúpenia inovatívnych MSP na Slovensku (o 6,1 p. b.), ako v krajinách EÚ (o 2,4 p. b.). Nárast zastúpenia inovatívnych MSP na Slovensku vytvára predpoklady postupného približovania inovačnej výkonnosti slovenských MSP k európskym firmám.

Z jednotlivých krajín V4 je najviac inovatívnych MSP etablovaných v Českej republike (55,5 %). Horšie výsledky ako Slovensko dosahuje Maďarsko (31,7 %), ako aj Poľsko (33,4 %). Najslabšou inovačnou výkonnosťou sa vyznačuje Rumunsko (10,1 %). Naopak, medzi krajiny s najväčším podielom inovujúcich MSP možno jednoznačne zaradiť Grécko (72,1 %), Belgicko (70,4 %) a Fínsko (67,8 %).

Graf č. 63: Podiel MSP s inovačnou činnosťou v krajinách EÚ v období 2018-2020

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

18 Podniky s inovačnou aktivitou sú tie, ktoré uviedli na trh nové alebo výrazne zdokonalené produkty alebo zaviedli v rámci podniku nové alebo výrazne zdokonalené procesy (vrátane organizačných alebo marketingových metód). Ďalej sa sem zahrňujú aj tie podniky, ktoré mali nedokončené alebo pozastavené inovačné činnosti alebo mali dokončené inovačné aktivity, ktoré neboli zavedené do praxe prípadne vykonávali alebo si zaobstarali výskum a vývoj.

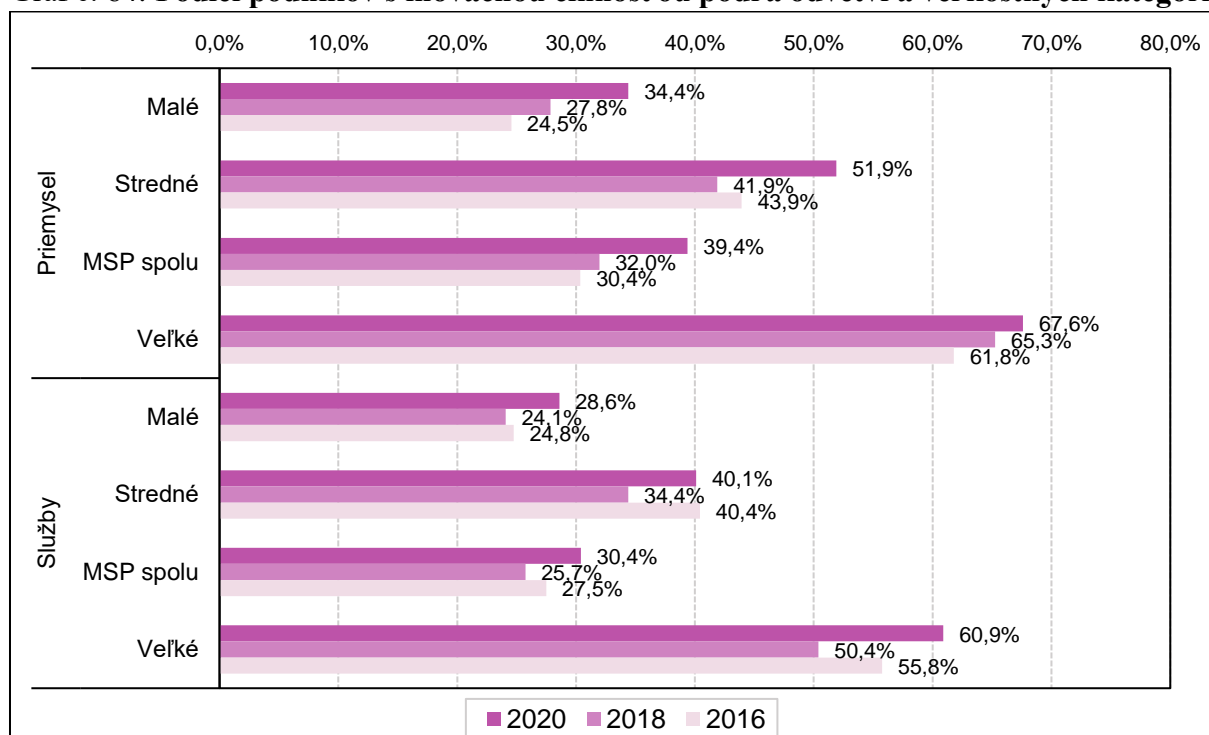
Malé a stredné podniky na Slovensku dosahujú vyššiu inovačnú aktivitu v odvetví priemyslu ako v službách. V porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním sa inovačná aktivita MSP zvýšila ako v priemysle, tak aj v službách.

Rovnako ako v predchádzajúcom období bola inovačná aktivita podnikov priamo úmerná ich veľkosti. V odvetví **priemyslu** vykonávala inovačnú aktivitu viac ako tretina (34,4 %) malých podnikov (10-49) a viac ako polovica (51,9 %) stredných podnikov (50-249). Dve tretiny subjektov s inovačnou činnosťou je medzi veľkými podnikmi (67,6 %).

V odvetví **služieb** vykonával inovačnú aktivitu každý štvrtý malý podnik (28,6 %) a viac ako 40 % stredných podnikov. Na porovnanie, u veľkých podnikov dosiahol podiel subjektov vykonávajúcich inovačnú činnosť 60,9 %.

Inovačná aktivita sa v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov a v oboch odvetviach.

Graf č. 64: Podiel podnikov s inovačnou činnosťou podľa odvetví a veľkostných kategórií

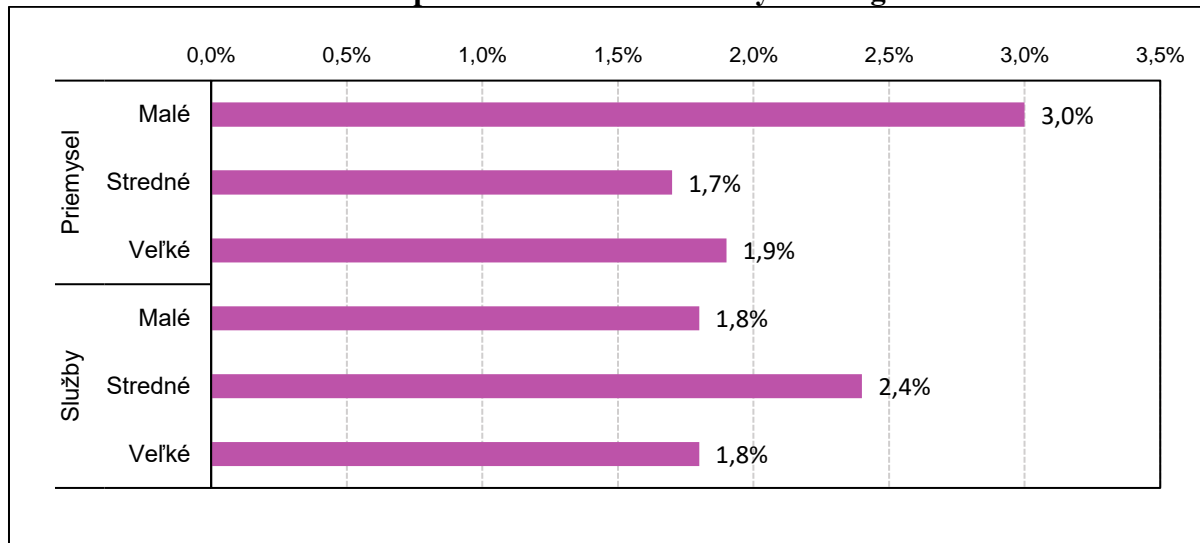

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Intenzita inovácie, vyjadrená podielom výdavkov na inovácie z celkových tržieb je prezentovaná v nižšie uvedenom grafe. **Najvyššou intenzitou inovácie sa v odvetví priemyslu vyznačujú malé podniky**, u ktorých dosiahol podiel výdavkov na inovácie z celkových tržieb 3,0 %. Podstatne nižšiu intenzitu inovácie vykázali stredné (1,7 %) a veľké podniky (1,9 %).

Najvyššiu intenzitu inovácií **v rámci odvetvia služieb dosahujú stredné podniky**, kde výdavky na inovácie predstavovali 2,4 % z celkových tržieb. U malých podnikov dosiahla intenzita inovácie 1,8 %, čo predstavuje identickú úroveň ako u veľkých podnikov.

Graf č. 65: Intenzita inovácie podľa odvetví a veľkostných kategórií v období 2018-2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Inovačná aktivita MSP na Slovensku dosiahla v roku 2020 pozitívny vývoj po predchádzajúcom poklese, ktorý bol zaznamenaný počas celej predchádzajúcej dekády.

Podľa údajov Eurostatu, v roku 2020 vykonávalo inovačnú činnosť na Slovensku 34,8 % malých a stredných podnikov, pričom sa zastúpenie uvedených subjektov zvýšilo v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním o 6,1 p. b. Napriek zlepšeniu inovačnej výkonnosti slovenských malých a stredných podnikov sa Slovensko stále zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou inovačnou aktivitou MSP.

Inovačná aktivita sa v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Malé a stredné podniky na Slovensku dosahujú vyššiu inovačnú aktivitu v odvetví priemyslu ako v službách.

Záver

Aj v roku 2022 sa podnikatelia na Slovensku museli vysporiadať s viacerými negatívnymi vplyvmi, ktoré významným spôsobom ovplyvňovali ich podnikateľské aktivity. V prvom rade to boli následky vojenského konfliktu na Ukrajine, ako aj vysoké ceny energetických a iných vstupov. V roku 2022 sa počet aktívnych MSP zvýšil o 5,7 % na úroveň 670 161. Dosiadnutý rast bol nižší ako v predchádzajúcom roku 2021 (o 6,2 %). Počet podnikateľských subjektov najvýraznejšie vzrástol v skupine mikropodnikov s 0-9 zamestnancami, medziročne o 5,8 %. Tie tvorili až 97,5 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku.

V roku 2022 sa na Slovensku druhý krát po sebe zvýšil podiel fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov na 60,3 %. Dôvodom je predovšetkým nárast počtu živnostníkov. Ich počet sa zvýšil o 7,6 %, avšak nárast sa nevyrovnal rastu dosiahnutom v predchádzajúcom roku (o 12,2 %). Podiel MSP – právnických osôb sa znížil na 39,7 % a ich početnosť vzrástla o 3,3 %.

V odvetvovej štruktúre MSP dosiahlo najväčšie zastúpenie (28,1 %) odvetvie obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím bolo stavebníctvo, kde pôsobilo 19,3 % MSP. Nasleduje obchod (15,3 %) a priemysel (13,4 %). Medziročný rast počtu MSP na Slovensku sa prejavil pozitívne vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva SR. Najvyššiu dynamiku rastu vykazovalo odvetvie dopravy a informačných činností (o 8,7 %).

Slovensko sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje vysokou podnikateľskou aktivitou (na 100 obyvateľov pripadá takmer 10 MSP) a najvyšším zastúpením mikropodnikov. Odvetvová štruktúra MSP na Slovensku vykazuje voči EÚ-27 značné odlišnosti. Pre slovenské MSP je typická vyššia orientácia na odvetvia priemyslu a stavebníctva. Naopak, nižšie zastúpenie dosahuje odvetvie služieb, ktoré sa však každoročne zvyšuje.

Nevýrazné zastúpenie žien v slovenskom podnikateľskom sektore pretrvávalo aj v roku 2022. Podiel žien medzi FO-podnikateľmi sa v medziročnom porovnaní takmer nezmenil. Dosiadhol 27,5 %. V dlhodobom horizonte predchádzajúcich 10 rokov sa jedná o najnižšiu úroveň zastúpenia žien. Muži tvorili viac ako dvoj tretinový podiel (72,5 %) na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa vyznačuje najvyšším zastúpením kategórie 40 až 49-ročných, ktorých podiel v roku 2022 dosiahol viac ako jednu štvrtinu (26,6 %). Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť nárast zastúpenia mladých podnikateľov, ku ktorému dochádza kontinuálne od roku 2014. Zastúpenie starších podnikateľov sa v roku 2022 medziročne nezmenilo, dosiahol 10,4 %.

Podľa spracovaných údajov došlo v roku 2022 k opätovnému nárastu počtu vzniknutých podnikateľov o 2,2 % na 94 603 subjektov. Z hľadiska jednotlivých právnych foriem, tvorili MSP – právnické osoby približne jednu pätinu z celkového počtu novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 72,5 % nových MSP tvoril podiel FO – podnikateľov. Rast počtu vzniknutých MSP bol zaznamenaný vo všetkých právnych formách. Svoje podnikanie ukončilo 53 721 podnikateľských subjektov. Najväčšiu skupinu predstavovali živnostníci s podielom 79,2 %. Nárast počtu zaniknutých subjektov súvisel predovšetkým s rastom počtu ukončených živností, ktoré sa v medziročnom porovnaní zvýšili o 15,4 %. Zvýšený počet zánikov bol evidovaný takmer vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva.

Najvyššia koncentrácia MSP je na území Bratislavského kraja, kde sídlilo 23,0 % firiem. S výrazným odstupom nasleduje Žilinský a Prešovský kraj, kde pôsobilo viac ako 13 % podnikateľov. V ostatných krajoch je zastúpenie MSP rovnomernejšie. Medziročne sa počet aktívnych MSP zvýšil vo všetkých krajoch na Slovensku.

Malé a stredné podniky sú kľúčovým tvorcom pracovných miest v národnom hospodárstve. Priemerný počet zamestnaných osôb v sektore MSP sa medziročne zvýšil o 2,2 % na 1 420, 5 tisíc zamestnaných osôb. Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách a právnych formách, okrem malých podnikov. Najväčší nárast (o 6,4 %) zamestnanosti zaznamenali mikropodniky. V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky 74,7 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Ekonomické výsledky malých a stredných podnikov vykazovali v roku 2022 pozitívne tendencie. Nárast tržieb v sektore priemyslu bol v roku 2022 zreteľný vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Tržby celého sektora MSP vrátane živnostníkov sa v bežných cenách zvýšili o takmer jednu tretinu (o 31,4 %). Rast o 17,9 % zaznamenala v bežných cenách aj stavebná produkcia malých a stredných podnikov a o jednu desatinu sa zvýšili tržby MSP v službách. Tvorba hrubého fixného kapitálu MSP narástla o viac ako jednu pätinu. Slovenské MSP vykazujú nižšiu úroveň ekonomickej výkonnosti ako v iných krajinách EÚ, čo potvrdzujú aj výsledky produktivity práce. Slovensko sa zaraďuje medzi krajiny EÚ s najnižšou produktivitou práce MSP.

Významná ekonomická aktivita u našich hlavných obchodných partnerov zvýšila aj dopyt po výrobkoch a službách malých a stredných podnikov. Oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil vývoz MSP o 18,5 %. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz MSP 23 965,8 mil. Eur. Najvyššiu dynamiku dosiahol rast vývozu stredných podnikov. Vplyvom výraznejšieho rastu vývozu malých a stredných podnikov, ako veľkých podnikov, sa zvýšil podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska na 29,5 %. Väčšina vývozu MSP (86,7 %) smerovala na jednotný trh EÚ. V rámci krajín EÚ je zahranično-obchodná aktivita slovenských MSP jedna z najnižších.

Na konci roka 2022 bolo v high-tech sektoroch evidovaných 32 286 aktívnych malých a stredných podnikateľov. Početnosť MSP v high-tech sektoroch sa zvýšila o viac ako jednu desatinu. Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou. Rast počtu MSP je ťahaný hlavne rastom MSP v high-tech službách. V roku 2022 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb (vrátane obchodu) 6,3 %. Podiel MSP pôsobiacich v high-tech poznatkovo intenzívnych službách je takmer trojnásobne vyšší (7,1 %) ako zastúpenie MSP v high-tech sektoroch v rámci priemyselnej výroby (2,3 %).

Rastúci tlak na digitalizáciu podnikania sa prejavuje na zlepšovaní dostupnosti internetu pre zamestnancov, ktorý bol k dispozícii v prípade 97 % podnikov. Využívanie IKT v podnikoch si vyžaduje aj prijatie primeraných bezpečnostných opatrení. Viac ako 86 % podnikov aplikovalo bezpečnostné opatrenia v oblasti IKT. Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť postupné zvyšovanie podielu firiem, zamestnávajúcich IKT/IT špecialistov. Predaj výrobkov a služieb prostredníctvom elektronického predaja realizovalo 15,5 % malých podnikov a 21,7 % stredných podnikov. Podiel podnikov predávajúcich on-line vzrástol vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, po predchádzajúcom poklese dosiahnutom v roku 2021.

Inovačná aktivita MSP na Slovensku dosiahla v roku 2020 pozitívny vývoj po kontinuálnom poklese, ktorý bol zaznamenaný počas celej predchádzajúcej dekády. Podľa údajov Eurostatu, v roku 2020 vykonávalo inovačnú činnosť na Slovensku 34,8 % malých a stredných podnikov, pričom sa zastúpenie uvedených subjektov zvýšilo v porovnaní s predchádzajúcim zisťovaním o 6,1 p. b. Malé a stredné podniky na Slovensku dosahujú vyššiu inovačnú aktivitu v odvetví priemyslu ako v službách. Napriek zlepšeniu inovačnej výkonnosti slovenských malých a stredných podnikov sa Slovensko stále zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou inovačnou aktivitou MSP.

Výkonnosť malých a stredných podnikov bude v ďalšom období okrem rastu cien energetických vstupov, vysokej inflácie ovplyvňovať aj neistota na trhu surovín a dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily. Malé a stredné podniky budú v súvislosti s prekonaním uvedených výziev čeliť mnohým ťažkostiam. Z toho dôvodu bude potrebné aj naďalej vývoj v podnikateľskom sektore podrobne vyhodnocovať, s cieľom zmierniť prípadné ďalšie negatívne dopady na sektor MSP.

Prílohy

Tab. č. 26: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikro podniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	24 322	810	114	25 246	25 246	1
Ťažba a dobývanie	Priemysel	255	33	12	300	90 128	3
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		5 689	437	122	6 248		23
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		6 184	217	72	6 473		16
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		15 667	359	56	16 082		13
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		30	1	1	32		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		532	46	24	602		4
Výroba základných farmaceutických výrobkov		11	10	5	26		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		4 097	295	149	4 541		37
Výroba kovov a kovových konštrukcií		35 100	703	222	36 025		30
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		1 870	65	31	1 966		8
Výroba elektrických zariadení		2 046	82	81	2 209		27
Výroba strojov a zariadení inde nezaradených		1 530	178	93	1 801		47
Výroba dopravných prostriedkov		1 023	52	86	1 161		62
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		9 644	269	75	9 988		21
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		472	95	17	584		13
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd	1 927	114	49	2 090	12		
Stavebníctvo	Stavebníctvo	127 947	1 381	162	129 490	129 490	10
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	99 299	3 022	412	102 733	102 733	100
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	26 892	993	192	28 077	28 077	55
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	19 760	1 062	81	20 903	20 903	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	6 428	43	13	6 484	32 318	3
Telekomunikácie		264	24	10	298		8
IT a ostatné informačné služby		25 057	370	109	25 536		23
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	13 123	90	30	13 243	188 048	23
Činnosti v oblasti nehnuteľností		18 852	354	44	19 250		1
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		68 897	737	89	69 723		21
Vedecký výskum a vývoj		15 255	222	20	15 497		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		12 586	87	8	12 681		0
Administratívne a podporné služby		56 561	868	225	57 654		38
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie		Ostatné služby	6	5	1		12
Vzdelávanie	9 558		64	10	9 632	0	
Zdravotníctvo	8 930		281	71	9 282	37	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca	896		27	6	929	0	

Umenie, zábava a rekreácia		8 847	91	36	8 974	7
Ostatné činnosti		24 235	135	19	24 389	0

Tab. č. 27: Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov				
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	16 577	46	1	16 624	16 624
Ťažba a dobývanie	Priemysel	77	0	0	77	57 819
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		2 130	59	5	2 194	
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		3 851	23	0	3 874	
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		9 914	33	0	9 947	
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		3	0	0	3	
Výroba chemikálií a chemických produktov		118	0	0	118	
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3	0	0	3	
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 353	11	1	2 365	
Výroba kovov a kovových konštrukcií		28 879	37	1	28 917	
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		510	0	0	510	
Výroba elektrických zariadení		992	0	0	992	
Výroba strojov a zariadení inde nezaradených		648	3	1	652	
Výroba dopravných prostriedkov		620	2	0	622	
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		6 793	20	1	6 814	
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		65	0	0	65	
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		662	3	1	666	
Stavebníctvo	Stavebníctvo	103 310	78	2	103 390	103 390
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	59 646	364	8	60 018	60 018
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	16 733	67	1	16 801	16 801
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	10 446	152	3	10 601	10 601
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 516	1	1	3 518	15 714
Telekomunikácie		28	0	0	28	
IT a ostatné informačné služby		12 167	1	0	12 168	
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	12 096	2	0	12 098	90 094
Činnosti v oblasti nehnuteľností		1 901	4	0	1 905	
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		36 078	13	0	36 091	
Vedecký výskum a vývoj		5 968	1	0	5 969	
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		8 284	2	0	8 286	
Administratívne a podporné služby		25 723	20	2	25 745	
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	0	0	0	0	33 171
Vzdelávanie		5 361	4	0	5 365	
Zdravotníctvo		2 689	3	0	2 692	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		544	0	0	544	

Umenie, zábava a rekreácia		5 193	3	0	5 196	
Ostatné činnosti		19 369	5	0	19 374	

Tab. č. 28: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					Spolu MSP (0 - 249)
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	12 976	36	1	13 013	13 013	
Ťažba a dobývanie	Priemysel	75	0	0	75	57 751	
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		2 122	59	5	2 186		
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		3 851	23	0	3 874		
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		9 914	33	0	9 947		
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		3	0	0	3		
Výroba chemikálií a chemických produktov		118	0	0	118		
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3	0	0	3		
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 352	11	1	2 364		
Výroba kovov a kovových konštrukcií		28 878	37	1	28 916		
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		510	0	0	510		
Výroba elektrických zariadení		992	0	0	992		
Výroba strojov a zariadení inde nezarađených		648	3	1	652		
Výroba dopravných prostriedkov		620	2	0	622		
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		6 792	20	1	6 813		
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		10	0	0	10		
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd	662	3	1	666			
Stavebníctvo	Stavebníctvo	103 306	78	2	103 386	103 386	
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	59 608	364	8	59 980	59 980	
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	14 674	63	1	14 738	14 738	
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	10 446	152	3	10 601	10 601	
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 516	1	1	3 518	15 714	
Telekomunikácie		28	0	0	28		
IT a ostatné informačné služby		12 167	1	0	12 168		
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	2 839	2	0	2 841	73 392	
Činnosti v oblasti nehnuteľností		1 892	4	0	1 896		
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		30 775	8	0	30 783		
Vedecký výskum a vývoj		5 968	1	0	5 969		
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		6 209	2	0	6 211		
Administratívne a podporné služby		25 672	18	2	25 692		
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie		Ostatné služby	0	0	0		0
Vzdelávanie	5 360		4	0	5 364		
Zdravotníctvo	303		1	0	304		

Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		534	0	0	534	
Umenie, zábava a rekreácia		2 836	3	0	2 839	
Ostatné činnosti		19 368	5	0	19 373	

Tab. č. 29: Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikropodniky (0 -9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	7 745	764	113	8 622	8 622	1
Ťažba a dobývanie	Priemysel	178	33	12	223	32 309	3
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		3 559	378	117	4 054		23
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		2 333	194	72	2 599		16
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		5 753	326	56	6 135		13
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		27	1	1	29		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		414	46	24	484		4
Výroba základných farmaceutických výrobkov		8	10	5	23		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		1 744	284	148	2 176		37
Výroba kovov a kovových konštrukcií		6 221	666	221	7 108		30
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		1 360	65	31	1 456		8
Výroba elektrických zariadení		1 054	82	81	1 217		27
Výroba strojov a zariadení inde nezarađených		882	175	92	1 149		47
Výroba dopravných prostriedkov		403	50	86	539		62
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení		2 851	249	74	3 174		21
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		407	95	17	519		13
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		1 265	111	48	1 424		12
Stavebníctvo	Stavebníctvo	24 637	1 303	160	26 100	26 100	10
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	39 653	2 658	404	42 715	42 715	99
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	10 159	926	191	11 276	11 276	55
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	9 314	910	78	10 302	10 302	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	2 912	42	12	2 966	16 604	3
Telekomunikácie		236	24	10	270		8
IT a ostatné informačné služby		12 890	369	109	13 368		23
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	1 027	88	30	1 145	97 954	22
Činnosti v oblasti nehnuteľností		16 951	350	44	17 345		1
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		32 819	724	89	33 632		21
Vedecký výskum a vývoj		9 287	221	20	9 528		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		4 302	85	8	4 395		0
Administratívne a podporné služby		30 838	848	223	31 909		38
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie		Ostatné služby	6	5	1		12
Vzdelávanie	4 197		60	10	4 267	0	
Zdravotníctvo	6 241		278	71	6 590	37	

Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		352	27	6	385		0
Umenie, zábava a rekreácia		3 654	88	36	3 778		7
Ostatné činnosti		4 866	130	19	5 015		0

Tab. č. 30: **Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE**

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskech a dentálnych nástrojov a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskech a dentálnych nástrojov a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tab. č. 31: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99